

Samfundet for Dansk Genealogi og Personhistorie

Dette værk er downloadet fra

Samfundet for Dansk Genealogi og Personhistorie

www.genealogi.dk

Bemærk, at hjemmesiden indeholder værker, som er omfattet af ophavsret. For ældre værker, hvor ophavsretten er udløbet, kan PDF-filen frit downloades og anvendes.

For værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun må benyttes til rent personligt brug. Distribution og publicering af PDF-filen er ulovlig.

SAMFUNDET
FOR DANSK
GENEALOGI OG
PERSONALHISTORIE
STIFTET 1879

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

50 DE AARGANG

(9. RÆKKE 2. BIND 2.-3. HÆFTE)

1929

UDGIVET AF
SAMFUNDET FOR DANSK GENEALOGI OG
PERSONALHISTORIE

INDHOLD

	Side
Nogle uægte Efterkommere af Hertug Frederik Carl af Plön. Af stud. mag. <i>Carl Lindberg-Nielsen</i>	85
Slægten Krag fra Mesinge. Af Assistent <i>E. Juel Hansen</i>	101
Rentekammerdirektør, Geheimekonferensraad Johan Franciscus Gottlieb Schönheyders Levned. Ved kgl. Fuldmægtig <i>Jørgen Swane</i> . 120	
Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger 1658—1708. Ved Arkivar og Bibliotekar i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet <i>H. Hjorth-Nielsen</i> . (Fortsættes).....	140
Architekten, Renteskriver Hans Næss. Af Adjunkt <i>Fr. Weilbach</i>	175
Anmeldelser	185
Smaa Meddelelser.....	186
Spørgsmaal og Svar.....	189
Samfundets Anliggender	191

I KOMMISSION: J. H. SCHULTZ ^{1/3} KØBENHAVN

AUGUST 1929

Spørgsmaal af genealogisk og personalhistorisk Natur kunne Samfundets Medlemmer erholde optaget i Tidsskriftet. Disse sendes til Samfundets Sekretær: Arkivar og Bibliotekar i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet *H. Hjorth-Nielsen*, Malmøgade 5, St. København Ø.

Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie.

Medlemsbidraget er 12 Kr. aarlig.

Samfundet har siden dets Stiftelse i 1879 udgivet:

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

1. Række, Bind	I—III (1880—82)	ved <i>F. Krarup</i> .
1. — , —	IV—VI (1883—85)	ved <i>G. L. Wad</i> .
2. — , —	I—IV (1886—89)	ved <i>G. L. Wad</i> .
2. — , —	V—VI (1890—91)	ved <i>H. W. Harbou</i> .
3. — , —	I—III (1892—94)	ved <i>H. W. Harbou</i> .
3. — , —	IV—VI (1895—97)	ved <i>G. L. Grove</i> .
4. — , —	I—II (1898—99)	ved <i>C. E. A. Schøller</i> .
4. — , —	III—VI (1900—03)	ved <i>G. L. Grove</i> .
5. — , —	I—VI (1904—09)	ved <i>G. L. Grove</i> .
6. — , —	I (1910)	ved <i>G. L. Grove og Paul Hennings</i> .
6. — , —	II—VI (1911—15)	ved <i>Paul Hennings</i> .
7. — , —	I—VI (1916—21)	ved <i>Paul Hennings</i> .
8. — , —	I—VI (1922—27)	ved <i>Paul Hennings</i> .
9. — , —	I (1928)	ved <i>H. Hjorth-Nielsen</i> .

Foruden det aarlige Navneregister i Tidsskriftet findes i Aargangen 1892 Indholdsfortegnelse for 1.—2. Række (1880—91), i Aargangen 1904 Indholdsfortegnelse for 3.—4. Række (1892—1903) og i Aargangen 1916 Indholdsfortegnelse for 5.—6. Række (1904—1915).

Aargangene 1880—1882 og 1898 er udsolgt. Prisen for Aargangene 1883—1885 er 6 Kr. og for Aargangene 1886—1903 3 Kr. pr. Bind. Aargangen 1892 sælges ikke særskilt. — Prisen for Aargangene 1904—1915 er 5 Kr. pr. Bind. De efter 1915 udkomne Aargange koster 15 Kr. pr. Aargang. — Enkelte Hæfter sælges ikke.

Personalhistorisk Tidsskrift kan kun erholdes, naar Medlemsrettigheder i Samfundet erhverves. Henvendelse herom sker direkte til Bestyrelsens Sekretær, Arkivar og Bibliotekar i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet *H. Hjorth-Nielsen*, Malmøgade 5, København Ø. Foreninger og Biblioteker har Adgang til at blive Medlemmer af Samfundet.

Nogle uægte Efterkommere af Hertug Frederik Carl af Plön.

Af Carl Lindberg Nielsen.

Det var en mærkelig Brudevielse, der forrettedes af den reformerte Præst i den lille kur-pfalziske By Umstadt ved Frankfurt am Main den 20. Februar 1702 Kl. 10 Aften. Bruden var *Dorothea Christine von Aichelberg* (f. 23. Jan. 1674, Datter af Amtmand i Nordborg paa Als *Johan Franz v. A.*, † 1692, og *Anna Sophie von der Trautenberg* genannt *Beyer*, † 1694), tidligere Hofdame hos Enkehertuginde *Elisabeth Charlotte*, † 1723, af Nordborg. Brudgommen var Hertugindens yngste Søn *Christian Carl*, f. 20. Aug. 1674, der var preussisk Generalmajor og efter sin Fader Hertug *August*, † 1699, havde arvet Godserne *Søbygaard* og *Gottesgabe* paa *Ærø* som sin Del af de sønderborgske Hertugers Len.

Hertug *Christian Carl* var samme Dag kommet kørende incognito fra det nærliggende Frankfurt am Main sammen med Frøken *von Aichelberg*, der egentlig skulde have tiltraadt en Stilling som Hofdame ved et øvretysk Hof, men havde foretrukket at gaa til Brudeskamlen sammen med sin elskede. Hertugen henvendte sig til den forhenværende Amtmand i Umstadt *Carl Wilhelm von Curti* og bad ham være sig behjælpelig, at han ufortøvet kunde blive viet til Frøken *von Aichelberg*, og samme Aften fandt da Vielsen Sted i Amtmandens Hus med *von Curti* og dennes Frue som Vidner.

Dette Giftermaal vakte stor Vrede i den unge Hertugs højfornemme Familie, ganske særligt hos *Christian Carls* ældre Broder *Joakim Frederik*, 1668—1722, der havde arvet Nordborg efter sin Fader. Ganske vist havde *Dorothea Christine* sine 32 Aner i Orden¹⁾; men en ganske almindelig Adelsdame var dog ikke en fyrstelig Person jævnbyrdig. 24. Novbr. 1702 maatte *Christian Carl* derfor gaa ind paa følgende Overenskomst med sin Broder: Hertug *Christian Carls* mandlige Efterkommere skulde være udelukket fra Arveret til Slægtens Lensgodser og hans Gemalinde og Børn betragtes som adelige, saa længe *Joakim Frederik* levede, og der fandtes mandlige Efterkommere af ham; i Tilfælde af *Christian Carls* Død skulde *Joakim Frederik* mod et Pengevederlag til den afdødes Gemalinde og Børn overtage Godserne

¹⁾ Anetavler findes i *Louis Bobé*: »Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiekrede« VIII Kbhvn. 1917 »Tilføjelser til Anmærkningerne I.—VII. Bind« S. 16—17 og i *J. C. Lünig*: »Selecta scripta illustrata« Leipzig 1723 S. 1096.

Søbygaard og Gottesgabe paa Ærø. Den 5. Decbr. s. A. opnaaede denne Overenskomst kgl. Konfirmation af de to Hertugers Lensherre, Kong Frederik den Fjerde af Danmark. Som adeligt Navn for sin Gemalinde og sine Børn, hvis fyrstelige Stand saaledes var ligesom suspenderet, valgte Christian Carl Navnet von Carlstein og antog for dem et Vaaben, der havde megen Lighed med det slesvig-holstenske.

Frugten af Hertug Christian Carls Ægteskab blev 2 Døtre og 1 Søn. Den ældste Datter døde som Barn. Den anden fik i Daaben Navnene Vilhelmine Augusta, 1704—49. Sønnen, der blev kaldt Frederik Carl, fødtes den 4. Aug. 1706 i Sønderborg, godt 2 Maaneder efter sin Faders Død (23. Maj). Til Faddere for sin Søn valgte Fru von Carlstein, som Hertug Chr. Carls Gemalinde benævntes, i klar Forstaaelse af Barnets usikre Stilling saadanne, som kunde ventes at blive den unge til Hjælp i Fremtiden. De mest fremtrædende af dem var Kongerne Frederik den Fjerde af Danmark og Frederik den Første af Preussen, Barnets Farmoder Enkehertuginde Elisabeth Charlotte og Farbroder Joakim Frederik af Nordborg og dennes Gemalinde, de nederlandske Generalstater og de schweiziske Kantonen Bern og Zürich.

Hertug Joakim Frederik havde forsikret sin Broder om, at han vilde ønske, at man engang vilde sørge lige saa godt for hans efterladte, som han havde i Sinde at sørge for sin Broders efterladte Familie. I Tillid til denne Forsikring henvendte Fru von Carlstein sig da til Joakim Frederik og bad ham overtage Formynderskabet over hendes faderløse Søn, men fik Afslag. Lige saa lidet opnaaedes ved en Henvendelse til Chr. Carls Fætter Hertug Philip Ernst af Glücksborg. Resultatet blev, at Formynderskabet af Frederik IV af Danmark overdroges til Etats- og Regeringsraaderne F. A. Hansen v. Ehrencron og C. G. v. John, medens Landraad samt Amtmand over det slesvigske Domkapitels Gods Ditlev Reventlow, † 1733, blev Kurator for Fru von Carlstein.

I 1722 døde Hertug Joakim Frederik uden mandlige Arvinger og efterlod foruden Nordborg det senere arvede holstenske Len Plön. Joakim Frederiks nærmeste mandlige Slægtning var den sekstenaarige Frederik Carl, der nu efter Overenskomsten mellem hans Fader og Farbroder af 24. Nov. 1702 straks burde have arvet saavel Nordborg som Plön. Men en anden Arving meldte sig imidlertid, nemlig Christian Carls Fætter Johan Ernst Ferdinand af Rethwisch, der gjorde Krav paa begge Lenene under Henviisning til, at den unge Frederik Carl var Frugten af et ujævnbyrdigt Ægteskab. Ferdinand var imidlertid Katholik og derfor ikke anerkendt som arveberettiget i Slesvig.

Allerede det var en Grund til at nægte Ferdinand den nordborgske Arv. Men hertil kom, at det vilde se underligt ud, om Slesvigs Lensherre, Frederik den Fjerde af Danmark, hvis Dronning kun var adeligt født, vilde nægte at anerkende en Søn af en Hertug og en Adelsdame som legitim Fyrste. Tungest i Vægtskaalen vejede dog den Omstændighed, at Frederik den Fjerde ved at anerkende Frederik Carl og hans Søster Vilhelmine Augusta som fødte fyrstelige Personer og ved at hæve deres Moder Dorothea Christine op til Hertugindeværdigheden¹⁾ opnaaede, at Frederik Carl afgav Løfte om, at hvis han nogen Sinde opnaaede det holstenske Len, vilde han afstaa det slesvigske til Kongen.

Samtidig med at Frederik Carl nu fik overdraget Nordborg og Melsgaard paa Als og Søbygaard og Gottesgabe paa Ærø, toges Plön under kgl. Administration, medens der for Rigshofraadet i Wien førtes Proces mellem Hertugen af Rethwisch og Frederik Carl om Plön. Skønt Frederik Carl støttedes kraftigt af Frederik den Fjerde, hældede Sejren dog til den modsatte Side. Da døde imidlertid Ferdinand af Rethwisch i 1729 uden at efterlade sig Børn, og dermed tilhørte Sejren Frederik Carl, der tog Plön i Besiddelse, samtidig med at han afstod sine Godser paa Als og Ærø til Frederik IV, og 1731 anerkendte Kejseren Frederik Carl som Arving til Plön.

Imidlertid havde Frederik Carl den 18. Juli 1730 holdt Bryllup paa Københavns Slot med Komtesse Christine Armgaard Reventlow, f. 2. Maj 1711, † 9. Okt. 1779. Hun var Datter af Grev Chr. Ditlev Reventlow, † 1738, til Christianssæde og Brahetrolleborg m. m. og Broderdatter af Dronning Anna Sophie af Danmark. Hendes Faders Fætter var den Ditlev Reventlow, der havde været Kurator for Frederik Carls Moder. Aaret efter, 1731, ægtede Frederik Carls Søster, Vilhelmine Augusta, Grev Conrad Ditlev Reventlow, † 1750, til Brahetrolleborg, Christine Armgaards Broder.

I sit Ægteskab med Christine Armgaard Reventlow havde Frederik Carl 4 Døtre og 1 Søn. Den ældste Datter, Sophie Christine Louise, døde ugift 1757, 25 Aar gl. Frederikke Sophie Charlotte (1736—69) ægtede 1764 Georg Ludvig (1723—77), Greve af Erbach-Schönberg²⁾ ved Frankfurt am Main.

¹⁾ Det skete ved 2 latinske Dokumenter, daterede henholdsvis 18. og 19. Dec. 1722.

²⁾ Frederik Carl havde i 1728 friet til dennes velhavende Kusine Enkegrevinde Anna Sophie Christine von Maltzan, født Grevinde af Erbach-Reichenberg; men det kejserlige Hof satte sig imod Forbindelsen med den Motivering, at Grevindens rige Midler ikke maatte føres ud af de kejserlige Arvelande (P. Hanssen: »Nachricht von den Holstein-Plönischen Landen» Plön 1759 S. 349).

Charlotte Amalie Vilhelmine (1744—70) blev 1762 gift med Hertug Frederik Christian den Ældre (1721—94) af Augustenborg, og Louise Albertine (1748—69) blev 1763 gift med Frederik Albrecht (1735—96) af Anhalt-Bernburg. Frederik Carls Søn Christian Carl fødtes 1738, men døde allerede 1740.

Da der ingen Udsigt var til, at Frederik Carl vilde efterlade sig nogen Søn, og han gerne vilde sikre sin Gemalinde og sine Døtre Underhold efter sin Død, men hans Pengeforhold var daarligere, indledede han Forhandlinger med den danske Konge om, at denne efter Frederik Carls Død skulde arve Plön mod at overtage Gælden, der hvilede paa Hertugdømmet, og mod at sørge for Hertugens Gemalinde og Døtre. Efter at der var udvirket Arveafkald af Hertugens Agnater, ratificerede begge Parter 1757 Traktaten om den danske Konges Succession i de plönske Lande, og ved Frederik Carls Død den 18. Okt. 1761¹⁾ tilfaldt Plön da Danmark²⁾.

Som Hertug i det lille Plön førte Frederik Carl, som det sømmede sig for en datidig Fyrste, et ødselt Hof med talrige Hofembedsmænd (Hofmarskal, Kammerjunkere, Pager m. m.) og stort Tjenerpersonale. Han uddelte Titler (Gehejmerraad, Justitsraad, Hofsnedker, Hofapotheker) og indlod sig paa kostbare Byggeforetagender. Saaledes lod han i 1738 Traventhal Slot (kendt fra Fredsslutningen mellem Danmark, Gottorp og Sverrig den 18. August 1700), der kun var af Træ, nedbryde og en Stenbygning opføre i Stedet for. Men frem for alt viste Frederik Carl sig som en ægte Fyrste ved sine Kærlighedsforbindelser. Som enhver anden datidig Fyrste havde han sine Elskerinder³⁾, og baade for dem og deres Børn blev der sørget rundeligt. I Rigsarkivet findes en lang Række plönske Kammerregnskaber med Bilag. Fra Regnskabet for Aaret 1761⁴⁾, Frederik Carls Dødsaar, kan man hente ret indgaaende Oplysninger om Hertugens Forhold i saa Henseende. En af hans Elskerinder, Sophie Augusta Ole-

¹⁾ Aaret efter, den 22. Juni 1762, døde Frederik Carls Moder Dorothea Christine i Reinfeld, 88 Aar gl.

²⁾ Resultatet blev for Danmarks Vedkommende en Gæld paa 737,780 Rdl., en Udgift, der dog opvejedes ved, at Indtægterne af Fyrstendømmet herefter gik i Kongens Kasse.

³⁾ Det har aabenbart ikke haft stor Indvirkning paa Frederik Carl, at han 1721—23 som Informator og 1723—26 som Froprædikenpræst paa Nordborg havde haft den kendte Pietist og senere Biskop Erik Pontoppidan, † 1764.

⁴⁾ I Regnskaberne fra før 1761 findes ikke indført Udgifter til Frederik Carls Elskerinder og uægte Børn o: Understøttelserne til disse har Hertugen betalt af sin egen Lomme. Og med Hertugens Død er Pengeydelsene aabenbart hørt op.

arius, havde en »Pension«, som det kaldtes, paa 500 Rdl., en anden, Maria Catharina Bein, vides at have faaet 600 Rdl. aarligt, og i disse Summer er endda ikke medregnet, hvad der udbetaltes til deres Børns Underhold. Den førstnævnte havde 3 Børn, »Demoiselles«. Sidstnævnte havde 3 navngivne Børn, Christian Carl, Caroline og Frederik Carl; desuden nævnes i Regnskabet »die Steinholtzschens Kinder«, der vistnok er forskellige fra disse 3, men i alt Fald var Børn af Jomfru Bein; da der staar Flertal, »Kinder«, maa der mindst have været 2; Jomfru Bein havde altsaa mindst 5 Børn i 1761. Desuden var der død 2 af Jfr. Olearius's og 1 af Jfr. Beins Børn, hvilke Hofapotheker Hermann havde maattet give Plads til i sin Begravelse i Kirken i Plön Altstadt. Desuden nævnes 3 andre uægte Børn af Frederik Carl, 2 Demoiselles Westphal¹⁾ og en Fændrik Westphal. I alt bliver det 14 uægte Børn. Men foruden disse kan Hertugen have haft adskillige andre, som i 1761 var saaledes stillet, at de ikke længere fik Understøttelse.

Frederik Carls Yndlingselskerinde var Maria Catharina Bein. Hun døde i Plön i Aaret 1801. Blandt hendes Efterladenskaber fandtes et højt mærkeligt Dokument, der af den holstenske Landsregering i Glückstadt blev oversendt til Tyske Kancelli i København tilligemed følgende Skrivelse:

Der Magistrat zu Ploen ist von hier aus zur Inventirung und zur Verauctionirung der Verlassenschaft der daselbst vor kurzem verstorbenen Maria Catharina Bein committirt worden. Bei der Inventur hat sich eine schon eröffnete Acte des letzt verstorbenen Hertzogs Friderich Carl zu Ploen vom 17. Dec. 1754 gefunden, wornach der Herzog sich ersagte Bein nach dem Tode dessen Gemahlin antrauen lassen zu wollen erklärt.

Da dieses merkwürdige Dokument zur Aufbewahrung in einem andern Archiv als dem hiesigen sich zu qualificiren scheint, so haben wir solches einer hochverehrl. Königl. deutschen Kanzelei hieneben originaliter zuzufertigen nicht unterlassen wollen.

Königl. Holsteinische Landes-Regierung in Glückstadt den 21. Sept. 1801.

M. Feldmann.	E. A. F. v. Eggers.
C. v. Ahlefeldt.	P. Matthiessen.

F. G. Koch.

An
die Königl. deutsche Kanzelei.

¹⁾ Caroline Henriette Westphal blev gift med Borgmester Hans Christian Gerhard Lange († 1799) i Glückstadt; hendes Pension af 100 Rdl. forhøjedes med $\frac{1}{3}$ under Henvisning til hendes Herkomst (Bobé: »Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiekreds IX. Kbhvn. 1922 S. 365).

Det omtalte Dokument havde følgende Indhold:

Von Gottes Gnaden Wir Friderich Carl, Erbe zu Norwegen, Hertzog zu Schleswig, Holstein, Stormarn und der Ditmarsen, Graf zu Oldenburg und Delmenhorst, Bekennen hiemit, dass nach dem wir mit der Jungfer Maria Catharina Beinen unss der gestalt mit Ihr und Sie hinwiederum sich mit uns verbunden, dass wir beyderseits hinführo umb und bey ein ander leben, beständig treu verbleiben, unzertrennlich seyn, nichtes alss der Todt scheiden und alle aufrichtige Liebe beweisen wollen; So haben wir unss nicht entlegnen können, da wir versichert seyn, dass wie wir dieses alles unverbrüchlich zu halten gedenken, Sie es auch von Ihren seiten hieran nicht fehlen lassen werden, umb Sie von Unseren redlichen absichten vollkommen zu überführen, hiedurch nicht allein bey Unseren fürstl. Wohrten und Ehren, sondern auch bey den Wohrten der Ewigen Wahrheit, und so wahr wir daran theil zu haben verhoffen, also völlig an Eydes statt, zu versprechen, dass in soferne es dem Gebieter über Leben und Todt gefallen solte, Unsere Gemahlin von dieser weldt abzufordern, wir Sie Jungfer Maria Catharina Beinen uns sogleich und ohne anstandt durch priesterliche einsegnung antrauen lassen, für Unsere Gemahlin erkennen, auf und annehmen und für Ihre versorgung nach Unserem etwanigen ableben, wie es Ihr sodan zukommen wirdt, treulichst sorgen wollen. Wie den von dieser gegenwärtigen aus redlichen absichten herfliessenden versicherungen uns nichtes, es mag nahmen haben, wie es wolle, erdacht seyn oder erdacht werden können, zu entfreyen vermögendt seyn sol; So haben wir gegenwärtige schriftl. an Eydes statt ausgestellte versicherung zu desto mehrerer Bestärkung eigenhändig geschrieben, unterschrieben und mit unserm fürstl. Insigel besiegelt; So geschehen auf Unserem fürstl. Residentz Schlosse zu Ploen d. 17ten Xbris Ein tausendt Sieben hundert Vier und funftzig.

Friderich Carl.

Dette Dokument, der anføres i Sixtels Repertorium over Tyske Kancelli, skulde nu findes i Statsarkivet i Kiel; men paa en eller anden Maade er det imidlertid forsvundet. Det meddeles her efter en Afskrift.

Naar man kender lidt nærmere til Hertug Frederik Carls Liv, kan man ikke undgaa at forarges over den skamløse Indskrift paa hans prægtige Marmorsarkofag i Slotskapellet paa Plön:

Wer ist, der Friedrich Karlen gleichet?
 Sein Geist war fein, sein Herz war mild,
 Er war der Gottheit Ebenbild.
 Ach, dass er schon so früh erbleichet!

Og man maa ganske give A. D. Jørgensen Ret i hans Dom over de smaa slesvig-holstenske Hertuger:

»Der er noget ejendommeligt tiltrækkende i at dvæle ved disse smaa Fyrstendømmer, de eneste, vi kjender i vort Fædrelands Historie. Et saadant Hertugdømme, rigt velsignet af Naturen paa

Øer og Kyster, med næsten uindskrænket Regeringsmyndighed, vil for de fleste fremstille sig som en af de mest misundelsesværdige Tilværelsesformer. Men her, om nogen Sinde, beholdt da ogsaa det gamle Ord sin Gyldighed, at »Adel forpligter«, at ingen ustraffet modtager Forsynets rige Gaver, naar han intet gjør for at fortjene dem. Disse Hertugslægter har intet Spor efterladt sig i Historien uden det, at de har levet. Deres Fædreland har ingen Tjenester modtaget af dem i Vederlag for den Arv, som blev dem til Del; deres Navne nævnes ikke blandt de Mænd, som tog sig af den begyndende Videnskabelighed, af Kirken eller Skolen. Det var dem nok at leve, at samle Gods og atter at sprede det.

»Det er Slægtens egen Del i Ansvar for, at den blev skudt til Side og maatte finde sig i at blive glemte¹⁾).

I sin Udgave af »Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiekreds« IX 1922 omtaler Dr. Louis Bobé S. 364 tre uægte Døtre af Hertug Frederik Carl: Frederikke Henriette, Sophie Amalie og Charlotte Frederikke Wagrien.

Frederikke Henriette, der var den ældste af de tre Søskende, blev døbt 9. Februar 1747 i Bosau ved Plön. Den 14. Maj 1767 ægtede hun hertugelig Overjæger Nicolai Nielsen i Augustenborg. 27. August samme Aar blev deres første Barn født. Nicolai Nielsen var ældste Søn af hertugelig Kusk, senere Kromand Marcus Nielsen (1712—97) i Augustenborg og dennes første Hustru, hvis Navn ikke kendes (hun blev begravet 21. April 1756, 41 Aar gl.). Nicolai Nielsen blev født 28. November 1737, og efter at være blevet konfirmeret i 1753 blev han Jagtbetjent hos Hertugen af Augustenborg og senere Overjæger. 1776 blev han Stutmester paa Frederiksborg, hvilket underlige Avancement vistnok skyldtes Protektion af Hertug Frederik Christian den Ældre af Augustenborg, der var gift med hans Kones Halvsøster Charlotte Amalie Vilhelmine, Hertug Frederik Carls ægte Datter, der tog sig meget af sin uægte Søster. Embedet som Stutmester beklædte Nicolai Nielsen til sin Død 23. April 1798 i Hillerød. Hans Enke døde 18., 19. eller 20 Januar²⁾ 1811 i København og blev begravet paa Holmens Kirkegaard³⁾. Madam Nielsen var ikke elskværdig af Karakter, lunefuld og hovmodig, medens hendes Mand var afholdt af alle. Hun førte med

¹⁾ A. D. Jørgensen: »Fyrretyve Fortællinger af Fædrelandets Historie«. 18. Fortælling. »Sønderjyllands Delinger«.

²⁾ Kirkebogen har 20. Januar, Adresseavisen, hvori to af hendes Sønner bekendtgør Dødsfaldet, har 19. Januar og Forseglingsprotokollen 18. Januar.

³⁾ Den følgende Karakteristik af Frederikke Henriette Nielsen skyldes hendes Søns søns Søn Raadstuearkivar Dr. phil. Oluf Nielsen (1838—96).

sig sin Faders Portræt og havde formodentlig flere hertugelige Portrætter; men Familien lod dem gaa til Grunde. I det hele talte alle hendes Børnebørn med stort Forbehold om deres Bedstemoder.

Charlotte Frederikke Wagrien, den yngste af Søstrene, blev første Gang gift med Hofpræst Betz i Grevskabet Erbach ved Frankfurt am Main, i hvilket Ægteskab hun den 27. Sept. 1776 fødte en Søn Johan Michael Christian Betz¹⁾. Anden Gang ægtede hun 23. Marts 1787 Sognepræst Lucas Kaae Johansen Smidt. Forloverne var Kammerherre Baron Iver Rosenkrantz og i dennes Fraværelse hans Søn Kammerjunker Baron Christian Rosenkrantz samt Sognepræst Flindt i Roholte. Lucas Smidt var født i Læssø i Gudbrandsdalen i Norge. Hans Fader var Sognepræst J. Smidt, hans Moder Anna Margrethe Kaae. Student fra Kristiania 1776, Kandidat 1782. 1786 Sognepræst til Kvislemark og Fuirendal, 1794 til Vemmelev og Hemmershøj. Død 16. Sept. 1798²⁾. Hans Enke døde 27. Marts 1836 i Slagelse, 82 Aar gl. I sit Ægteskab med Lucas Smidt fødte Charlotte Frederikke Wagrien 2 Døtre³⁾: Caroline Margrethe (1788⁴⁾)—97) og Sophie f. 1796, død ugift i en ældre Alder efter i mange Aar at have været Guvernante og Privatlærerinde.

Sophie Amalie Wagrien, den mellemste af de tre Søstre, var efter Slægtninges Udsagn født 6. Maj 1753; efter en anden Opgivelse blev hun konfirmeret i Eckernförde i 1765, 13 Aar 9 Mdr. gl., og kan da senest være født i 1752. Blev 1792 gift med Advokat i Eckernförde Johan Rudolph Astbahr, Søn af Forvalter Christoph Ludvig Astbahr og Elisabeth Cornelia Daniels og født 28. Apr. 1761 paa Damp i Schwansen, † 4. Okt. 1822. Hans Enke døde 15. Okt. 1830. Om der var Børn i Ægteskabet, vides ikke. Sophie Amalie Astbahr søgte i 1807 at skaffe sig Pengefordele af sin Af-

1) Angaaende hans Efterkommere henvises til Slægtsregistret i F. C. A. Betz: »En gammel Lærers Livserindringer« 1898. J. M. C. Betz's Fødselsdag angives der urigtigt til 28. Sept.; han opgiver den selv til 27. Sept. (Den alm. Enkekasse 9290).

2) Iflg. Kirkebogen var han ved sin Død 40 Aar 6 Md. 2 Dg. gl. Hans Enke siger i Dødsannoncen i »Berl. Tid.«, at han blev 39 Aar gl.

3) Wibergs Præstehistorie og Betz: »En gammel Lærers Livserindringer« S. 59 har urigtigt: 1 Søn og 1 Datter.

4) Iflg. Lengnicks »Personalhistoriske Bidrag vedkommende Danmarks og Norges Gejstlighed« III. Hefte 3. Afsnit, »Præsters Børns Daab«, S. 13 blev hun døbt 28. Marts 1787, altsaa 5 Dage efter Forældrenes Bryllup; men det er en Fejltagelse; der skal staa 1788.

stamning og sendte da følgende uforskammede Tiggerbrev til Kronprinsesse Marie Sophie Frederikke¹⁾:

Durchlauchtigste Kronprinzessinn, Gnädigste Frau!

Nur Ihre Königl. Hoheit allbekannte Milde, nur das dringende Bedürfniss von meiner Seite hat mich vermögen können, meine Zuflucht höheren Orts zu suchen und mich flehend Ihre Königl. Hoheit zu nahen.

Ich bin die 2te von 3 Geschwistern, eine nathürliche Tochter des hochseel. Herzogs Frieder. Carl von Ploen. Wir genossen des Wohlwollens der Liebe desselben, bekamen eine sorgfältige Erziehung und hatten uns des Herzogl. Versprechens zu erfreuen, dass in Betreff der Zukunft für uns gesorgt werden solle. Allein ein plötzl. Todt entriss uns den hochseel. Herzog, und das Versprechen ward dadurch zerstöhrt.

Der Herzog starb.

Ihre Königl. Maytt. traten in Ihre Erbrechte und gaben uns Waysen bey Ihrer Durchreise durch Ploen die Huldreiche Versicherung, den verlornen väterl. Versorger uns gnädigst ersetzen zu wollen, unser Schutz, unsere Hülfe zu seyn im Fall der Noth.

Meine älteste Schwester verdankt auch dieser Königl. Verheissung die Beförderung ihres und ihrer Kinderwohls, verheyrahtet an den fürstl. Augustenburgischen Oberjäger Nielsen bewarb sich dieser um eine Königl. Bedienung, und Ihre Königl. Maytt. hatten sogleich die Gnade ihn zum Gestüttenmeister auf Friederichsburg zu ernennen und nach seinem Tode durch eine Pension meine Schwester zu versorgen.

Ich habe bishero mich bescheiden können, die mir so schätzbare Verheissung einer gnädigen Unterstützung von Ihrer Maytt väterlichen Milde in Anspruch zu nehmen.

Die empfangene Erziehung machte mich fähig in dem Hause des Kanzeley Raths Paulsen im Sondwittschen als Erzieherin dessen Töchter zu seyn und in diesem guten Hause verschiedene frohe Jahre zu verleben. Nach diesem vollbrachten Geschäfte ward ich bey dem Aufenthalte der Frau Kanzeleyrätthinn in Eckernförde mit dem Advocaten Astbahr verheyrahtet, den ich liebe und schätze, mit dem ich glücklich leben würde, wenn wir Brodt hätten.

Bishero zwar erwarben wir es uns durch meine Arbeiten, meines Mannes nur wenige Advocaten-Geschäfte, und besonders durch ein paar einträgliche Justitiariate bey dem Herrn Grafen von Stollberg zu Windebuy und bey dem Kammerrath Reiche zu Roegen fanden wir unter Einschränkungen unser nothdürftiges Auskommen. Vermittelst einer höchsten Verordnung aber, welche den Untergerichts-Advocaten alle Justitiariate entriss, versiegt uns diese so unentbehrliche Hülfquelle des Erwerbs, und keine Vorstellungen und Bitten, selbst vom Grafen von Stollberg, vermochten es, sie uns zu erhalten.

Jetzt sehen wir uns bey steigender Theuerung dem Mangel, dem Kummer und der Noth unausbleiblich Preiss gegeben.

Die stille Bescheidenheit muss vor dem Drange des Bedürfnisses entweichen.

¹⁾ Kronprinsens civile Departement. Indkomne Sager til 2. Memorialprotokol 1807 Nr. 113.

Ich musste mich der Verzweiflung überlassen, wenn nicht die Huld Ihro Königl. Hoheit als mein schützender Engel erscheint, wenn ich nicht zutrauungsvoll hoffe, Ihro Königl. Hoheit werden sich meiner erbarmen, werden durch Höchstdero vielvermögende Fürsprache meinem Manne eine kleine Königl. Bedienung oder mir Unglücklicher, mit Nahrungssorgen sich täglich grämender, eine Pension gnädigst bewirken, um welche Höchste Huld ich, die ich nie geboren zu seyn wünsche, Ihro Königl. Hoheit hiedurch demüthigst bitte. Die ich in tiefster Ehrfurcht verharre.

Ihro Königl. Hoheit
unterthänigste Dienerin

A m a l i a A s t b a h r geb. W a g r i e n.

Eckernförde den 11. Jan. 1807.

Saa vidt man kan se, opnaaede Brevskriversken intet ved sin Henvendelse, end ikke Svar. —

De tre her omtalte Søstre nævnes ikke i det plönske Kammerregnskab for 1761 eller Bilagene dertil saaledes som de tidligere omtalte uægte Børn af Hertug Frederik Carl. Der er derimod en Mulighed for, at Moderen nævnes. Der findes nemlig i Rigsarkivet en Daabsattest for Frederikke Henriette Wagrien¹⁾, der lyder saaledes:

Dass Friederica Henrietta nachher genant Wagrien, jzt verehelichte Nielsen hieselbst laut dem hiesigen Kirchenbuch im Jahr 1747 d. 9. Febr. getauft worden, solches habe ich, der Wahrheit gemäs, hiedurch attestiren wollen.

Bosau d. 1. April 1772.

L. S.

J. L. V o g e l²⁾.

Af denne Daabsattest ser man, at i alt Fald Frederikke Henriette ikke oprindeligt har heddet Wagrien. Men hvad har hun saa heddet? Hertugens uægte Børn fik gerne deres Moders Efternavn. Man tør vistnok af Daabsattesten slutte, at denne i alt Fald ikke har heddet Wagrien. Der er en Mulighed for, at hun kan have heddet W a g e n e r (hvoraf Wagrien saa skulde være en Fordrejning), idet der i Kammerregnskabet 1761 forekommer en Demoiselle C h a r l o t t e A u g u s t a W a g e n e r. Det

¹⁾ Den alm. Enkekasse Nr. 4651.

²⁾ Ifølge velvillig Meddelelse af nuværende Sognepræst i Bosau, Pastor H. Jäger, findes der nu intet om denne Daab i Kirkebogen, ligesaa lidt som der findes Vidnesbyrd om, at de to andre Søstre skulde være døbt der i Tidsrummet 1742—54. Dette betyder dog ikke, at Daabsattesten i Rigsarkivet skulde være forfalsket. Kirkebogen er nemlig meget skødesløst ført. Ofte er der blot klæbet en Seddel ind, som vedkommende Barns Forældre har skrevet. At en saadan Seddel let kan forsvinde, siger sig selv.

kan dog ikke tydeligt ses, om hun har været Hertugens Elskerinde, i alt Fald nævnes der ingen Børn af hende i Regnskabet. Da hendes Kaar kun var middelmaadige¹⁾, og hun alligevel kun fik en Pension af 30 Rdl., en latterligt lille Sum ved Siden af de Pensioner, Jfr. Olearius og Jfr. Bein fik (henholdsvis 500 og 600 Rdl.), er det dog maaske alligevel usandsynligt.

Det er mærkeligt nok, at de tre Søstre Wagrien ikke figurerer paa Kammerregnskabet 1761, da Frederikke Henriette, der var den ældste af de tre, dog kun var 14 Aar gl., da Hertug Frederik Carl døde. Saa meget mærkeligere er det, som alene Hertugens uægte Søn Fændrik Westphal — der sikkert ikke har været yngre end F. H. Wagrien, da der blandt Regnskabets Bilag findes en egenhændig Ordre fra Frederik Carl om at give Westphal en 8 à 10 Rdl., noget, der forudsætter en vis Modenhed — i Aarene 1760—61 har kostet Hertugen 375 Rdl. Man kunde heraf fristes til at drage den Slutning, at saa har Søstrene Wagrien heller ikke været Frederik Carls Børn, og at Meddelelsen herom i Sophie Amalie Astbahrs Brev er urigtig og kun fremsat med Pengefordele for Øje. Der kan imidlertid fremdrages Vidnesbyrd, der godtgør, at Meddelelsen alligevel maa være rigtig nok. Dr. Bobé, der har fundet Sophie Amalie Astbahrs Brev, viser i »Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiekreds« IX S. 364 hen til en Ansøgning fra Advokat Astbahr til Kongen dateret Eckernförde 13. Okt. 1789²⁾, hvor Astbahr i Anledning af sit forestaaende Bryllup skriver, at han ikke ved sin tilkommende Hustru Mademoiselle Sophie Amalie Wagriens Fødested, »indem sie — wie bekant — eine natürliche Tochter des Gottseeligen Herzogs von Ploen ist — und ihre Mutter auch schon bereits vor vielen Jaren gestorben ist«, hvorfor han beder om Fritagelse for at fremskaffe hendes Daabsattest til Enkekassen, og han omtaler, at hendes to Søstre, gift med Stutmester Nielsen og Pastor Smidt, har nydt samme Naade; dette passer nu ikke for Stutmesterens Kones Vedkommende.

Foruden disse to Vidnesbyrd — Advokat Astbahrs og hans Hustrus Udsagn — kan der imidlertid fremdrages endnu flere. For det første kan man lægge Mærke til Søstrenes Navne — Charlotte Frederikke svarer til Frederik Carl, og i Navnet Frederikke

1) I et »General Mannzahl-Register« fra 1762 i Anledning af en ekstrordinær Skat anføres Jomfru Wagener, der havde 1 Tjenestepige, blandt de middelmaadige, der kun formaaede at udrede deres egen Skat, medens Jomfru Bein, der havde 3 Tjenestepiger, opføres blandt de formuende, der foruden deres egen Skat ogsaa nok kunde betale noget af de fattiges.

2) Ny Enkekasse 3462.

Henriette spores det første af Hertugens Navne¹). Det er ogsaa værd at lægge Mærke til de Navne, Frederikke Henriette gav sine Børn. En af hendes Sønner hed Frederik Christian ligesom hendes hertugelige Svoger og dennes ældste Søn. Hendes første-fødte Søn bar Navnene Frederik Carl Emil, samme Navn, som hendes Halvsøster, den augustenburgske Hertuginde, havde givet sin næstældste Søn, der var 2 Aar ældre end Frederikke Henriettes Søn. En tredje Søn af Frederikke Henriette hed Christian August Carl svarende til Navnet paa Halvsøsterens yngste Søn Christian August, død 1810 som svensk Tronfølger. En Datter blev kaldt Anna Charlotte Amalie svarende til Navnet paa Hertuginde af Augustenburg, Charlotte Amalie Vilhelmine. Og endelig havde Madam Nielsen en Datter, der fik Navnene Frederikke Charlotte, der svarer til Frederik Carl (og Charlotte Frederikke Wagrien). Dernæst kan man pege paa, at Traditionen iblandt Frederikke Henriettes Efterkommere har bevaret Mindet om Afstamning fra en Hertug. Ligeledes har Charlotte Frederikke Wagriens Efterkommere bevaret en Tradition om en fornem Afstamning, om end denne ikke har udpeget en Hertug som Stamfader²). Endvidere er der Grund til at bemærke, at medens Frederikke Henriette kom til Augustenburg, hvor en ægte Datter af Frederik Carl var gift med Hertugen, kom Charlotte Frederikke til Erbach og blev gift med Hofpræsten i dette Grevskab, hvor Frederik Carls Datter var gift med Greven. Og endelig er der et lille Træk, som Raadstuearkivar Dr. phil. Oluf Nielsen har optegnet efter sin Faders Branddirektør A. C. N. Niensens Meddelelse. Denne sidste, der var født i 1809, var en Sønesøn af Frederikke Henriette Wagrien. En Svoger til hende, Ulrik Carl Emilius Nielsen, f. 1744, † ca. 1830, som var blevet holdt over Daaben af Prins Carl Ernst (1706—61) af Glücksborg³), medens Prins Emil August (1722—86)⁴) og Prinsesse Christiane Ulrika (1727—94)⁵) af Augustenburg stod Faddere, som havde været Kammertjener hos Hertug Frederik Christian den Yngre af Augustenburg og paa sine gamle Dage havde fulgt Chr. August til Norge og paa denne Maade var godt kendt med de augustenburgske Familieforhold, og som i sin Alder-

¹) Sammenlign hermed Navnet Caroline Henriette Westphal (se S. 89 Fodnoten), hvor man træffer det andet af Hertugens Navne i Forbindelse med Navnet Henriette.

²) Se Betz: »En gammel Lærers Livscrindringer« S. 59 Fodnoten.

³) Søn af Philip Ernst (1673—1729) af Glücksborg i dennes første Ægteskab med Christiane (1679—1722) af Sachsen—Eisenberg. Philip Ernst var 3. Gang gift med Marie Charlotte (1697—1760) af Augustenburg, Hertug Fr. Chr. den Ældres Fæster.

⁴) Broder til Fr. Chr. d. Æ. af Augustenburg.

⁵) Søster til Fr. Chr. d. Æ. af Augustenburg.

dom boede i Graasten, fortalte A. C. N. Nielsen, der i sine unge Dage opholdt sig i det slesvigske, hvorledes Hertuginde Charlotte Amalie Vilhelmine tog sig meget af Frederikke Henriette, der blev behandlet som en fornem Dame og kørte med fire.

Sammenlægger man disse forskellige Træk, maa man sige, at det er sikkert, at de tre Søstre Wagrien var Døtre af Hertug Frederik Carl af Plön.

Efterkommerne af

Nicolai Nielsen og Frederikke Henriette Wagrien.

- I. Sophie Dorothea Christiane Nielsen, f. 27. Aug. 1767 i Augustenborg, † 24. Febr. 1829 i København. — G. 25. Apr. 1788 m. Hans Christian Lange, Brygger og Assistent ved den grønlandske Handel, f. 2. Jan. 1755 i København, † 4. Okt. 1821 ssts., S. af Brygger og Overformynder Peder Lange og Martha Ølgoed.
- II. Frederik Carl Emil Nielsen, f. 28. Jan. 1769 i Augustenborg, † 20. Dec. 1851 i København. 1798—1833 Stutmester v. Frederiksborg Stutteri og Inspektør v. Schæferiet paa Esrom. Boede senere paa en Lystgaard, »Højlund«, v. Kollekolle i Værløse Sogn. — G. 19. Sept. 1794 m. Petrine Sophie Lakier, f. 5. Febr. 1771 i Ramløse, † 22. Maj 1846¹⁾, D. af Sognepræst til Ramløse og Annisse Peder Baggesen Lakier og Lucie Thomine Borthig. — 8 Børn.
 - A. Nicolai Peter Nielsen, f. 28. Jun. 1795 i Hille-rød, † 13. Marts 1860 i København. Afgik 1820 fra Hæren som karakt. Premierløjtnant. 1820—55 kgl. Skuespiller. — G. 1° 3. Jun. 1823 m. Caroline Louise Sophie Amalie Walter, f. 19. Maj 1797, rimeligvis i Mecklenburg—Strelitz, † 8. Jun. 1869 i København, D. af Skuespiller Ernst Walter og Hustru. (G. 1° 1817 m. kgl. Skuespiller Hans Christian Bull Rind (1783—1821)). Ægteskabet med Nielsen opløstes 1831. Kgl. Skuespillerinde 1815—33. — G. 2° 8. Jul. 1834 m. Anna Helene Dorothea Brenøe, f. 4. Sept. 1803 i København, † 20. Jul. 1856 i Fredensborg, D. af Sejl- og Kompasmager Peter Christian Brenøe og Olave Frederikke Caroline Leth. (G. 1° 1823 m. Violinist, senere Koncertmester Frederik Thor-kildson Wexschall (1798—1845). Ægteskabet opløstes 1831). Kgl. Skuespillerinde 1821—56. — 4 Børn: 1. Frederik Carl Emil Nielsen, 1824—1900, Sprog-lærer i Ame-rika, 2. Ernst Peter Sophus Nielsen, 1825—1904, Fuldmægtig i Københavns Overpræsidium (5 Børn: Nicolai Peter N., 1862—83, Landvæsenselev, Char-lotte Caroline N., f. 1865, ugift, Henrik Ger-ner Sneedorff N., 1866—1916, Sekondløjtnant i

¹⁾ I sine senere Aar opholdt Stutmester Niensens Hustru sig ikke hos sin Mand, og det vides ikke, hvor hun er død. I alt Fald er hun ikke død i Værløse, hvor han paa den Tid boede.

- Marinen, død i Amerika, Anton Alexander Benjamin N., f. 1868, Sognepræst i Nordby paa Fanø, Provst, Betzy Sophie Marie N., f. 1870, g. 1898 m. Overlærer i Oslo cand. mag. Jens Jørgen Jansen Mørland, f. 1860), 3. Maximilian Ferdinand August Nielsen, 1828—68, kgl. Skuespiller, 4. Anna Charlotte Amalie Nielsen, 1829—1913, Institutbestyrerinde, ugift, død i Amerika.
- B. Frederikke Henriette Nielsen, f. 16. Apr. 1798 i København, † 1. Dec. 1857 ssts. Ugift.
- C. Thomine Lucie Nielsen, f. 20. Nov. 1799 i København, † 18. Aug. 1853 i Helsingør. — G. 22. Maj 1822 m. Henrik Gerner Sneedorff, f. 23. Okt. 1793 i København, † 7. Maj 1883 i Helsingør, S. af Kontreadmiral Hans Christian Sneedorff og Marie Elisabeth Tønder. (H. G. Sneedorff blev gift 2. Gang 1868 m. Ane Marie Johnsen, f. 1824, † . . .). — 1827 Afsked af Marinens Tjeneste med Kaptajns Karakter. 1827—57 Inspektør ved Øresunds Toldkammer i Helsingør. 1845 kar. Kommandørkaptajn.
- D. Elisabeth Charlotte Christiane Nielsen, f. 19. Apr. 1802 i Hillerød, † . .¹⁾. — G. 27. Sept. 1824 m. svensk Ritmester Mauritz Edvard Ouchterlony, f. 1799 i Stockholm, † 24. Jul. 1866 paa Frederiksberg.
- E. Christian August Carl Nielsen, f. 1. Dec. 1803 i Hillerød, † . . i Amerika. 1830 Assistent ved Frederiksborg Stutteri. 1839 Toldassistent i Langenfelde i Holsten. 1845 Toldoppebørselskontrolør i Poppenbüttel. 1846 sat under Anklage for Underslæb, men flygtede til Amerika. — G. 15. Jan. 1835 m. Thomasine Caroline Lovise Hansen, f. 19. Marts 1809 i København, † . . ., D. af Portner paa Rundetaarn Isaac Hansen og Dorthea Gierløw.
- F. Johanne Vilhelmine Nielsen, f. 28. Jun. 1805 i Hillerød, † 22. Jan. 1881 i København. — G. 1833 m. Richard Aschlund, f. 2. Jan. 1800 i Nykøbing S., † 4. Marts 1863 i København, S. af Landinspektør Arendt Ejnersen Aschlund og Helene Cathrine Brøndsted. — 1856 Kommandørkaptajn. 1857—63 Lodsinspektør ved Københavns Lodseri.
- G. Frederikke Charlotte Christiane Nielsen, f. 5. Aug. 1810 i Hillerød, † 1845²⁾. Ugift.
- H. Caroline Petrine Emilie Nielsen, f. 16. Okt. 1812 i Hillerød, † 21. Jul. 1877 i København. Ugift.

¹⁾ Fra 1867 til og med 1876 opføres Enkefru Ouchterlony i Københavns Vejviser, derimod ikke i 1877 og flg. Aar. Da Vejviseren udkom ved Aarets Begyndelse, ligger det nær at antage, at hun er død i 1876. Imidlertid er hun ikke blevet begravet paa Frederiksberg Kirkegaard, hvor hendes Mand laa begravet. Det rimeligste er da at antage, at hun er flyttet fra Byen. Det vides ikke, naar eller hvor hun er død.

²⁾ Det vides ikke, hvor hun er død. Datoen kan derfor ikke opgives.

- III. Marcus Jonas Ludvig Nielsen, f. 21. Sept. 1773 i Augustenborg, † 19. Marts 1812 paa Frederiksberg. 1789 Student. 1791 cand. jur. 1791—92 Volontør i Kancelliet. Kopist. 1792 2. Fuldmægtig i Skifteretten paa St. Croix og Prokurator ved alle vestindiske Over- og Underretter. 1795 kst. Byfoged og Politimester i Christianssted paa St. Croix under Byfogedens Fraværelse i 1½ Aar. 1796 Advocatus regius. S. A. Afsked som Byfoged, men vedblev som Politimester til 1798. 1799 kst. Skifteforvalter paa St. Croix. 1801 paa Vartpenge. 1802—12 Politimester i Københavns Amts Rytterdistrikt. 1806 virkelig Justitsraad. 1810 R. af Dbg. — G. 179.. m. Rachel Jane Albo y, f. ca. 1781, † 11. Apr. 1811 i København, D. af Skibsfører paa St. Croix John Albo y og Hustru.
- IV. Marie Elisabeth Nielsen, f. 15. Aug. 1774 i Augustenborg, † 9. Marts 1852 i Aalborg. — G. 19. Marts 1798 m. Conrad Zimmer, døbt 20. Febr. 1769 i Vettørslev, † 26. Jun. 1827 i Veggerby, S. af Sognepræst til Vettørslev og Høm Gregers Christophersen Zimmer og Inger Marie Tryde. — 1799—1801 Sognepræst i Sunds. 1801—27 Sognepræst til Veggerby og Bislev.
- V. Anna Charlotte Amalie Nielsen, f. 26. Nov. 1778 i Hillerød, † 2. Febr. 1852 i København. — G. 1° 10. Dec. 1796 m. Erik Nissen Viborg, f. 5. Apr. 1759 i Bested i Sønderjylland, † 25. Sept. 1822 i København, S. af Sognepræst til Bested Carl Viborg og Marie Sophie Friis. (E. N. Viborg blev 1790 gift første Gang m. Dorothea Henriette Augustine Descampeaux (1766—95)). 1783 Lektor, 1790 Professor og 1801 Forstander for Veterinærskolen. — G. 2° 26. Aug. 1825 m. Carl Viborg, f. 25. Jul. 1783 i København, † 7. Okt. 1844 ssts., foregaendes Brodersøn, Søn af kgl. Manufakturdirektør Nicolai Christian Viborg og Arine Bringstrup. 1809 Lektor, 1816 Professor og 1822 Forstander for Veterinærskolen
- VI. Frederik Christian Nielsen, f. 17. Jan. 1782 i Hillerød, † 1847 i Bergen. 1799 Student. 1803 cand. jur. 1806 Underretsprokurator for Sjællands Stift. Senere Prokurator i Bergen.
- VII. Christian August Carl Nielsen, f. 24. Okt. 1783 i Hillerød, † 7. Maj 1809 i København. 1800 Student. Var 1808 Overkirurg paa Trekroner. — G. 27. Apr. 1808 m. Johanne Christine Birgitte Fabroe¹⁾, døbt 20. Aug. 1786 i København, † 16. Sept. 1854 ssts., D. af Matros i Flaaden, senere Snedker Johan Henrik Fabroe og dennes Hustru, Jordemoder i Nyboder Karen Nielsdatter. (J. C. B. Fabroe blev 1813 gift 2° m. senere kgl. Skuespiller Giovanni Battista Cetti (1794—1858). Ægteskabet opløstes 1839. Cetti blev 2° gift m. Jacobine Gade (1814—94)). — 1 Søn.
- A. August Carl Nicolai Nielsen, f. 4. Febr. 1809 i København, † 16. Jan. 1885 i Lindingsbro, Thorstrup Sogn ved Varde. 1833—62 Ejer af Hovedgaarden Endrup-

¹⁾ Kaldes ogsaa Faber, Favreux, Favreu, Faberoe — eller Busk eller Steen! Hendes Moder var nemlig 3 Gange gift; hendes første Mand hed Busk. hendes anden Mand Fabroe og hendes tredie Mand Steen.

holm i V. Nykirke Sogn ved Varde. 1849—53 Landstingsmand. 1849—63 Amdsraadsmedlem. 1862 fallit. Senere Branddirektør i Varde og Forligsmægler i Ribe Amds 4. Forligskreds. — G. 25. Nov. 1834 m. Henriette Georgine Meyer, f. 25. Nov. 1813 i Kiel, † 29. Maj 1898 i Varde, D. af Feltpræst, senere Sognepræst i Ullerup i Sundved Oluf Meyer og Johanne Marie Wicken. — 4 Børn: 1. Oluf August Nielsen, 1838—96, Dr. phil., Raadstuearkivar i København og historisk Forfatter (5 Børn: Edel Margrethe N., 1868—88, Privatlærerinde, ugift, August Karl Nikolaj N., f. 1870, Kontorchef i Københavns Magistrat, Kristian Brünich N., f. 1872, Dr. phil., Stabslæge i Hæren i København, Jakob Lautrup N., f. 1875, Postkontrolør i København, Hakon Harald Grüner N., f. 1881, Arkivar i Dansk Folkemindesamling), 2. Johanne Marie Nielsen, 1840—1917, ugift, 3. Augusta Caroline Nielsen, 1842—78, g. 1867 m. Jacob Borrig Lindbæk, 1838—77, død som residerende Kapellan ved Ribe Domkirke og Sognepræst i Seem, 4. Frederik Carl Emil Nielsen, 1845—1917, Vejassistent og Forligsmægler i Varde (3 Børn: Oluf August N. (Navneforandring til Brynø), 1881—1916, Violinist, Marie Cathrine N., f. 1882, g. 1903 m. sin Fætter, ovennævnte Kontorchef August Karl Nikolaj N., f. 1870, Carl Lindberg N., f. 1904, Student).

VIII. Frederikke Charlotte Nielsen, f. 21. Maj 1785 i Hillerød, † 2. Febr. 1788 ssts.

Slægten Krag fra Mesinge.

Af E. Juel Hansen.

Afdøde Skolelærer P. C. B. Bondesen, Magleby paa Langeland, har i nærværende Tidsskrift 3. IV. 145 ff. blandt sine Stamtavler over »Fyenske Familier i ældre Tid« ogsaa omtalt denne Slægt, idet han dog hovedsagelig holder sig til den langelandske Gren af Slægten uden at komme nærmere ind paa de fyenske Grene.

Gennem omfattende Undersøgelser har jeg søgt at bringe saa meget nyt frem om Slægten som muligt; men manglende Kirkebøger og Skifteprotokoller har ofte lagt store Hindringer i Vejen for Udarbejdelsen, og ikke alle Slægtens Linier er det lykkedes at føre op mod vor Tid. Jeg vil derfor være taknemmelig for supplerende Oplysninger.

Slægtens ældste kendte Mand er H a n s K r a g, der boede i Mesinge paa Hindsholm og ejede den saakaldte Kragegaard, hvorefter Slægten skal have taget sit Navn¹⁾. Han kaldes Herredsfoged, men maatte 1650 fratræde denne Bestilling, fordi han var Adelstjener og endvidere havde paaført nogle af Kronens Tjenere unødigt Trætte; Tingfogderiet paa Hindsholm skulde derefter betjenes af Byfogden i Kerteminde, saalænge han det forsvarligt betjener og forestaar²⁾. 16. Okt. 1668 fik Hans Krag Konfirmation paa Stiftsskriver Rasmus Andersens Skøde, dat. Odense 24. Aug. s. A., paa Mesinge Kirkelade. Laden, der var meget brøstfædig, var besigtiget af fire Dannemænd og blev taxeret til 60 Sldr. Han købte den for 75 Sldr. samt med Forpligtelse for sig og Arvinger til herefter at holde Kirkegaarden vel indhegnet paa deres egen Bekostning »saavidt samme Kirkes Ladegrund sig ud mod Kirkegaarden strækker«. Kapitalen skulde sættes paa Rente til Kirkens »bedre Fordel og Nytte«. I 1677 havde han solgt sin Gaard til Fogden paa Hverringe Niels Christensen, uden først som Loven paabød at have tilbudt sine Arvinger den. Hans Søn K n u d protesterede og skrev bl. a. i Protesten³⁾: »at hans kære Fader en Tid lang har været helt svag og formedelst sin høje Alder ikke er ved sin forrige Videnskab, men snart at sige geraades i Barn-dom«. Han er rimeligvis død kort Tid efter. g. m. J o h a n n e H a n s d a t t e r, der skal være død 1660⁴⁾. Endnu fortælles der i Mesinge følgende Sagn om hende: Hun var efter Døden som i Livet lutter Travlhed og kunde ikke finde Fred i sin Grav. Hun havde sin Gang mellem Kragegaarden og den høje Bakke i Nærheden af Taulund, kaldet Bjerget, ved hvis Fod hun blev manet ned i en Mose.

Hans Krag lod 1664 opsætte et Epitafium i Mesinge Kirke til Minde om sin Hustru. Epitafiet viser Ægteparret med deres fem Børn, hvoraf dog kun kendes Navn og Skæbne for de fires Vedkommende, det femte er sandsynligvis død som lille. Børn:

FØRSTE SLÆGTLED.

1. K a r e n H a n s d a t t e r K r a g, begr. 26. Apr. 1724 i Magleby paa Langeland, 80 Aar og 3 Uger gl. g. m. C h r i s t e n J o n s e n H o l m s t e d, begr. 12. Jan. 1713 i Magleby,

¹⁾ Senere Ejere af Kragegaarden har ført Navnet Krag, men er ikke Efterkommere af ovennævnte Hans Krag.

²⁾ Fyenske og smaal. Tegnelser 4. Dec. 1650.

³⁾ Fyenbo Landstings Skøde- og Panteprotokol VII, S. 31 f.

⁴⁾ Præsten i Mesinge Lauritz Tausen skal have skrevet en Ligprædiken over hende (trykt 1660); denne Ligprædiken har Forf. forgæves eftersøgt, men saavel det kgl. Bibliotek som Universitetsbiblioteket erklærer intet at kende til en saadan.

- 78 Aar gl. (S. af Provst, Sognepræst til Viby i Fyen, Jon Lauritzen og Margrete Christensdatter). Er vel identisk med den Christianus Jonæ Hintzholmius, der 1660 blev Student fra Odense. Ejer af Brolykke paa Langeland.
2. **Maren Hansdatter Krag**, † 15. Marts Kl. 4 Form. 1729 i Gamborg, 81 Aar, 2 Md., 2 Uger og 5 Dage gl. Hendes Broder Knud tilskødede hende 22. Juli 1706 Gaarden Kejrup i Kølstrup Sogn; i 1727 skrives der om denne Gaard: »Paa Kejrup, en Bondegaard, lever en gammel Enkekone ved Navn Maren Krag, som selv ejer Gaarden og for sin Alderdoms Skyld har pagtet den hen til tvende sine Sønner, **Jens Laur sen**, Byfoged i Kerteminde, og **Bernt Laur sen**, har begge mange Børn og kan ej uden Nød have Brødet«¹⁾. 16. Febr. 1728 skødede hun Gaarden til sin Søn **Hans g. m. Lauritz Jespersen**, der i 1681 boede paa Kejrup, hvorfra han 17. Okt. skødede noget Jordegods i Mesinge Sogn til **Niels Krabbe** til Hverringe. I 1684 var han Forpagter paa Vejrup, men synes kort Tid efter atter at være vendt tilbage til Kejrup. Deres Børn antog med Undtagelse af den ældste Søn deres Moders Slægtsnavn. — Børn: *Andet Slægtled I*.
 3. **Knud Hansen Krag**, begr. 7. Febr. 1707 i Ulbølle, 58 Aar gl. Jomfru Ingeborg Rodsteen tilskødede ham 28. Maj 1680 Kejrup. Han boede i 1687 i Mesinge, i 1688 i Ulbølle; s. A. købte han Rødkilde af Kronen og istandsatte og beboede Gaarden²⁾; 1694 skødede han sin Anpart i Rødkilde Hovedgaards Bygning til Etats- og Kancelliraad **Johan Monrath**; Forpagter af Rødkilde (tinglæste Forpagtningskontrakter 1. Maj 1695, 1. Maj 1699—1. Maj 1701); 22. Juli 1706 skødede han Kejrup til sin Søster **Maren g. 1° m. Sille Brodersdatter Riisbrich**³⁾ (D. af Sognepræst til Gislev Broder Brodersen R. og Cathrine Henriksdatter), (g. 1° m. Sognepræst til Mesinge **Rasmus Olsen Thestrup**). 2° m.⁴⁾ **Scheel** (D. af Forst- og Jægermester, Kaptajn, Ejer af Scheelsborg Hans S., † 9. Jan. 1692 i Fredericia). — Børn: *Andet Slægtled II*.
 4. **Frantz Krag**, f. 1. Maj 1656³⁾, † 11. Jan. 1725 i Magleby paa Langeland. Student fra Odense 1673, Sognepræst til Magleby 1682, ord. 1. Dec., Provst i Sønder-Herred. Stiftede

¹⁾ Odense Amts Arkiv Nr. 536. Breve og Beregninger angaaende Kontributionen til Viborg Bys Opbyggelse ifl. Forordning 15. Maj 1727.

²⁾ L. Böttiger: Vesterskjerninge-Ulbølle og Omegn, S. 92.

³⁾ Ifl. Ph. Tidsskr. 3. IV., 146.

⁴⁾ Som hans Svogre nævnes: Henning Scheel til Tidselholt og Tønnes Hansen, † 1691 i Odense, g. m. Anne Margrete Scheel.

ved Gavebrev af 5. Dec. 1704 et Legat paa 58 Rdlr. til Fordel for Skolen og de fattige i Rudkøbing. v. 14. Febr. 1683 i Magleby t. Elisabeth Sophia Rosenstjerne, begr. 18. April 1736 ss. (D. af Provst i Sønder-Herred, Sognepræst til Magleby Dines Jensen R. og Maren Christensdatter). — Børn: *Andet Slægtled III.*

ANDET SLÆGTLED.

I.

Forpagter Lauritz Jespersens Børn med Maren Hansdatter Krag.

1. Jesper Lauritzen, begr. 30. Maj 1729 i Sanderum, 60 Aar gl. Rytterbonde i Store Hesbjerg, Sanderum Sogn. Han synes at være det eneste af Børnene, der ikke optog sit mødrene Slægtsnavn. v. 16. Aug. 1709 i Sanderum t. Jytte Lorentzdatter Friis, begr. 15. Sept. 1732 ss., 46 Aar gl. (g. 2° m. Espen Pedersen). — Børn: *Tredie Slægtled I.*
2. Hans Lauritzen Krag, begr. 23. Marts 1736 i Gamborg Kirke, 65 Aar »ringer« 5 Md. og 15 Dage gl. I 1709 Famulus hos Doctor Müller (vel Biskoppen Christian Rudolph Müller). Sognepræst til Gamborg 14. Dec. 1714. Hans Moder tilskødede ham 16. Febr. 1728 Kejrup, som han 29. Dec. 1729 solgte til Herredsfoged Salomon Lindegaard. v. 1° t. Anna Christensdatter Borch, f. 20. Dec. 1697 i Fredericia (Trinitatis), † 1. Nov. om Eftermiddagen Kl. ungefær 4 Slet 1723, begr. 9. s. M. i Gamborg Kirke (D. af Sognepræst til Trinitatis Kirke i Fredericia Christen Sørensen B. og Ane Margrete Anchersdatter); 2° 17. Marts 1725 i Middelfart (i Svigerfaderens Gaard) t. Karen Hermansdatter Willer (D. af Borgmester i Middelfart Herman W. og Anne Hansdatter Juul). (Hun giftede sig senere med en Mand ved Navn Jep Møller og begge rejste til Herrnhut, hvor de levede i stor Fattigdom). — Børn: *Tredie Slægtled II.*
3. Gregers Lauritzen Krag paa Kejrup nævnes som Fadder 30. Marts 1717 i Kølstrup Kirkebog. Vel den Græis Krag, der 28. Jan. 1741 blev begravet paa den søndre Side Kirkegaarden i Kerteminde, ringet med alle Klokker, han døde i sit Alders 67 Aar.
4. Dorth Lauritzdatter Krag, begr. 7. Maj 1767 i Kerteminde. g. m. Anders Jacobsen, begr. 17. Dec. 1722 i Kerteminde. Bødker ss. Deres Børn optog deres mødrene Slægtsnavn. — Børn: *Tredie Slægtled III.*

5. J e n s L a u r i t z e n K r a g, begr. i Apr. 1731 i Kerteminde. Byfoged ss. fra 1714 til sin Død. Han boede en Tid lang paa Kejrup, senere i Kerteminde, og døde saa fattig, at han efterlod sig ikke, hvad han kunde begravnes for¹). v. 24. Jan. 1709 i Kerteminde t. K a r e n H a n s d a t t e r, begr. 5. Sept. 1766 i Assens (D. af Byskriver i Kerteminde Hans Carstensen og Sara Nielsdatter). — Børn: *Tredie Slægtled IV.*
6. B e r n t L a u r i t z e n K r a g, boede først i Steenhuset, Kølstrup Sogn, flyttede c. 1725 til Kejrup. I 1727 laa han i Proces med Broderen Jens, hvis Hustru han den 26. Aug. havde »attaqueret med mange nærgaaende Ord og Trudslers, der skal have været saa grove og intolerable, at merbemeldte Hr. Byfoged ikke uden til sin og Hustrus største præjudice og Nachdel samme upaatalt kan lade henfalde«. Der førtes flere Vidner, og det blev forsøgt at forlige Parterne, men et Forlig kom ikke i Stand, i hvert Fald ikke ved Rettens Hjælp; Sagen stod paa i c. 2 Maaneder og endte med, at den frafaldtes »siden ingen efter Paaraabelse har indfundet sig her for Retten«²). g. 1° m. K a r e n T h o m a s d a t t e r K ø b k e, begr. 13. Nov. 1725 i Kølstrup, 39 Aar og 8 Md. gl. (D. af Raadmand i Nyborg Thomas K. og Helvig Rosenberg); 2° 20. Juni 1727 ss. t. S u s a n n e A n d e r s d a t t e r J u n g s h o v e d (g. 2° som Enke 29. Nov. 1743 i Kerteminde m. Christian Friderich Conradsen Neuendall). — Børn: *Tredie Slægtled V.*
7. E l i s a b e t h M a r g r e t e K r a g, dbt. 23. Dec. 1684 i Marslev. 18. Juni 1721 vies paa Kejrup Elisabeth Laursdatter Krag (den samme?) til H a n s O t t e s e n N e u e n d a l l. De boede i 1722 i Kerteminde, hvor de 27. Febr. havde et Barn, Dorothea Eleonora, til Daaben.

II.

F o r p a g t e r K n u d H a n s e n K r a g s B ø r n.

1. J o h a n n e C a t h r i n e K r a g, dbt. 15. Febr. 1687 i Mesinge.
2. A n n a E l i s a b e t h K r a g, dbt. 10. Apr. 1688 i Ulbølle. v. 11. Marts 1707 ss. t. P e d e r H a n s e n L o c h, begr. 6. Marts 1735 ss., 61 Aar gl.

¹) Nicolai Seidelin Bøgh: Beskrivelse over Bierge-Herred i Almindelighed og Kjerteminde og Drigstrup Sogne i Særdeleshed (i Landsarkivet for Fyen).

²) Vinding-Bjerge-Aasum Herreders Tingprotokol 1725—27, 6. Sept.—8. Nov. 1727.

3. Christine Krag, dbt. 18. Juli 1691 i Ulbølle. I 1712 nævnes hun som Fadder i Ulbølle Kirkebog.

III.

Sognepræst Frantz Krags Børn med Elisabeth
Sophia Rosenstjerne.

1. Dines Christian Krag, f. 12. Dec. 1683 i Magleby, begr. 4. Maj 1749. Student fra Odense 1704, cand. theol. 15. Okt. 1708, Kapellan hos Faderen 6. Nov. 1715, ord. 19. s. M., Sognepræst til Magleby 1725, til Tranekjær og Tullebølle 26. Sept. 1732, Konsistorialraad 14. Febr. 1749. g. m. Christina Zumbildt, f. c. 1702, bisat i Fodslette Kirke 12. April 1780, faa Dage efter begr. i Tranekjær Kirke (D. af Kaptajn Jochim (Johan) Christopher Z. og Cathrina). Hun kom ved Skøde af 11. Juni 1755 fra Niels Rasmussens Arvinger i Besiddelse af Herregaarden Hjortholm. 23. Dec. 1762 stiftede hun et Legat paa 200 Rdlr. til Fordel for Fattige paa Hjortholm Gods. Nedenstaaende Anekdote maa henføres til hende og ikke til Svigerdatteren Sophia Magdalena v. Kragenskiold f. Eigtved. Pastor G. Fr. A. Graae fortæller i »Gamle Minder« (meddelt af cand. juris Th. Graae i Persh. Tidsskr. 4., I., 3 f.) følgende: Min Mormoder (Else Frederikke Marie Brandt f. Jessen, 1758—1826) kunde til Nøds trække paa Smilebaandet, naar den elskværdige gamle Mand (hendes Ægtefælle Sognepræst til Trygglev og Fodslette Hans Brandt, 1733—1816) kom med sine Skelmerier. At hun dog ikke just var til at spøge med, viste hun dog ved det Svar, hun en Gang gav Fru Kragenskiold paa Hjortholm, der tilhørte denne Dame, som havde været gift med en Præst i Tranekjær, men var renommeret for sit intime Forhold til en af de gamle Grever, som efter Mandens Død havde faaet hende nobiliteret, rigtignok ikke for hendes Dyds Skyld. Hun saa rimeligvis skævt til sin nuværende Præstekone, der var en meget gudfrygtig og ærbar Matrone, og tilmed mere end almindelig veloplyst og tillige velhavende, saa hun behøvede ikke at stikke op for Herregaards-Fruen. Hun var efter sin Faders tidlige Død blevet opdraget i København hos sin Farbroder Justitsraad og Toldinspektør Lorentz Jessen, der havde givet hende et rigt Udstyr. Da hun derfor en Gang mødte paa Hjortholm i en Atlaskeskjole, stak den Fru Kragenskiold i Øjnene, men da hun tillod sig at spørge: »Af hvem har De dog faaet den smukke Kjole«, saa fik hun øjeblikkelig det Svar: »Aa, den har jeg, min Tro!

- hverken stjaalet eller horet mig til«. — Børn: *Tredie Slægtled VI.*
2. Johanne Elisabeth Krag, dbkf. 18. Marts 1685 i Magleby, † 19. Sept. 1741 i Viborg. v. 11. Nov. 1734 i Magleby t. Clemens Jacobsen Aarestrup, dbt. 16. Juni 1695 i Viborg, begr. 22. Juli 1776 i Randers (S. af Skrædder Jacob Clemmensen A. og Dorethe Pedersdatter Holmsgaard). Magister, kaldes i 1742 Købmand, ved sin Død Strandkontrollør. (g. 1° m. Sofie Lauridsdatter Bang, 3° m. Ursle (Ursula) Jensdatter Tyrestrup).
 3. Maren Beck Krag, dbt. 9. Juni 1686 i Magleby, begr. 15. Juli 1687 ss.
 4. Katrine Margrete Krag, dbt. 19. Aug. 1687 i Magleby, † 25. Okt. Kl. 5 Morgen s. A. ss.
 5. Hans Krag, f. 10. Sept. 1688 i Magleby.
 6. Maren Krag, dbt. 30. Sept. 1690 i Magleby, begr. 26. Febr. 1732 ss. Ugift.
 7. Bernt Peter Krag, dbt. 6. April 1692 i Magleby, begr. 20. s. M. ss.
 8. Friderich Krag, f. 13. Aug. 1693 i Magleby, † 9. Febr. 1764 i Kolding. Dim. fra Herlufsholm 1714, cand. theol. 8. Juli 1726, 24. Okt. s. A. Skibspræst, ord. 30. s. M., var 1727—42 Præst i Trankebar, Sognepræst til Stadager og Nørre-Kirkeby 30. Okt. 1744, Hospitalspræst i Kolding 18. Jan. 1754. v. 1° 1729 t. Anna Sophie Schyth, f. 1703 i Trankebar, begr. 9. Juni 1750 i Stadager (g. 1° m. Sekretariatsraad og Kasserer i Trankebar Zacharias Kleinstrøm); 2° 9. Juli 1756 i Kolding t. Inger Hansdatter (g. 1° m. kgl. Jagtbetjent Erik Juhl). — Datter: *Tredie Slægtled VII.*
 9. Dødfødt Datter, f. 15. Okt. 1695 i Magleby.
 10. Christiana Armgaard Krag, dbt. 12. Marts 1697 i Magleby. (I Kirkebogen er hendes Navn overstreget og i Marginen er der skrevet: »ulykkelig d. 19. Maj 1721«, denne Dag fik hun nemlig et uægte Barn: Rebekka, dbkf. 22. Maj 1721, begr. 16. Sept. s. A. i Magleby, Faderen var Rasmus Christensen, som havde tjent paa Brolykke). v. 11. Jan. 1726 paa Brolykke, Magleby Sogn, t. Jes Jessen, Forpagter paa Brolykke.
 11. Niels Rosenstjerne Krag, dbt. 18. Marts 1700 i Magleby, begr. 15. Nov. 1753 ss. Dim. fra Herlufsholm 1717, men »blev formedelst sit til Prædikestolen paa den Tid uskikkede Maal af sin Fader sendt til den daværende Navigationssskole i Lübeck for at lære Navigation og Bogholderi tillige; der var

han i 2 Aar, kom saa hjem og rejste derpaa strax til Norge og antog Kondition som Bogholder i nogen Tid; rejste til England, hvor han studerede ved Universiteterne i Oxford og Cambridge, gav sig derpaa til Søs og udgik som tredie Styrmand til Surinam i Vestindien; men Skibet blev tilsat udenfor Brest og han marcherede derpaa med en Del af Mandskabet i tiggende Omstændigheder over Frankrig til Calais for at gaa over igen til England. Da han i London laa en Gang om Natten vaagen i sin Seng paa sit Kammer og saa ud paa Gulvet, hvor der var ganske lyst af Maaneskin, præsenterede sig for Sengen en Præst i fuld Habit, staaende at se ind paa hannem med Armene lagte i hverandre og lod sig idelig høre med denne forunderlige Tone: Mm! Mm! Mm!. Da han nu i nogen Tid havde ligget temmelig altereret og set og anhørt dette, som uden Forandring holdte ved, resolverede han omsider at staa paa Gulvet, hvorpaa den præsenterede i samme Skikkelse og med samme Tone retirerede tilbage til Døren, hvor den forsvandt. Han tog derpaa sit Lys i Tanke at gaa ned i Huset for at faa det tændt; men da han kom udenfor sin Kammerdør, blev Lysestagen ved en andens Magt, som han tydelig kunde mærke, ført ham af Haanden og faldt paa Gulvet, hvorpaa han kom til at favne (hvordan vidste han ej selv at sige) en Mand, omkring hvilken hans Arme ligesom med en Force bleve sammentrykte og derhos saaledes, at han havde denne baglæns i sin Favn, saa at han med Hænderne kunde føle foran, hvor Kjortelen var knappet, og tydelig finde, at det vare ligesaadanne krusede Hornknapper, som dem, hans Fader plejede at bære i sine korte sorte Klæder; dette forsvandt i hans Arme og dermed endtes saa den ganske Sag. Tiden, da dette skete, antegnede han, og da han konfererede den med hans salig Faders Dødstid, som kort derefter ved Skrivelse til Norge, hvortil han var rejst, blev tilmeldt, kvadrerede de to Tider med hverandre. Fra Norge begav han sig til sit Fødeland; tog igen efter sin afdøde Faders sidste Vilje fat paa Studeringerne og sustinerede exam. theol. 3. Dec. 1725, konditionerede som Informator dels paa Sjælland dels paa Fyen indtil 1731; blev kaldet til Præst i Magleby efter sin Broder 26. Sept. 1732, ord. 15. Okt.¹⁾ v. 24. Nov. 1732 i Magleby t. J a c o b i n a E r n e s t i n a Z u m b i l d t, † 26. Jan. 1789 ss. (D. af Kaptajn Jochim (Johan) Christopher Z. og Cathrina). (g. 2° m. Sognepræst til Magleby Erik Iversen Colding). — Børn: *Tredie Slægtled VIII.*

¹⁾ Frantz (Rosenstjerne) Krag's Optegnelser i Blochs Samlinger til Fyens Geistligheds Historie (i Universitetsbiblioteket).

TREDIE SLÆGTLED.

I.

Rytterbonde Jesper Lauritzens Børn med
Jytte Lorentzdatter Friis.

1. Laurs Jespersen Brylov, dbt. 26. Maj 1711 i Sanderum. Opholdt sig i 1738 i Ribe.
2. Bodil Margrete Jespersdatter, dbt. 14. Maj 1713 i Sanderum, begr. 27. Dec. 1714 ss.
3. Bodil Margrete Jespersdatter, dbt. 14. April 1715 i Sanderum, begr. 23. Juli 1721 ss.
4. Hans Christian Jespersen, dbt. 9. Maj 1717 i Sanderum. I 1738 i Odense Latinskole.
5. Lorentz Friis Jespersen, dbt. 17. Marts 1720 i Sanderum. I 1738 hos Broderen i Ribe.
6. Maren Jespersdatter, f. 24. Aug. Kl. 6 Form. 1722 i St. Hesbjerg, begr. 29. Sept. s. A. i Sanderum.
7. Knud Jespersen, f. 15. Jan. Kl. 2 Morgen 1724 i St. Hesbjerg, † c. 1737 i Ribe.
8. Christen Jespersen, f. 21. April Kl. 7 Morgen 1726 i St. Hesbjerg. Tjente i 1738 hos Stedfaderen ss.

II.

Sognepræst Hans Lauritzen Krag's Børn

af første Ægteskab med Anna Christensdatter Borch:

1. Christen Krag, f. 7. Nov. Kl. 6 Aften 1718 i Gamborg. I 1736 Studiosus.
2. Laurs Krag, f. 9. Dec. Kl. 6 Aften 1719 i Gamborg, † 21. Juni Kl. 4 Eftmd. 1722 ss.
3. Anna Margrete Krag, f. 24. Febr. Kl. 5 Aften 1721 i Gamborg, † 12. Juni 1722 ss.
4. Johanna Maria Krag, f. 28. Marts Kl. mellem 7 og 8 om Aften 1722 i Gamborg, begr. 14. Aug. 1781 i Tim. g. m. Søren (Severin) Michael Christensen Brasch, f. 5. Marts 1715, begr. 6. Aug. 1787 i Tim (S. af Sognepræst til Holmsland Christen Ottesen B. og Elisabeth Jensdatter Augsburg). Student fra Kolding 1735, cand. theol. 27. Jan. 1738, pers. Kapellan til Tim og Madum 23. Sept. 1740, ord. 9. Dec., Sognepræst ss. 19. April 1743.
5. Dødfødt Barn, begr. 31. Okt. 1723 i Gamborg.

af andet Ægteskab med Karen Hermansdatter Willer:

6. Anna Borch Krag, f. 21. Maj Kl. 11 Form. 1728 i Gamborg. I 1752 hos Moderen i Herrnhut.

7. Anna Lucia Catharina Krag, f. 14. Sept. Kl. halv-gaaen 4re om Morgenen 1729 i Gamborg, † 18. Febr. Kl. 4 Eftmd. 1730 ss.

III.

Bødker Anders Jacobsens Børn med Dorthe Lauritzdatter Krag.

1. (Laur)s Jacob Krag, dbt. 11. Juni 1703 i Kerteminde, begr. 9. Sept. 1780 i Lumby ved Odense. I 1741 var han Konsumptionsforvalter i Kerteminde, men det synes, at det er gaaet tilbage for ham, thi i 1764 træffer man ham i Odense som Konsumptionsbetjent; i 1780 besluttede han, der da atter havde taget Ophold i Kerteminde, sig til at flytte til sin Svigersøn i Lumby. v. 1° 6. Nov. 1732 i Kerteminde t. Dorthea Jensdatter, begr. 11. Aug. 1734 ss.; 2° t. Malene Marie (Maria Magdalena) Kabus, dbt. 19. April 1713 i Frørup, begr. 14. Marts 1769 i Kerteminde (D. af Løjtnant K. ved Ritmester Berners Kompagni). Hun ansøgte 1766 om, at en Arv efter hendes afdøde Faster Margrete Kabus, Enke efter Præsten Reimer til Skaarup, maatte staa under Overformynderens Opsyn, da hendes Mand, der i mange Aar havde forladt hende og ladet hende lide megen Stød og Bedrøvelse, uden at række hende Haanden, vilde tilegne sig denne Arv uden at gøre hende noget godt der af. — Dog var hendes Skyld større end hans, da hun ved sin Ødselhed og Ladhed i forrige Tider havde tvunget ham til at forlade sig, samt at han dog skulde være kommet hende til Hjælp, saavel til Ophold, som frit Hus, Værelse og fornødent Bohave; da iøvrigt deres Levemaade paa begge Sider havde været og fremdeles vilde blive uordentlig og for at Arven kunde blive i Behold for deres Børn, skulde Byfogden i Kerteminde modtage den og lade den blive staaende under Byens Jurisdiktion indtil hun og hendes Mand var døde, da Arven med lovligt Skifte kunne tildeles Børnene¹). — Børn: *Fjerde Slægtled I.*
2. Maren Krag, dbt. 7. Marts 1705 i Kerteminde.
3. Hans Andersen Krag, hjdbt. 3. Dec. 1707 i Kerteminde, begr. 1. April 1774 ss. Bødker, fra 1741—42 Kæmner, Kirkeværge ss. v. 10. Apr. 1733 ss. t. Maren Hansdatter Bom, hjdbt. 14. Jan. 1700 ss., begr. 11. Dec. 1783 ss. (D. af Skomagermester Hans Christensen B. og Maren Erichsdatter). (g. 1° m. Bødker Michel Christophersen Fogt). — Børn: *Fjerde Slægtled II.*

¹) Odense Amts Arkiv Nr. 100. Kongelige originale Reskripter 1763—67

4. D o r t h e K r a g, dbt. 24. Dec. 1709 i Kerteminde, begr. 12. Okt. 1710 ss.
5. D o r t h e a K r a g, dbt. 24. Okt. 1711 i Kerteminde.
6. Dødfødt Barn, begr. 9. Febr. 1714 i Kerteminde.
7. C h r i s t e n K r a g, dbt. 2. Maj 1715 i Kerteminde.

IV.

B y f o g e d J e n s L a u r i t z e n K r a g s B ø r n m e d
K a r e n H a n s d a t t e r.

1. M a r e n K r a g, dbt. 12. Nov. 1709 i Kerteminde, begr. 30. Nov. 1710 ss.
2. M a r i a K r a g, dbt. 28. Juli 1711 i Kerteminde. Muligvis Marie Lisbeth, Jens Laursens Datter paa Kejrup, der 1727 nævnes som Fadder i Kølstrup Kirkebog.
3. L a u r i t z J e s p e r s e n K r a g, dbt. 14. Jan. 1713 i Kerteminde, begr. 6. Jan. 1773 i Humble. Var Hører ved Kerteminde Latinskole, da denne ifl. kgl. Anordning af 4. Marts 1740 blev nedlagt, blev derefter Kordegn i Kerteminde, men denne Bestilling var saa ringe aflagt, at han ikke kunne have sit nødtørftige Udkomme, »hvorfor han qvitterede med Glæde, da han var saa lykkelig at faa et Degnekald paa Langeland«¹⁾. Blev 17. Maj 1743 kaldet til Degn i Humble. v. 10. Juni 1744 ss. t. Marie Jacobsdatter Brorson (D. af Konsumptionsforvalter i Assens Jacob B. og Mette Kirstine From). (g. 1° m. Degn til Humble Christian Frederik Stolpe).
4. S a r a K r a g, dbt. 10. Dec. 1714 i Kerteminde. (begr. 18. Sept. 1719 ss?).
5. J o h a n n e C a t h a r i n a K r a g, dbt. 6. Sept. 1716 i Kerteminde, † 15. Maj 1796 i Assens. v. 10. Dec. 1745 ss. t. J o h a n C a s p a r T e i s n e r, † 24. Febr. 1786 ss., 77 Aar gl. Rytter, garnisonerede i Assens; kaldes i 1757 Stadsbarber ss.
6. M a r e n K r a g, dbt. 9. Aug. 1718 i Kerteminde. (begr. 23. Sept. 1719 ss?).
7. H a n s C h r i s t i a n K r a g, dbt. 6. Febr. 1720 i Kerteminde, † 15. Dec. 1793 i Assens. Løste 20. Nov. 1742 Borger- skab som Skrædder ss. g. m. G e r t r u d A n d e r s d a t t e r, begr. 28. Maj 1782 i Assens, 71 Aar gl. — Børn: *Fjerde Slægtled III.*
8. J o h a n K r a g, dbkf. 18. Apr. 1722 i Kerteminde. Er vel identisk med den Johan Jensen Krag, Kleinsmed, der døde i Bogense 5. Nov. 1792, 71 Aar gl. v. 12. Sept. 1760 ss. t.

¹⁾ Samlinger til Fyens Historie og Topografi 3. Bd., S. 92 f.

- Maria Catharina Hansdatter. (g. 1° m. Niels Lauritzen Holst). — Datter: *Fjerde Slægtled IV*.
9. Sara Krag, dbt. 4. Marts 1724 i Kerteminde, begr. 18. Sept. 1725 i Kølstrup.
 10. Frantz Krag, hjdbt. 25. April 1726 paa Kejrurp. Løste 26 Sept. 1758 Borgerskab som Skrædder i Assens. v. 25. Nov. 1757 ss. t. Birgitta Hansdatter.
 11. Niels Krag, dbt. 29. Marts 1728 i Kølstrup. (begr. 11. Nov. 1730 paa den søndre Side Kirkegaarden i Kerteminde?).

V.

Bernt Lauritzen Krag's Børn

af første Ægteskab med Karen Thomasdatter Købke:

1. Hans Knudsen Krag, dbt. 8. Febr. 1722 i Kølstrup. Knud Berntzen Krag (den samme?), barnefødt paa Kejrurp ved Kerteminde, vandt 2. Nov. 1746 sit Borgerskab paa den almindelige Handel med ostindiske og guineiske Varer i Odense. 21. Febr. 1748 fik han en Bøde paa 50 Rdlr. for at have handlet med Varer, han ikke var berettiget til at handle med; s. A. købte han en Gaard (nu Nr. 41) paa Vestergade mellem Bager Hans Mathiesens og Eiler Svanes Gaarde. 2. Aug. 1764 blev han atter idømt en Bøde, denne Gang for Konsumtionssvig, fordi han, der foruden at være Chinesiskhandler tillige var Kromand og Brændevinsbrænder, havde brugt Korn og Øl i sin Brændevins-Mask, hvoraf der ikke var betalt Konsumtion. Han døde 1782, og blev 14. Jan. begr. fra St. Knuds Kirke, 61 Aar gl. g. 1° m. Margareta Olufsdatter, begr. 11. Dec. 1767 i Odense (St. Knud), (hendes Søskende var Jep Olufsen og Magdalene Olufsdatter g. m. Christen Rasmussen, alle i Ullerslev); 2° 5. Maj 1779 ss. (St. Knud) m. Karen Jørgensdatter, † 3. Febr. 1828 ss. (St. Hans), 73 Aar gl. (g. 2° m. Værtshusholder, Brændevinsbrænder Henrik Frederiksen). I 1810 bekendtgjorde hun, der da atter var blevet Enke, at hun agtede at sælge sin iboende Gaard og at hun solgte »got Dansk Kornbrændevin« for 5 Mk. Kanden; først 1813 fik hun solgt Gaarden, Køberen var Forvalter Tiburtz Tiburtius Strange. — Børn: *Fjerde Slægtled V*.
2. Paul Bagger Krag, hjdbt. 9. Marts 1723 i Kølstrup, begr. 27. s. M. ss. Tvilling.
3. Otte Jensen Krag, hjdbt. 9. Marts 1723 i Kølstrup, begr. 21. April s. A. ss. Tvilling.
4. Friderich Krag, dbt. 21. Maj 1724 i Kølstrup. Tvilling.

5. Frantz Krag, dbt. 21. Maj 1724 i Kølstrup, begr. 9. Juni s. A. ss. Tvilling.
af andel Ægleskab med Susanne Andersdatter Jungshoved:
6. Cathrine Krag, hjdbt. 3. Dec. 1727 i Kølstrup.
7. Anders Krag, dbt. 1. Nov. 1729 i Kølstrup, begr. 13. s. M. ss.

VI.

Sognepræst Dines Christian Krags Børn med
Christina Zumbildt.

1. Anna Christina Krag, f. 21. Juli 1723 i Magleby, begr. 30. Sept. 1783. v. 26. Juli 1741 t. Søren Nicolai Olufsen Bagge, f. 1705 i Næstved, begr. 4. Juni 1788 (S. af Sognepræst Oluf Sørensen B. og Inger Nielsdatter Juul). Student fra Kerteminde 1724, cand. theol. 20. Marts 1727, pers. Kapellan hos Stiftsprovsten ved St. Knuds Kirke i Odense 20. Jan. 1736, ord. 17. Febr., resid. Kapellan ss. 13. Aug. 1745, Sognepræst til Snøde og Stoense 25. Juni 1751; Provst 1756 i Nørre-Herred.
2. Johan Christopher Krag, dbt. 21. Juli 1724 i Magleby, † 14. Juli 1789. Indtraadte i Militærtjenesten i 1748, Fændrik reformé i sydjyske nat. Infanteri-Regiment 23. Juli 1749, Fændrik 23. Sept. 1750, Kaptajn i fyenske nat. Infanteri-Regiment 12. Maj 1756, ophøjet i den danske Adelstand 23. Febr. 1759 med Navnet von Kragenskiold, Kaptajn i Kronprins Christians (VII) Regiment 20. Febr. 1765, — Regimentet kaldes fra 12. Febr. 1766 for »Kongens Regiment« —, Stabskaptajn i 2. fyenske (nat.) Bataillon 1. Maj 1769, — Bataillonon indlemmedes 1. Juni 1774 i oldenborgske Infanteri-Regiment —, Major af Infanteriet 21. Okt. 1774, Kompagnichef i oldenborgske Infanteri-Regiment 26. Aug. 1778, Second-Major 4. Juli 1781, — Regimentet kaldes fra 28. Jan. 1785 for sjællandske Infanteri-Regiment —, Afsked 11. Febr. 1785. Hans Moder havde ved Disposition af 13. Febr. 1764, kgl. konf. 21. April, bestemt, at Hjortholm efter hendes Død skulde tilfalde ham og ved Skøde af 20. Dec. 1780 fra hans Medarvinger kom Godset i hans Besiddelse og til Gengæld fik de en vis Sum Penge udbetalt. 11. Juni 1782 skødede han Hjortholm til Christen Madsen, eneste Søn af Forpagter Mads Christensen paa Knepholm. S. A. forøgede han det af Moderen stiftede Legat til Fordel for Fattige paa Hjortholm Gods med 100 Rdlr. v. 8. Juli 1768 t. Sophia Magdalena Eigtved, dbt. 14. Apr. 1747 i København (St. Petri), bisat 28. Nov. 1770 i den Kaaseske Begravelse

- i Fodslette Kirke (D. af Oberst, Hofbygmester Nicolai E. og Sophia Christiana Walther). Det fortælles¹⁾, at Christian VII. paa et Bal fik hende, der var berømt for sin Skønhed, at se og blev forelsket i hende og efterstræbte hende, men hun aabenbarede sin Mand det og formaaede ham til at søge sin Afsked og flytte fra København. Tiltrods for, at der blev tilbudt ham hvilket Regiment han vilde have i Københavns Garnison, en vis Sum Penge aarlig og det Palæ, som Fyrstinde Anna Sophia havde haft, opnaaede Kongen intet, og hans Frygt for Conseillet tillod ham ikke at bruge sin Myn-dighed. — Datter: *Fjerde Slægtled VI.*
3. Frantz Krag, dbt. 24. Aug. 1725 i Magleby, † 27. Okt. s. A. ss.
 4. Maren Krag, hjdbt. 9. Nov. 1728 i Magleby, begr. 29. Maj 1786, v. 29. Nov. 1747 t. Jens Hansen Hviid, f. 29. Aug. 1707 (i Kerteminde?), † 1775 (S. af Hans Jensen H. og Cecilie Hansdatter Basse). Student fra Odense 1727, cand. theol. 28. Jan. 1738, resid. Kapellan til Humble 14. Nov. 1738, ord. 15. Jan. 1739, Sognepræst til Longelse og Fuglsbølle 15. Apr. 1746.
 5. Berte Krag, begr. 15. Aug. 1732 i Magleby.
 6. Berte Krag, f. c. 1733, † før 1757. v. 1750 t. Hans Jensen Dreyer, f. 24. Maj 1725 i Odense, † 1. Marts 1769 i Skalkendrup, begr. i St. Knuds Kirke i Odense (S. af Kancelliraad Jens Hansen D. til Raschenberg og Anna Elisabeth Haman). Student fra Odense 1743, cand. theol. 1746, Sognepræst til Tranekjær og Tullebølle 15. Sept. 1749, ord. 7. Nov., kaldet af sin Moder til Sognepræst for Aunslev og Bovense 8. Apr. 1763. (g. 2° m. Christiane Frederikke von Pultz, hun g. 2° m. Dr. med. Rudolph Buchhave).
 7. Frederikke Ulrikke Krag, f. c. 1735, begr. 8. Aug. 1758 i Humble. v. 1750 t. Frederik Christian Rasmussen Thrane, f. c. 1723, † 11. Juli 1789 i Humble (S. af Forvalter ved Baronierne Einsidelsborg og Kjørup Rasmus T. og Dorothea Frederiksdatter von Haven). Sognepræst til Humble 13. Apr. 1750, Provst i Sønder-Herred. Stiftede ved Gavebrev af 25. Febr. 1789 et Legat paa 1000 Rdlr. af hvis Renter $\frac{3}{5}$ tildeles 2 fattige Præsteenker, $\frac{2}{5}$ 2 fattige Degneenker i Fyens Stift. (g. 2° m. Birgitte von Pultz).
 8. Christine Krag, f. c. 1736, † 20. Aug. 1760, begr. i Vejstrup Kirke. v. 19. Okt. 1757 paa Hjortholm, Fodslette

¹⁾ Charlotte Dorothea Biehls historiske Breve, Historisk Tidsskrift 3. R., 4. Bd., S. 490 ff.

Sogn, t. C l a u s P l u m, f. c. 1716 (i Vettterslev?), † 8. Febr. 1803 i Kallundborg (S. af Sognepræst til Vettterslev og Hømb Claus P. og Agnete Kellinghusen). Konditionerede i 1740 i St. Petersborg hos Seig^r Stephan Lindeman, kaldes i 1751 Købmand ss., i 1755 Grosserer i Vimmelskaftet i København; 1756 købte han Herregaarden Tidselholt, som han 1766 solgte til Edel Margrete Baronesse Gyldenkrone, Enke efter Ritmester Peder von Pultz; blev 29. Juli 1757 Krigsraad; købte 1766 Nørager Hovedgaard af General-Auditor O. Borthuus, Gaarden solgtes 1785 til Peder Iversen Qvistgaard. Han flyttede til Kallundborg, hvor han ejede den saakaldte St. Jørgens Gaard. (g. 2° m. Johanne Marie Ruud).

VII.

Hospitalspræst Friderich Krag's Datter
med Anna Sophie Schyth.

Gertrud Henrikke Krag, f. 16. Aug. 1730 i Trankebar, begr. 16. Jan. 1759 i Skanderup. v. 16. Jan. 1756 i København t. Peder Pedersen Winther, f. 31. Marts 1716 i Rødby, † 6. Febr. 1792 i Skanderup (S. af Købmand Peder W. og Maria Lauritzdatter Fiil). Student fra Nykøbing F. 1739, cand. theol. 15. Febr. 1745, Magister s. A., Sognepræst til Skanderup, Ribe Amt, 2. Jan. 1756, ord. 12. Marts, Provst i Anst Herred fra Okt. 1759 til Maj 1790. (g. 2° m. Dorothea Magdalene Thomasdatter Winther, 3° m. Sara Kirstine Toxverd, 4° m.).

VIII.

Sognepræst Niels Rosenstjerne Krag's Børn
med Jacobina Ernestina Zumbildt.

1. Frantz (Rosenstjerne) Krag, f. 8. Sept. 1733 i Magleby, † 7. Aug. 1799 i Taagerup. Student privat fra Odense 1751, cand. theol. 4. Nov. 1758, Prædikestudent i Tommerup og Brylle 1769, resid. Kapellan til Kjettinge og Bregninge 31. Aug. 1770, ord. 21. Sept., resid. Kapellan til Thoreby 22. Marts 1775, Sognepræst til Taagerup og Thorslunde 22. Nov. 1780, Provst 1789 i Fuglse Herred. 1771 stiftede han et Legat paa 50 Rdlr., hvis Renter 2. Juledag uddeles til 4 Fattige i Tommerup Sogn. v. 16. Nov. 1770 t. Sophie Vorndran Brøchner, begr. 19. Aug. 1811 i Taagerup, 68 Aar gl. (utvivlsomt Datter af Farver i Ringkøbing Morten Jensen B. v. 5. Sept. 1724 i Kallundborg t.

- Sophie Christiansdatter Vorndran, men ses ikke født i Ringkøbing). — Børn: *Fjerde Slægtled VII.*
2. Catharina Krag, dbkf. 11. Maj 1735 i Magleby, begr. 23. Okt. 1737 ss.
 3. Elisabeth Sophia Krag, dbt. 6. Juni 1737 i Magleby. v. 19. Maj 1762 paa Hjortholm, Fodslette Sogn, t. Gottlieb Wilhelm Silchmüller, f. i København, † 1806 i Kappel i Sønderjylland (S. af Inspektør ved Landkadet-Akademiet Johan Friderich S. og Maria Catharina Plötzer). Kir. Tentam. som Overmester i Flaaden 22. Marts 1757, Reservekirurg ved Amfiteatret 12. Dec. 1758, Reservekirurg ved Fr. Hospital 1760—62, kir. Examen 23. Marts 1762, Regimentsfeltskær 5. Maj 1762—67 og atter 26. Apr. 1768—5. Febr. 1790, praktiserede i Kolding 1762—69, Dr. med. i Jena, Medlem af det kgl. Landhusholdningsselskab 3. Febr. 1774, prakt. i København 1773—79. — De blev skilt i 1773. Hun kaldes i Skiftet efter Moderen Jomfru, tiltrods for, at hun dog havde været gift i 11 Aar.
 4. Catharina Krag, dbt. 19. Aug. 1738 i Magleby, † 30. Nov. 1796 i Rudkøbing. v. 12. Dec. 1765 i Magleby t. Johannes Korndrup, begr. 2. Maj 1793 i Rudkøbing. Kontrolør ss.
 5. Maren Krag, dbt. 9. Maj 1740 i Magleby, begr. 10. Apr. 1776 ss. v. 3. Apr. 1775 ss. t. Jørgen Goth, Forvalter paa Nordenbrogaard, Magleby Sogn.
 6. Johanna Elisabeth Krag, hjdbt. 23. Okt. 1742 i Magleby, begr. 25. s. M. ss.
 7. Karen Krag, dbt. 13. Okt. 1743 i Magleby. v. 1. Sept. 1774 ss. t. Frederik Nissen, † 3. Nov. 1800 ss., 62 Aar, 6 Md. gl. Kaldet til Degn i Magleby 23. Marts 1771.
 8. Johan Christopher Krag, dbt. 8. Juni 1745 i Magleby. Nævnes ikke i Skiftet efter Moderen.
 9. Dines Christian Krag, dbt. 24. Nov. 1748 i Magleby, begr. 5. Febr. 1753 ss.

FJERDE SLÆGTLED.

I.

Konsumptionsforvalter (Laur) Jacob Krags Børn

af første Ægteskab med Dorthea Jensdatter:

1. Anna Dorthe (Margrete) Krag, dbt. 5. Juni 1732 i Kerteminde, begr. 9. Okt. 1778 i Lumby. v. 1° t. Tønnes Carstensen, begr. 10. Nov. 1762 i Odense (St. Knud).

Handskemager ss.; 2° 15. Nov. 1764 i hendes Hus udenfor Vester-Port i Odense (St. Knud) t. Jens Christensen Koustéd, Handskemager i Lumby. ((g. 1° m. Kirstine Jensdatter, 3° m. Bodil Adamsdatter).

2. Anders Krag, dbt. 13. Juni 1734 i Kerteminde.
af andel Ægteskab med Malene Marie Kabus:
3. Ericha Anna Beatha Krag, dbt. 4. Okt. 1741 i Kerteminde.
4. Sophia Margrete Krag, dbt. 27. Aug. 1744 i Kerteminde.
5. Johan Herman Krag, dbt. 23. Marts 1748 i Kerteminde.

II.

Bødker Hans Andersen Krag's Børn med
Maren Hansdatter Bom.

1. Michel Hansen Krag, dbt. 1. Dec. 1733 i Kerteminde, begr. 14. Marts 1785 ss., Skipper og Købmand, senere Fuldmægtig ved Konsumptionskontoret ss. v. 19. Nov. 1755 ss. (i Hjemmet) t. Maren Rasmusdatter Møhl, dbt. 18. Aug. 1732 ss., begr. 9. Febr. 1795 ss. (D. af Købmand Rasmus Olsen M. og Kirsten Andersdatter Roed). Hun ernærede sig 1787 af at spinde. — Børn: *Femle Slægtled.*
2. Dortehea Krag, dbt. 20. Marts 1736 i Kerteminde, begr. 25. Febr. 1737 ss.
3. Anders Krag, dbt. 15. Marts 1738 i Kerteminde, begr. 7. Apr. s. A. ss.
4. Dortehea Krag, dbt. 28. Marts 1739 i Kerteminde, † 27. Juni 1785 ss., begr. i Kirken i aaben Begravelse. v. 1° 24. Nov. 1758 (i Hjemmet) ss. t. Niels Christensen, Skipper ss.; 2° før 1765 t. Niels Carlsen, f. c. 1724 i Svenborg, begr. 25. Apr. 1782 i Kerteminde Kirke i aaben Begravelse (S. af Christian Carl Hansen), Købmand, Konsumptionsforpagter, Kæmner fra 1769—71 ss.; 3° 24. Jan. 1783 ss. t. Niels Rasmussen, † 5. Okt. 1786 ss. Var først Forvalter paa Schelenborg, derefter Købmand i Kerteminde, siden Forvalter paa Kamperhoug ss. (g. 2° m. Maren Larsdatter Holbech).
5. Birte Maria Krag, dbt. 18. Juli 1741 i Kerteminde, † 14. Apr. 1809 ss. v. 14. Okt. 1763 ss. t. Johan Otto Rasmussen Møhl, dbt. 30. Dec. 1734 ss. † 3. Maj 1791 ss. (S. af Købmand Kasmus Olsen M. og Kirsten Andersdatter Roed). Købmand, eligeret Borger ss.

III.

Skrædder Hans Christian Krag's Børn med
Gertrud Andersdatter.

1. Anna Catharina Krag, dbt. 7. Marts 1745 i Assens, † 28. Febr. 1816 ss. Ugift.
2. Maren Krag, dbt. 8. Sept. 1747 i Assens, † 16. Okt. 1807 ss. v. 22. Dec. 1786 ss. t. Peder Pedersen Storm, Skomager ss.
3. Jens Krag, dbt. 19. Marts 1749 i Assens, begr. 26. Juli s. A. ss.
4. Mette Kirstine Krag, dbt. 16. Aug. 1750 i Assens, † 9. Dec. 1811 ss. v. 7. Maj 1794 ss. t. Peder Jensen Grønlund, Feldbereder ss.

IV.

Kleinsmed Johan Jensen Krag's Datter med
Maria Catharina Hansdatter.

Maria Elisabeth Krag, dbt. 15. Sept. 1762 i Bogense.
v. 23. Juli 1791 ss. t. Peder Madsen, Snedker.

V.

Chinesiskhandler Knud Berntzen Krag's
Børn

af første Ægteskab med Margareta Olufsdatter:

1. Karen Krag, dbt. 20. Juni 1751 i Ullerslev, † før 1767.
2. Bernt Krag, dbt. 1. Sept. 1753 i Odense (St. Knud), † før 1767.

af andet Ægteskab med Karen Jørgensdatter:

3. Bernt Knudsen Krag, dbkf. 2. Aug. 1779 i Odense (St. Knud). — Justitsraad, senere Etatsraad Frederik Bagger til Julskov, der var hans Faders Fætter, blev efter dennes Død udpeget til at være hans Værge, men nægtede at antage Værgemaalet. — Han levede i 1798, da han fik 1450 Rdlr. udbetalt som Arv efter Faderen, men nævnes ikke i Skiftet efter Moderen.

VI.

Major Johan Christopher von Kragenskiold's
Datter med Sophia Magdalena Eigtved.

Caroline Sophie Frederikke von Kragenskiold, f. 1769, levede ugift i 1804.

VII.

Sognepræst Frantz (Rosenstjerne) Krag's
Børn med Sophie Vorndran Brøchner.

1. Jacobine Christiana Krag, hjdbt. 20. Maj 1773 i Kjettinge, levede ugift i 1811.
2. Niels Rosenstjerne Krag, dbt. 16. Aug. 1775 i Thoreby, begr. 4. Apr. 1777 ss.
3. Niels Rosenstjerne Krag, dbt. 20. Jan. 1778 i Thoreby. I 1809 Forpagter af Præstegaarden i Nebbelunde. g. m. Anna Marquards- ell. Marcusdatter. Afkom.
4. Erik Martinus Krag, dbkf. 26. Nov. 1779 i Thoreby, † 10. Aug. 1841 i Bjernæs. Skolelærer i Holeby, senere i Bjernæs. g. m. Dorthe Marquards- ell. Marcusdatter, † 14. Okt. 1839 i Bjernæs, 66 Aar gl. Afkom.
5. Gertrud Kirstine Krag, hjdbt. 20. Marts 1782 i Taagerup, begr. 27. Jan. 1807 i Errindlev. v. 11. Juni 1804 i Taagerup t. Palle Saabye, dbt. 17. Juni 1768 i Nebbelunde (S. af Sognepræst Niels Pallesen S. og Anna Sophia Eggertsdatter Brüggmann). Forpagter af Præstegaarden i Errindlev, boede 1811 i Ringsebølle.

FEMTE SLÆGTLED.

Købmand Michel Hansen Krag's Børn med
Maren Rasmusdatter Møhl.

1. Hans Michelsen Krag, dbt. 21. Okt. 1756 i Kerteminde, † 15. Dec. 1798 ss. Musikant, døde som sindssyg. Ugift.
2. Christian Krag, f. 29. Nov. 1758 i Kerteminde, begr. 24. Sept. 1767 ss.
3. Marie Kirstine Krag, dbt. 20. Sept. 1760 i Kerteminde, † 1. Marts 1825 ss. v. 3. Dec. 1782 i København (Nicolai) t. Johan Valentin Kilian, f. c. 1754, † før 1825. Ansat ved oldenborgske Regiment, Kaptajn Ross Kompagni; kaldes ved Vielsen Herretjener, i 1783 Tjener i Østergade i København, 1784 aft., 1787 Tjener hos Generalkrigskommissær Ross, Oppasser ved den adelige Klub, i 1795 Haarskærer.
4. Rasmus Olsen Krag, dbt. 18. Okt. 1762 i Kerteminde, † 21. Dec. 1815 ss. Løste 29. Juni 1785 Borgerskab som Bødker ss., blev 14. Jan. 1796 Kæmner og Langebros Kasserer, bad sig 2. Febr. 1798 fritaget for Bestillingen, atter

- Kæmner 15. Febr. 1802, løste 4. Jan. 1797 Borgerskab som Køb- og Handelsmand. v. 11. Nov. 1784 ss. t. *A n n e K i r s t i n e B o m*, dbt. 3. Aug. 1762 ss., † 23. Nov. 1818 ss. (D. af Skomagermester Hans Erichsen B. og Cathrine Marie Rasmusdatter Klinck). Ingen Børn.
5. *A n d e r s J a c o b K r a g*, dbt. 19. Aug. 1765 i Kerteminde, † 28. s. M. ss.
 6. *D o r o t h e a K r a g*, f. 11. Nov. 1766 i Kerteminde, begr. 22. Jan. 1767 ss.
 7. *A n d e r s J a c o b K r a g*, dbt. 23. Dec. 1767 i Kerteminde, begr. 12. Marts 1768 ss.
 8. *C h r i s t i a n K r a g*, dbt. 11. Jan. 1769 i Kerteminde, levede i 1793. Skipper.
 9. *A n d e r s J a c o b K r a g*, dbt. 18. Juni 1771 i Kerteminde, † 2. Marts 1860 ss. Løste 29. Dec. 1796 Borgerskab som Bødker ss. v. 31. Okt. 1795 ss. t. *M e t t e C a t h r i n e B o m*, f. 3. Maj 1774 ss., † 3. Juli 1849 ss. (D. af Skomagermester Hans Erichsen B. og Cathrine Marie Rasmusdatter Klinck). — Børn: *Sjette Slægtled*.
 10. Dødfødt Barn, begr. 30. Apr. 1773 i Kerteminde.
 11. *K a r e n K r a g*, dbt. 5. Apr. 1775 i Kerteminde, begr. 27. Nov. 1776 ss.
 12. *C a r l K r a g*, dbt. 22. Okt. 1777 i Kerteminde. Løste 16. Jan. 1800 Borgerskab som Handelsmand og Brændevinsbrænder ss.

SJETTE SLÆGTLED.

Bødker *A n d e r s J a c o b K r a g s B ø r n* med *M e t t e C a t h r i n e B o m*.

1. *M i c h a e l K r a g*, hjdbt. 12. Maj 1798 i Kerteminde, † 1823. Købmand. Ugift.
2. *C a t h r i n e M a r i e K r a g*, hjdbt. 2. Marts 1800 i Kerteminde. Hun blev som ældre sindssyg og fik 1841 Ophold i Daareanstalten i Odense, hvor hun dog ikke ses at være død. v. 26. Apr. 1820 (i Hjemmet) i Kerteminde t. *P e t e r S v e n d s e n K i æ r u l f f*, f. 7. Nov. 1787 ss., † 10. Okt. 1837 ss. (S. af Skipper og Købmand Svend Mortensen K. og Philita Clara Friderichsdatter Wortmann). Købmand og Brændevinsbrænder ss., i 1831 Sømand, kaldes ved sin Død Styrmand.
3. *H a n s B o m K r a g*, hjdbt. 22. Okt. 1801 i Kerteminde, levede i 1815.

4. Rasmus Olsen Krag, hjdbt. 3. Febr. 1803 i Kerteminde, † 27. Juni 1879 i Odense (Graabrødre). Handelsbetjent i Kerteminde 1826, senere Købmand ss., i 1870 Lem i Graabrødre Hospital i Odense. Ugift. Om Slægtens Fortsættelse gennem hans uægte Søn Edvard Krag, f. 1829, † 1912, se Ove Hansen og E. Juel Hansen: Slægten Bom med Sidelinier, Odense 1925, Side 30 ff.
 5. Maren Kirstine Krag, hjdbt. 2. Juni 1805 i Kerteminde, † 1. Febr. 1878 i Odense (V. Frue). Ugift.
 6. Christiane Krag, dbt. 3. Febr. 1807 i Kerteminde, † 11. Maj 1859 ss. Sindssyg. Ugift.
 7. Andreasine Augusta Krag, hjdbt. 29. Juni 1809 i Kerteminde. I 1870 sindssyg og havde da Ophold i Graabrødre Hospital i Odense. Ugift.
 8. Christian Krag, f. 19. Maj 1811 i Kerteminde, † 23. Nov. 1826 af Epilepsi ombord paa en Jagt paa Rejse til England.
 9. Ida Amalie Krag, f. 28. Juli 1813 i Kerteminde, † 24. Juli 1859 ss. v. 14. Maj 1843 ss. t. Jacob Høyer Bless, hjdbt. 8. Dec. 1801 ss., † 26. Sept. 1861 ss. (S. af Hattemager Johan Jørgen B. og Karen Brackart). Skomagermester ss. (g. 1° m. Gertrud Nicoline Bom).
-

**Rentekammerdirektør, Geheimekonferensraad
Johan Franciscus Gottlieb Schönheyders Levned.**

Ved **Jørgen Swane.**

Manuskriptet til den nedenfor gengivne Levnedbeskrivelse findes i Peter Daniel Bruuns Familiearkiv i Universitetsbiblioteket.

Det er forfattet af Geheimekonferensraad J. F. G. Schönheyders næstældste Søn **Frederik August Schönheyder**, f. 1801, † 1872 som Etatsraad, flv. By- og Raadstueskriver i Odense, gift m. **Maren Bruun**, f. 1797, † 1886, D. af Justitsraad, Fabrikejer **Bertel B. og Magdalene Barbara Brøchner**, (Danske patr. Sl. I. 45. 54.) og saaledes Søster til Højesteretsassessor **Peter Daniel Bruun**, der var gift m. Schönheyders Datter **Reinholdine Vilhelmine Christine Schönheyder**. Om Geheimekonferensraad J. F. G. Schönheyder henvises til Biogr. Leksikon. Den her meddelte Levnedbeskrivelse giver et smukt Billede af den gamle Rentekammerdirektør, — set

med en Søns kærlige Øje. — skrevet for at bevare Mindet om ham, der gennem 52 Aar trofast tjente Staten under den Devise, han valgte, da han blev Storkorsridder: »Enhver sin sande Lykkes Skaber«.

Om Familien Schönheyder henvises til Danske patriciske Slægter I. S. 287 ff.

**Johan Franciscus Gottlieb Schönheyder, Geheimekonferensraad,
Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, hans Liv og Levnet,**
fortalt af hans Søn til hans Børnebørn o. s. v.

Johan Franciscus Gottlieb Schönheyder blev født om Morgenen Kl. 4½ d. 11. Januar 1773 i Kjøbenhavn, hvor hans Fader Dr. theolog. **Johan Christian Schönheyder** var Stiftsprovst. Gottlieb var den ældste af 7 Sødskende, — 5 Brødre og 2 Søstre — som I ville kunne se af Stamtavlen.

Han var en munter opvakt Dreng, men ellers er mig intet videre bekendt om hans Barndom. Opdragelsen var dengang meget forskjellig fra den nuværende, og der blev i det hele lagt grumme lidt Mærke til Børnene. Om Søndagen blev han friseret og pudret og strammet, jeg skulde meget feile, om der ikke har svævet et satirisk Smil over den lille Mund, naar han saae sig saaledes i Speilet, thi han var aldrig nogen Beundrer af Parykstilen.

Tidlig mistede han sin Moder, *R e i n h o l d i n e* født v. *J e s s e n*, som at dømme efter det lidet, jeg har kunnet erfare om hende, har været meget elskværdig. Faderen var en meget bestemt alvorlig Mand, der dog altid og af alle sine Børn blev omtalt med udeelt Agtelse og Kjærlighed. Han skal have været meget orthodox. Jeg tror, denne Omtale er grundet paa Misforstaaelse eller Uvidenhed. I alt Fald behøvede han da ikke at være orthodox for at ville have sine Børn vel underviste i deres Christendom. En af min Faders Ungdomsvenner har fortalt mig, at Gottlieb maatte deltage i Confirmand Undervisningen eller som det hedder gaa til Præsten et halvt Aar e f t e r at han var confirmeret. Er dette sandt, og jeg har ingen Grund til at betvivle det, skjønt min Fader selv ikke vilde kunne mindes det, saa har det visselig ikke været formedelst tungt Nemme. Bemeldte Ven tilføiede med en ypperlig forstilt betænkelig Mine »det skal nok have været maadeligt med hans Christendoms Kundskab«.

Her vil jeg da, fordi jeg siden næppe vil komme tilbage til denne Gjenstand, sige Eder, at min Fader ikke blev smittet af sin Tidsalders moderne Fritænkeri. Han var i Hjertet meget religiøs, han troede paa Christi Læres Guddommelighed paa Grund af denne Læres egen Ypperlighed, som han ofte omtalte for sine Børn, jævnlige tilføiende en Forklaring, der var lige saa smuk som træffende. Men han forkastede flere af de Troessætninger, hvormed ældre og nyere Tidens Theologer have beriget — for ikke at sige forvandsket Christi rene og simple Lære. Han maa vel have været 15 a 16 Aar, da han drog med Familien til Throndhjem, hvor hans Fader var ansat som Biskop, og hvor Gottlieb blev sat i Latin-skolens øverste Klasse. Han har jo fortalt mig Adskilligt om de Pudser, som Disciplene efter Datidens Sæder spillede deres Lærere og Andre, nem hvori Gottlieb dog næppe tog nogen udmærket Deel.

I Aaret 1789 blev han dimitteret til Universitetet af den under Navnet Søren Latiner bekendte Rector *M o n r a d*¹⁾, som stadfæstede sit Navn. Han havde lært Gottlieb Latin, og givet ham Kjærlighed for dette herlige Sprog, hvori min Fader i sin Tid udtrykkede sig med en vis Lethed baade mundtlig og skriftlig. Han gjorde Reisen fra Throndhjem til Christiania tilhest, hvilket ikke

var videre behageligt, men — Veien er trang til Lyksalighed. Han kom til Hovedstadens Herligheder, blev Student, morede sig, og læste videre til Philosophicum. Paa denne Tid gjorde han Bekjendtskab med Philosophen H o r n e m a n n²⁾, som — mulig meest ved Lærerens elskværdige Personlighed — indgav min Fader en Kjærlighed for den Kantske Philosophi, som han bevarede til sin Død, og som havde en afgjørende Indflydelse paa hans hele aandelige Udvikling. Han blev en Princip-Mand, som under ingen Omstændigheder vilde afvige fra en Regel, om hvis Rigtighed han engang havde overbevist sig.

Her er ikke Stedet til videre at omtale den Kantske Lære, som formedelst sin Livløshed aldrig har villet tiltale mig, — men saameget maa i alt Fald indrømmes, at den giver sine Bekjendere en vis Soliditet i Tænkemaaden, og min Fader var fra denne Side heller aldrig i Tvivl om, hvad han skulde bestemme sig til under Livets forskjellige Tilskikkelser.

Et andet Bekjendtskab, som skulde have en endnu større eller mere umiddelbar Indflydelse paa hans Liv blev sluttet, eller vel snarere fornyet, i hans Farbroders Kammeradvocatens Huus med E n g e l M a r i e S m i t h³⁾. Min egen kjære uforglemmelige Moder, men om denne som Menneske, Hustruc og Moder lige udmærkede Quinde, maa jeg for ikke at afbryde, henvise Eder, kjære Børn, til en lille Skizze, som jeg nedskrev efter hendes Død, nærmest til Brug for Præsten.

Da hun havde sit Hjem i Ringsted, som ligger 8 Miile fra Kjøbenhavn, og Samfærdselen dengang var langt mindre let end nu, saa var det just ikke saa ganske let for min Fader at samles med sin kjære Engel, saa meget som han ønskede. Imidlertid tog han ofte Vinter og Sommer Foden paa Nakken og vandrede med sig Bog under Armen ud til Ringsted Præstegaard, hvor der blev stor Jubel ved hans Ankomst, ikke alene for Engel, men ogsaa for hendes mange Sødskende og for Faderen, den gamle Dr. Smith, som sad i sin Lænestol, modtagende sin kjære Gottlieb med dette joviale Smil, som maa have klædt ham ubeskriveligt godt.

Kjære Børn, der var intet Emne for Samtale, som saaledes kunde oplive mine kjære Forældre, som dette Liv i og omkring Ringsted Præstegaard. Min Bedstefader Dr. Smith var en Mand af ualmindelige Dannelse og dertil en munter og vittig Mand. Disse Egenskaber, i Forening med hans fortræffelige Character og gjæstfrie Huus, maatte hidføre mange Besøg af beslægtede Aander, og naar jeg tilføjer, at der var en halv Snees Børn hjemme, saa kunne I nok tænke Eder, at der har været en god Kommers, og at det gik, som man siger »Slag i Slag« med deres Spøg. Da Dr. Smith nødig vilde afsee Gottlieb, og denne maatte dele sig mellem Faderen

og Datteren, uden at tale om de mange Andre, der gjerne vilde lægge Beslag paa ham, saa kunne I begribe, at der ikke blev nogen Tid tilovers for Bogen. Han maatte da undertiden hemmelig flygte bort i Skjul og det meste af den romerske Ret blev lært i en gammel Kareth, som aldrig kom ud af Vognskuret.

I Aaret 1792 tog han sin juridiske Examen med bedste Character, og nu stod Verden ham aaben, i det mindste den selskabelige Verden, og det var i Sandhed ikke forunderligt, at han deri var meget spurgt, som Kjøbmændene sige. Enhver af Eder vilde vist ønske at have kjendt ham i denne Tid. Jeg, som har været saa lykkelig at være hans Søn og leve med ham, medens han endnu var ung og kraftig, skal forsøge at give Eder et Billede af ham.

Han havde et behageligt Udvortes, vel var han snarere under end over Middelhøjde, men bredskuldret og velskabt, senere noget trivelig, hvad dog ikke skæmmede ham, havde smaa Fødder og førte sin Person med Lethed og Gratie, som i den Familie, navnlig hos hans Fædrenesfrænder, var meget sjælden. Han havde regelmæssige Ansigtstræk, en lige Næse, høj hvælvet Pande, smaa graalige, men meget klare og spillende, man kunde sige villige Øjne, som undertiden i hans senere Aar antog et ganske eget Udtryk af dyb Veemod og godmodig Skjæmt. Det var hans dybe alvorlige Følelse og hans Hang til Spøg og Vittighed, som paa engang traadte frem og afspejlede sig i dette for mig uforglemmelige Øje. Hans Sjæl var rigt begavet. Vel var han ikke af dem, der forbause af nye Ideer, noget Skabende var ikke fremtrædende i hans Aand, men han var, hvad man træffende kalde, et lyst Hoved, der var en mærkværdig Klarhed i hans Tænkning. Han opfattede det Givne hurtig, saa hvad der var Kjærne og hvad der var Skal, og fremsatte sin Mening kort og tydelig. Dette er det Sande af Sagen, pleiede han da at sige, og det slog vist sjælden fejl, at han ramte jo Sømmet paa Hovedet.

Hans Underholdning var meget livlig, altid aandrig, enten den var belærende eller spøgefuld. Jeg har ikke kjendt nogen Anden, hvis Vittighed jeg fandt saa smuk som hans. Her til Exempel et Par smaa Anecdoter, som ellers tilhører en senere Tid.

Engang spadserede jeg med ham paa den saakaldte Assistents Kirkegaard ved Kjøbenhavn, hvor der fandtes mange smagløse Monumenter. Paa et saadant var afbildet en Figur, der skulde forestille Tiden i Bronze. Men Bronzen var altfor grøn, og Timeglasset som han havde paa Hovedet, saa stort, at det saa ud som en Chacot. »Skal det være Tiden? udrød jeg, det seer jo mere ud som en Livjæger«. »Ja min kjære August«, svarede Fader, »men Tiden er jo ogsaa en Liv-Jæger«. Da han var Stiftamtmand i Viborg blev der i Byen ansat en Pastor U r s i n⁴), som ledsagedes derover af sin

Broder Astronomen⁵). Da de havde gjort Visit hos Stiftamtmanden fulgte han dem til Biskoppen og indførte dem med disse Ord, »Jeg har den Ære at forestille Deres Højærværdighed tvende Brødre, hvoraf den ene — her fremdrog han Præsten — fører os til Himmelen, og den anden fører Himmelen til os«. Schönheyder var meget musicalsk. Hans Lærer var den i sin Tid fordeelagtig bekjendte Violinspiller L e m⁶), og uagtet han aldrig bragte det til nogen stor Fingerfærdighed, saa behandlede han dog sin Violin med megen Smag og et ualmindeligt Foredrag.

Det er Eder sagt, at Schönheyder havde Adgang til det bedste Selskab, og han behøvede ikke at gaa langt for at finde det. Begge hans Farbrødre vare vel ansete og meget begavede Mænd. Hos eller ved Kammeradvocaten gjorde han Bekjendtskab med Brødrene C o l b j ø r n s e n, med M ü n t e r, R a h b e k, T e t e n s, B a g g e s e n og senere med O c h l e n s c h l æ g e r. Hans Moders Søster var givt med Stiftamtmand H e l l f r i e d⁷), som tidligere havde været Diplomat og som saadan havde opholdt sig meget i Udlandet. Han synes at have været en fuldkommen Typus for en gammel Adelsmand af l'ancien régime og taledede kun fransk i sin Familiekreds. Han havde 3 Døttre, som ingenlunde vare stedmoderlig udstyrede af Naturen og nok kunde holde Fætteren i Aande. Stof til Disputer manglede ikke, mindst i den franske Revolutions Tider, da Alt, hvad der ikke hørte til Aristokratiet, sværmede for den unge Helt fra Corsica, hvorimod Hellfrieds Døttre naturligvis maatte afskye Alt, hvad der smagte af Revolution mod de gamle Skikke og Forrettigheder.

Den en af disse Cousiner var givt med en Søofficer, en Capitain B a r d e n f l e t h⁸), en ualmindelig opvakt Mand, som baade formedelst sin egen Personlighed og fordi han hørte til en gammel anset Familie, havde Forbindelser med Hoffet. (Han var senere Gouverneur for Prinds F e r d i n a n d⁹). En anden af bemeldte Cousiner var givt med Professor juris S c h l e g e l¹⁰), ogsaa en Mand af gammel (tydsk) Adel og bekjendt Familie. Da han tillige var en Mand af Kundskaber og det ikke blot i Faget, men tillige i de nyere Sprog, saa at han taledede fransk flydende, saa var hans Omgang altid søgt af de fremmede Diplomater og deres Nærmeste.

Jeg har fortalt Eder dette, kjære Børn, fordi I deraf kunne skjønne, at det i saadanne Omgivelser maatte falde Schönheyder let at tilegne sig den fine Tone og det belevne Væsen, som paa en behagelig Maade udmærker Verdensmanden, og ikke sjælden meget savnes hos Mænd, der i andre Maader udmærke sig ved stor aandelig Dygtighed.

Men Hofmand blev Schönheyder aldrig, og kunde aldrig blive det, selv om han havde villet. Da han var i høi Grad aaben og

ærlig, saa var Forstillelse og Krogveie ham umulige. Han var derfor i en vis Maade stolt. Han kunde ikke være ydmyg imod et Menneske, mindst mod den opblæste Middelmaadighed, og hvor han saae aandelig Usselhed, gjorde han sig neppe synderlig Umage for at skjule sin Foragt. Men ærgærrig var han ikke, og det af den simple Grund, at han ikke var forfængelig. Tværtimod, kanske det mest fremherskende Træk i hans hele herlige, jeg kunde sige ridderlige Character var en virkelig sjælden Uegennyttighed, en Selvfornægtelse, som iøvrigt efterhaanden udartede paa en Maade, som hans Venner kun kunde beklage, idet han tilsidesatte alt Hensyn til legemligt Velbefindende, ogsaa hvor ikke høiere Hensyn fordrede det.

Men der er paatide, at jeg vender tilbage til Historien. En af Biskop Schönheyders Søstre var givt med Justitssecretairen i Høisteret, Etatsraad K ø n e m a n n¹¹⁾, ogsaa en gammel Adelsmand med Paryk, eller idetmindste med Bukler og Pudder og store Sølv Knæspænder samt en stor Guld-Tabatiere og et langt spansk Rør med Guldknop, iøvrigt en godlidende Mand, som havde fattet Godhed for sin Neveu. Ved ham blev Schönheyder Læse-Secretair i Høieste Ret, hvilket banede ham Adgang til at blive Protocol-Secretair i Aaret 1798. Dette var det eneste Embede, som han nogensinde har søgt. Senere var det altid Embederne, som søgte ham, og saaledes burde det vel være.

Den 12. Maj 1799 havde han Bryllup med sin kjære Engel og d. 11. April fødtes hans første Søn¹²⁾. Da Gagen var lille og utilstrækkelig til Familiens Fornødenheder, saa maatte det Øvrige tilveiebringes ved Manuduction. Men Schönheyder var og en af sin Tids meest søgte Manuducteurer, og han har paa denne Maade veiledet mange baade høiere og lavere Embedsmænd.

Det var en bevæget Tid, hvori Schönheyders Ungdom faldt: Krigen rasede ude og Ilden hiemme. Der var Kjøbenhavns »fyrgterlige Indebbrand«¹³⁾ og saa Christiansborg Slots Brand, hvorved han mistede en kostbar Uniform, thi Høiesteret holdtes dengang paa Slottet. Dog snart skulde Krigen ogsaa naa vort kjære Danmark, først ved Nelsons Angreb paa vor Sædefensionslinie og senere ved Kjøbenhavns Bombardement. Da mine Forældre boede lige nedenfor Vor Frue Kirke, som ved sit prægtige høie Taarn tjente til Maal for de engelske Bomber, saa brændte Huset af lige til Grunden allerede den første Nat. Min Fader vilde ikke udmatte Soldaterne ved at lade dem flytte hans Indboe ud til Christianshavn, da han bestandig haabede, at der skulde blive et Forsvar for Byen og derfor mistede han næsten alt. Han blev i Leiligheden med hans Søster lige til det Sidste og svaalede Vinduerne, men til ingen Nytte. Først da der kom en Bombe og tændte Trappen, forlode de alt,

og tyede ud til et Fattighuus paa Christianshavn, hvor Moder med hendes 3 smaae Børn vare. Min Faders Bøger, noget Huusgeraad og en Kanariefugl, som vi ikke vilde overgive til Ilden, var alt, hvad der kunde reddes. Den hele Historie staaer endnu meget tydelig for mig, — jeg var dengang næsten 6 Aar —, men den hører ikke herhen.

I Aaret 1800 var Schönheyder bleven Assessor i Søretten, nu efter Udbruddet af Krigen med England (og Sverrig) blev han tilige Justitiarius i Priseretten, og havde da meget at bestille, saa Manuduktionen maatte ophøre, uagtet Gagen endnu var ringe og blev endnu ringere ved Pengenes yderligere Fald. Foruden sine dømmende Forretninger, for hvilke han har gjort Almeenheten Regnskab i en lille Bog som han udgav under Titelen »Archiv for Prisesager«, havde han endnu andet Arbeide, og jeg skulde meget feile, om han ikke havde en meget betydelig Deel i Udarbejdelsen af Kaper Reglementet af 28. Marts 1810. Da de fleste opbragte Skibe vare engelske, saa var det ham til Hinder, at han ikke kunde tale Engelsk, hvorfor han ved alle Forhør over Englænderne maatte have Notarius publicus tilstede som Tolk. Herpaa blev raadet Bod, da hans yngste Svoger¹⁴), som havde været Embedsmand i Vestindien og derved var geraadet i engelsk Fangenskab, kom til Kjøbenhavn, saavidt jeg mindes i Aaret 1810. Da han saalænge Krigen varede, ikke kunde komme tilbage til sit Embede paa Sct. Thomas, saa tilbød han sin Tjeneste, og blev Schönheyder i visse Maader adjungeret.

Det er Eder bekjendt, kjære Børn, af Historien, hvorledes Krigen i 5 Aar udtømte Landets Kræfter saaledes, at en Statsbankerot var uundgaaelig. Regjeringen havde efterhaanden udstedt saamange Papiirspenge, at den ikke var i Stand til at opfylde de derved paatagne Forpligtelser. Der skete da en Revolution i Pengevæsenet, som bragte mange til Bettelstaven, men som i Forbindelse med senere forstandige Bestemmelser, bragte vort Pengevæsen paa en saa solid Fod, at end ikke Krigene i Aarene 1848, 49 og 50 formaae i mindste Maade at røkke det.

Schönheyder blev samtidig med at han fik Denomination som Assessor i Høieste Ret, udnævnt til Directeur for den under 5. Januar 1813 oprettede Rigsbank, og saaledes pludselig kastet ind paa en for ham hidtil ganske fremmed Bane. Men han satte sig med sin klare Forstand, med Iver og Studium saaledes ind i disse Forhold, at de klogeste Pengemænd paa Kjøbenhavns og Hamborgs Børser fik stor Respect for ham. Jeg hørte en Dag en af dem sige til ham: »Nun mein lieber Schönheyder, heute haben Sie den Juden den Bart gedreht«. Min Moder var meget ængstelig herover, hun sagde oftere, »Kjære Gottlieb! tag dig dog i Agt for

Jøderne, de behandle dig som en ung Spiller, lade dig, o: Banken, vinde i Begyndelsen, for siden at plukke dig desmere«. Men han smilede naturligvis kun derover. Medens han gjorde betydelige Omsætninger for Banken, og undertiden for Private, han gjorde saaledes en Omsætning for en i Gjæld geraadet Godseier, hvorved denne fik en reen Gevinst af 60000 Rdlr. og kom ud af sin Forlegenhed, gjorde han ingen, eller saa godt som ingen for sig selv. Undertiden gjorde han en saadan, ganske i det Smaa, for at overbevise sine Colleger om Rigtigheden af en eller anden Calcul, som de ikke havde villet erkjende.

Der er vel neppe nogen Gjenstand, hvormed Folk mere beskæftiger sig i Tanke, Tale og Skrifter end Penge, og dog er der neppe nogen Gjenstand, hvorom Forestillingerne ere mere urigtige eller uklare. Da Schönheyders Anskuelser vare saa simple og fattelige og derfor, som mig synes saa indlysende rigtige, at man virkelig maa undre sig over, at de ikke bleve mere anerkjendte, saa vil jeg her ganske kortelig meddele Eder dem.

Penge, sagde han, er et Omsætningsmiddel og intet Andet. Det er derfor unødvendigt, at de i og for sig, — i deres Substants — skulle have nogen Værdi. Den som betvivler Rigtigheden heraf kan man henvise til den Kjendsgjerning, at de meest storartede Omsætninger af Værdier fra en Haand til en anden skee ved smaae Papiirsstrimler, som kaldes Vexler. Det bedste Materiel til Penge er Papiir, fordi det er det bequemteste og der behøves intet Videre for at holde disse Sedler i Cours end, 1' at der ikke udgives flere end Omsætningen fordrer og altsaa 2' at de ikke vilkaarlig kunne eftergjøres. Det er nu unægtelig ganske rigtigt, at naar man tænker sig, at et Samfund, en vis Stats Borgere f. Ex. vare enige om at erkjende et vist Papiir som Omsætningsmiddel, saa er der, Sagen betragtet abstract, Intet i Veien for at derved kunde have et velordnet Pengevæsen, alene ved Iagttagelser af nysnævnte 2 Betingelser. Men i det virkelige Liv, navnlig saaledes som dette har udviklet sig i Europa, forholder Sagen sig noget anderledes. Man er nu engang fra gammel Tid vant til at betragte Sølv og Guld som det almeengjældende Omsætningsmiddel, og allerede Hensyn til Trafik med de andre Lande, maa saaledes gjøre det nødvendigt for Bankerne at kunne vexe deres Sedler med ædle Metaller. Men Schönheyder meente, at man dertil burde bruge Barrer. Man sparede da de betydelige Myntomkostninger og Barrer er desuden brugelige i alle Lande, medens dette ikke gjælder om Mynterne.

Men uden at tale om, at dette vilde have Opinionen meget imod sig, ikke alene hos den ukyndige Mængde, men ogsaa hos de Lærde, — Afskaffelsen af Mynt vilde jo være et skrækkeligt Slag for Numismatikkens Dyrkere —, saa er der endnu en anden Om-

stændighed, som medfører, at der endnu vil løbe meget Vand i Stranden, førend man bliver saa fornuftig at afskaffe myntede Penge, og det er den, at Kongerne og andre regjerende Herrer anbringe deres Brystbilleder og Vaaben paa Mynterne. Men ligesom Schönheyder paa den ene Side ansaae Papiirpenge for det bedste Omsætningsmiddel, saaledes holdt han ivrig paa, at deres Mængde maatte indskrænkes til det Nødvendige. Under denne Forudsætning og ved et iøvrigt velordnet Pengevæsen, er det næsten en Umulighed, at Sædlerne i nogen Mængde ville retournere paa Udstederen: Banken.

Mange Aar efter, at det blev bestemt, at Eenrigsbankdaler-Sedlerne skulde inddrages, kaldte Schönheyder dette en bagvendt Fremgangsmaade, idet han bemærkede, at de smaa Sedler netop ere de som circulere med mest Sikkerhed, eftersom Ingen tænker paa eller bryder sig om, hvorvidt en Seddel, som han udgiver næste Dag, maaske næste Time, er funderet eller ikke. Denne øiensynlig rigtige Bemærkning vidner som saa mange andre om hans klare Blik. Han var desværre deri forud for sin Tid.

Schönheyder arbeidede altsaa som Directeur i Banken ufortrøden paa af skaffe Sedlerne deres bestemte Værdi, eller som det hedder, forbedre deres Cours, ved den anførte Midler, nemlig ved at formindske deres Masse. Dette var nu ligefrem hans Pligt efter Bankens Fundats, men — hvorledes det dermed forholdt sig eller ikke — saa fik han derved mange Modstandere blandt taabelige Folk, som raabte paa, at der manglede Penge istedenfor at Sandheden var, at der manglede Capitaler eller Værdier, en ganske naturlig Følge af den al Handel ødelæggende Krig.

Ved en Audients hos Frederik den Sjette fortalte min Fader ham, at Høisteret havde dømt nogle, som havde gjort falske Sedler, til Slaveriet, idet han bemærkede, at dersom de Mænd, der foresnakkede Hans Majestæt, at Sedlernes Cours ikke forbedredes derved, at deres Antal formindskedes, havde Ret, saa havde hine Stakler egentlig inlet gjort ved at forøge Sedlernes Antal med nogle af deres eget Arbeide.

Da Rigsbanken i August 1818 gik over til at blive Nationalbank, aftraadte alle Directeurerne. Men den ene af de nye skulde udnævnes af Kongen, og det var et forunderligt Misgreb, at Regjeringen forbigik min Fader, den eneste i Bankbestyrelsen, som havde viist, at han havde Forstand paa Tingene. At dette virkelig var et Misgreb, blev nok temmelig almindelig omtalt, og et af Kjøbenhavns vittige Hoveder sagde i den Anledning: »Nu er Banken da et Liggende Fæ«.

Iøvrigt vare Forretningerne nu bragte dertil, at de gik af sig selv, saa at enhver ikke aldeles uduelig Direction kunde passe den.

Men endnu mange Aar derefter ytrede Conrad Heinrich Donner¹⁵), i et Brev til Schönheyder leilighedsviis omtalende deres tidligere Forretninger under venskabelige Forhold: »Das Ziel ward erricht, das Cours ist pari, und wenn die jetzige Bankdirection auf Rosen ruht, so dürfen Eur. Hoch. und Wohlgeb. sich das Zeugniß geben, Sie haben sie gepflanzt«.

Det er forhen sagt, at Schönheyder havde faaet Denomination som Assessor i Høiesteret, hvori han nu jevnlig tog Plads efter Tilsigelse af Justitiarius, og der kunde saaledes ikke passende fordras nogen Prøve af ham, da han i Januar 1820 blev fast eller ordinaire Assessor. Imidlertid er dette det eneste, mig bekendte Exempel paa, at Nogen er bleven ordinaire Assessor i Høiesteret uden Prøve. I denne Stilling forblev han dog kun halvandet Aar. Ved sin Indtræden i Bankbestyrelsen var Schönheyder kommen i nærmere Forhold til Geheimeraad Møsting (hvis Hustru var Søster til den norske Oberst v. Krogh¹⁶), som var gift med min Faders yngste Søster). Møsting havde lært at skatte Schönheyder, og benyttede sig deraf, som I skulle faae at see.

I Foraaret 1820 foreslog han Schönheyder at gaac som Stiftamtmand til Viborg, og Schönheyder troede ikke at burde undslaae sig herfor. Naar jeg siger Eder, at den daværende Stiftamtmand, som havde været der i 5 Aar, var en gammel Gardeofficer¹⁷), og at dennes Forgænger var en Mand, om hvem der neppe var synderlig mere godt at sige, end at han havde et vittigt Hoved og en skarp Tunge¹⁸), saa kunne I let skjønne, at der var Noget at rydde op derovre.

Men Schönheyder var ogsaa Manden dertil, ihvorvel jeg troer, at nogen Strenghed — hvortil Schönheyder altid følte Ulyst — vilde have været vel anbragt, thi der var flere mildelst talt maadelige Embedsmænd. Jeg skal her gjøre den Bemærkning, at Schönheyders skarpe Blik dog ikke havde gjort ham til Menneskekjender. Det var, saavidt jeg kunde skjønne, et Træk af hans — al Smaalighed afskyende — Character, at han ikke gjerne beskjæftigede sig med personalia, vi have seet, at han mindst beskjæftigede sig med sin egen Person, vist var det, at hans hele Liv kunde afgive Exempler paa, at han heri tog feil i sin Dom og fattede Godhed for Een eller Anden, som ikke fortjente det. At han, efterat han havde gjort denne Erfaring, ikke trak sig tilbage, var vel kun at tilskrive hans bløde Hjerte.

Men for at komme tilbage til Viborg, saa er denne By meget stedmoderlig behandlet baade af Naturen og Skjæbnen eller Historien, der gradviis lod den synke fra fordums Storhed til sin nuværende eller daværende Ubetydelighed. Det kunde godt ligne Schönheyder, at han netop derfor fattede en Godhed for Viborg,

som han ikke vilde have skjænket en større rigere By. Men der er riglignok noget mere ved Viborg end dens Ringhed, som kunde vække Interesse for den. Ikke at tale om dens historiske Mærkværdighed og synlige Minder derom, saa har den et forholdsvis stort Antal tildels mere betydelige Embedsmænd og som Følge heraf, hersker en mere dannet Tone i Viborg end i de øvrige Stifts-slæder, thi baade Aalborg, Aarhus og Ribe domineres aldeles af Handelsstanden, som i det mindste dengang ingenlunde stod paa et høit Trin af Dannelsen. Schönheyder fattede som sagt Godhed for Viborg, bevarede den til sin Død og arbeidede som Stiftamtmand uafslædelig paa at ramme Byens Bedste.

Viborg havde til Aaret 1818 været Garnisons Sted for det 2det jyske Infanteri Regiment, og det var saameget mere mærkeligt, at man berøvede Byen Garnison, da det var at forudsee, at Tugthushfangernes allerede dengang betydelige Antal vilde stige med Folkemængden. Det var altsaa en af Schönheyders første Opgaver, at skaffe Viborg en Borgervæbning, som nogenlunde kunde erstatte Garnisonen. Dette var især formødelst Borgernes Armod ingenlunde let, men Schönheyder skaffede dem fra Arsenalet i Randers Geværer og Munitio og udsatte hvert Aar Skydepræmier, som han anskaffede for egne Midler. Virkningen af denne Omsorg viste sig ogsaa snart. Der udbrød Ild i Tugthuset og ihvorvel den var ubetydelig, og snart slukkedes saa maatte dog Fangerne flyttes. Inden meget kort Tid vare Borgersoldaterne paa Pletten med skarpladte Geværer og Transporten foregik i bedste Orden, uden at nogen Fange, saavidt jeg mindes, undveg. Hans Omsorg var henvendt saa at sige paa Alt, paa Fattig og Skolevæsenet, Haandværkerne, Handelen, Byens Forskjønnelse o. s. v.

Men mange af Schönheyders Arbejder skulde først bære Frugt efter hans Afgang fra Embedet, f. Ex. Borttagelsen af den stygge Ruin af Graabrødre Kirke, og Pladsens Planering og Beplantning. Han søgte ogsaa Cancelliet om at faae Nørresogns Kirkes stærke, tykke Mure omdannet og opbygget til en Sindssygeanstalt for Nørre Jylland, men desværre forgjæves. Andre bære slet ikke Frugt, fordi Naturen eller i enkelte Tilfælde maaske ogsaa Vrangvillighed hos Vedkommende lagde uovervindelige Hindringer iveien.

Til de første hørte hans Bestræbelser for at skaffe Viborg lettere Communication fra Søesiden. Viborgs nærmeste Havn er Hjarbek ved Liimfjorden, men foruden at den er 1 Miil fraliggende, saa er den kun tilgængelig for smaa Skibe. Alle nogenlunde dybt-gaaende Fartøier maac omlade medens de passere Løgstøers Grunde og det er naturligvis en stor Ulempe. Denne Gjenstand, Opmudringen eller mulig Omgaaelse af Løgstøers Grunde gav Schönheyder meget Arbejde, men tilsidst blev det dog som det var. En

Følge af de nysnævnte Naturforhold var, at Viborg fik næsten alt sit Gods over Randers. Herved havde man nu en betydelig Hjælp i Pramfarten paa Skjern Aa. Men uden at tale om, at det nærmeste Landings Sted dog var $1\frac{1}{2}$ Miil fra Viborg, saa var Aaens Oprensning forbunden med mangfoldige Vanskeligheder. I sine Bestræbelser for at overvinde disse var Schönheyder heldigere, medens han dog ikke naaede, og af Mangel paa Midler vel heller ikke kunde naae, hvad der i denne Retning var hans Ønskers Maal, nemlig at see Prammene losse i Viborg Søe. For Landfærdselens Lettelse sørgede han ivrigt, og jeg troer, at det lykkedes ham saa temmeligt at see Amtet forsynet med gode Veie, skønt han ogsaa her havde mange Vanskeligheder at overvinde, og ikke altid blev støttet af kyndige Folk.

Naar iøvrigt Frugterne af Schönheyders rastløse Arbeide for Viborg By og Amt vare mindre iøinefaldende, saa maa jeg bemærke, at disse Arbeider for en stor Del, maatte gaae ud paa at rette Skjævheder, som vare ældre end hans Embedstid. Men det vilde ikke interessere Eder, kjære Børn, om jeg vilde gaae videre ind paa denne Gjenstand, som dog ikke kunde affærdiges i Korthed.

Derimod vil jeg sige Eder, at Stiftamtmand Schönheyder var meget respecteret af de kongelige Collegier. Da jeg var Volontair i Cancelliet i Aaret 1824, havde jeg den Glæde at erfare, at dette Collegium hørte hans Mening i alle vigtigere almindelige Sager, en Udmærkelse, han kun deelte med 2 a 3 andre af Landets 18 Amtmænd. At han var særdeles yndet saavel af Folk i Viborg som af Fremmede, der kom i Besøg, behøver jeg ikke at fortælle. De fandt i hans tarvelige Huus en Omgang som virkelig var vederquægende. Men ogsaa af Bønderne var han meget yndet. Nu ja, det troer jeg nok, han elskede disse jydske Bønder. De have deres Feil, det er sandt, men der er noget ærligt og forstandigt, en vis Soliditet i Characteren hos den jydske Bonde, som udmærker ham fordeeltigt navnlig for den sjællandske, den eneste, som Schönheyder hidtil havde kjendt noget til. Han gjorde Alt, hvad der stod i hans Magt for Amtets Bønder. Engang veed jeg, at han reiste 16 Miile for at bilægge en Tvist mellem nogle Bønder og deres Præst, hvis Berberishegn sagdes at frembringe Rust paa Rugen.

Hans venlige Tiltale til Menigmand glædede jo Mange og et lille Træk af hans Omsorg for dem, maa faae sin Plads her. Da han engang gik op af Brænderie Bakken i Viborg kom en gammel svag Kone gaaende med 2 Rugbrød, som hun havde meget ondt ved at bære. I en Fart sprang Schönheyder til og bar Brødene op ad Bakken for hende. Alt med venlig Spøg.

Da Schönheyder forlod Amtet, kom flere Deputationer af Bøn-

der til ham paa Veien for at sige ham Farvel. I Viborg Avis for 4. April 1831 sattes ham følgende smukke Minde:

Viborg d. 3. April. »Hr. Stiftamtmand Schönheyder er idag afreist herfra til Kjøbenhavn for at tiltræde sin nye Post som Directeur for det kongelige Rentekammer m. m. Fleersidig Indsigt og Erfaring, gennemtrængende Skarpsind, udholdende Virksomhed og Gavnelyst, Lemfældighed i Embedsmyndigheds Udførelse, deeltagende Velvillie og uførtroden Beredvillighed mod alle grandede og billige Andragender, er Eegenskaber, som han i de omtrent 11 Aar, i hvilke han beklædte sit høie Embede her, udviklede i mere end almindelig Grad og som forhvervede ham en udmærket Høiagtelse, Hengivenhed og Taknæmmelighed. Saadant yttrede sig ogsaa ved hans Afreise i særdeles Deeltagelse og Opmærksomhed fra alle Stænders Side«.

Og i det Blad, som indeholdt den første Efterretning om hans Ud nævnelse, findes følgende Stropher:

Vel vidste Fredrik! du at finde
 En Mand af høit, af ægte Værd.
 Held dig — Dit Danmark, Du vil vindel
 — En bedre stod ei Tronen nær! —
 Men vi som ømt ham elske lærte,
 Hidtil f o r o s ham virke saae,
 Dybt føle dog med Savnets Smerte
 Som ham har Jorden, ak kun faa.
 For Danmarks Held, gid Himlen skjænke
 Ham blide Dage uden Tal
 Den Herlige, mens vi kun tænke,
 Velsignende vi mindes skal.

I Aaret (Sommeren) 1824 kom Kong Frederik 6 til Viborg og hans Modtagelse saavel som Anvendelsen af Tiden for hans korte Ophold, — hvorved Schönheyder søgte at skaffe ham den fuldstændigste Kundskab om Amtet i alle Retninger —, var saadan, at den neppe noget andet Sted var bedre eller hjerteligere. Kongen udtalte sig og med Paaskjønnelse derom. — Samme Aar var Schönheyder bleven Ridder af Dannebrogen, to Aar senere blev han tillige Dannebrogsmænd og 1828 Commandeur af Dannebrogen.

I Begyndelsen af Aaret 1831 vilde M ø s t i n g fratræde Rentekammeret, fordi han var gammel og havde flere andre Embeder. Han foreslog da Schönheyder at overtage det, og atter her lod denne sig bestemme deraf, at han ventede i den høiere Stilling at kunne udrette noget godt og forebygge adskilligt galt. — Kunde han ladet sig bestemme af personlige Hensyn, saa var han udentvivel bleven i Viborg. Thi vel var det saa, at Hovedstaden var Samlingsstedet for Landets bedste Mænd, og Schönheyder havde mange Venner blandt disse som Ø r s t e d, C o l l i n, H v i d t, A a g e-

se n og flere, han havde tilbragt en lang Række af sine bedste Aar her, og det var ikke ganske uden Føie, naar S t e m a n n yttrede, at den Kjøbenhavnske Luft syntes at være ham meget ljenlig. Men paa den anden Side maa erindres, at det var næsten 11 Aar siden, han havde forladt Hovedstaden, og var gaact over i en Stilling, hvori han var paaskjønnet af alle Vedkommende og derfor følte sig tilfreds med sin Virksomhed. — Hertil kom, at hans Datter var givt med en af Assessorerne i Overretten Licent. jur. P e t e r D a n i e l B r u u n, og at hans yngste Søn F r e d e r i k A u g u s t¹⁹⁾ siden November 1825 ligeledes var Assessor i bemeldte Ret.

Men alt sligt kunde, som jeg nylig bemærkede, ingen Indflydelse faae paa hans Beslutning, og han reiste i April 1831 til Kjøbenhavn, hvor han overtog Styrelsen af Rentekammeret. Faa Maaneder efter havde han den Hjertesorg, at Gud hjemkaldte hans ældste Søn, min elskede Broder Candidatus juris C h r i s t a n C a r l S c h ø n h e y d e r¹⁹⁾ hvis sjælden ædle Character, vittige Lune og store musikalske Talent havde gjort ham elsket af alle, der kjendte ham.

Jeg vil her i Forbigaaende gjøre den Bemærkning, at Foreningen af min Fader og min Moder (maaskee end mere Foreningen af hendes ældre Søster med Kammeradvocaten²⁰⁾, hvormegen indre Sympathie, der end kan have været mellem dem, dog ikke var langt fra at være en Sammenblanding af to forskjellige Menneske Racer. Min Morfader Dr. S m i t h var af engelsk Blod²¹⁾ og min Mormoder var en født L e i g h (en gammel skotsk Familie, hvis Vaaben, tvende mod hinanden vendte Hoveder og nedenunder 3 sammenbundne Pile, I vistnok ville ofte træffe paa, da det, saa vidt jeg veed, er optaget af flere af Familien, baade Smith og Schønheydere).

Hendes talrige Afkom bestod af lutter høie, sværlemmede, for det meste blonde, tildeels meget smukke Folk (ogsaa min Moder bar Spor af at have været meget smuk) med milde bløde Ansigtstræk, noget langsomme i deres Bevægelser, baade de legemlige og de aandelige, men godmodige og ikke uden en vis naturlig Viltighed. Schønheyderne derimod, som stamme fra Sachsen, vare smaa lavbenede, for det meste mørkladne Folk, med skarpe Ansigtstræk og en meget levende Aand. Vel var nu dette Præg, som vi have seet, noget modificeret for min Fader (og for hans Søsken), men har var dog overveiende en Schønheyder. Derimod artede hans ældste Søn ganske efter Moderen, samme rolige Temperament, samme blide Character og smukke bløde venlige Ansigtstræk og især samme høie Væxt, han blev omtrent 72 Tommer høi, og denne stærke Væxt paadrog ham rimeligvis den Svaghed, som skulde forkorte hans Liv, thi han blev kun 31 Aar gl.

Men det er paa Tiden at komme tilbage til Rentekammeret, som under Schönheyders Styrelse udmærkede sig ved en Humanitet og Besindighed, som de andre Collegier i mange Tilfælde kunde have besynderligt godt af at tage til Mynster. Ogsaa udkom i hans Tid flere under Kammeret hørende Lovarbejder ang. Sandflugten, Jagten, Skove, Veivæsenet, Vands Afledning og Benyttelse o. s. v., men jeg vil kun særlig anføre den vigtige Forordning 24. Juni 1840 ang. den nye Matriculs Indførelse, hvoraf fulgte en heel Omregulering af Skatterne af Jordeiendomme, samt de vigtige Anordninger 8. Juli s. A. ang. Kasse og Regnskabsvæsenet.

I Aaret 1836 blev Schönheyder udnævnt til Storkors af Dannebrog og skulde nu have sig et Vaaben, i hvilken Anledning han havde tilskrevet mig om at sende ham en Tegning med Devise. Jeg gjorde da et Udkast forestillende Sct. Georg, som bekæmper Dragen, med Overskrift: tu ne cede malis, sed contra audentior ito. Men den blev casset. Min Fader svarede: »Jeg finder vel din Tegning smuk, men kan ikke bruge den. Det er ikke min Maade at bekjæmpe det Onde saaledes, men ved at fremme det Gode«. Han valgte da selv en Lyngblomst og det Valgsprog »Enhver sin sande Lykkes Skaber«. Jeg anbragte denne Lyngblomst paa et Sølv-Hjerteskjold, inden i et større med rød Grund og det brede hvide Kors, dette for os Alle dyrebare Mærke. Det er mig fortalt, at Kong Frederik d. 6te engang i et bevæget Øieblik har kaldet Schönheyder Danmarks første Patriot, vist er det, at Fædrelands-kjærligheden hos ham var saa varm som hos Faa.

Over Skjoldet er en Hjælm med Ørnevinger, grønne med sorte Slagfjer, dette var saaledes forlangt, fordi Farverne skulde svare til Vaabenet, der i Familien fra ældre Tid var grønt og sort eller mørkegraat, hvad forlængst er bortfaldet. Saaledes ville I da, kjære Børn, kunne finde dette beskedne, men smukke Familienmærke, naar nogen af Eder engang besøger den smukke Frederiksborg Slotskirke, hvori alle de saakaldte blaa og hvide Ridders Vaabenskjolde ere ophængte. I ville da maaskee mindes de Ord, hvormed Schönheyder ledsagede Indsendelsen af fornævnte Tegning til Ordenscapitulet: »Det hvide Kors i Rødt er Dannebrogspanen, som stedse med Troskab bør følges. Lyngblomsten, som jeg længe især har udkaaret mig, minder om det Meget, der for Landets stigende Velstand ved dets Borgeres Bestræbelser kan udrettes. — Valgsproget er efter min Overbevisning for alle den sikreste Ledsager gennem Livet«.

Det er Eder bekjendt, at den gode gamle Kong Frederik d. 6 døde den 3. December 1839. Han havde altid været velsindet mod Schönheyder, om han end ikke fuldelig skattede hans Værd.

Derefter kom Christian d. 8 paa Thronen. Han havde nu kjendt Schönheyder i mange Aar, men mærkelig nok aldrig forstaaet ham. Jeg troer, sandt at sige, at en saa ædel Character som Schönheyders, en saa fuldkommen Modsætning til Egoisten laa udenfor Christian d. 8's Forestillingskreds. Iøvrigt var han heller ikke Menneskekjender. Mange Feil og Fordomme hindrede her hans iøvrigt klare Blik fra at trænge igjennem. Hans latterlige Forkjærlighed for »Mænd af Byrd« havde allerede ved Schönheyders Udnævnelse til Directeur for Rente-kammeret foranlediget Prinsen til misbilligende Yttringer.

Men Sandheden skylder jeg at tilføie, at Christian d. 8 selv var en ganske udmærket Forretningsmand, og at han derfor ogsaa i denne Retning gjorde store Fordringer til sine høiere Embedsmænd. Men en hurtig Arbejder var Schönheyder egenlig aldrig, og mindst paa denne Tid, da foruden hans Lyst til Grundighed endnu hans fremrykkede Alder var ham til Hinder. Da Arbeidet virkelig begyndte at overstige hans Kræfter, lod han sig af sine Nærmeste overtale til at bede Kongen om Hjælp af en Extra Committet, hvortil han foreslog en begavet ung Mand i et af de andre Collegier. Men istedenfor denne gav Kongen ham en uvidende ung Adelsmand²²), som skulde skydes frem, og som aldeles ikke var ham til nogen Nytte endsige Lettelse. Det var just ikke smukt gjort af Kongen. Schönheyder vilde naturligvis ikke gjøre flere Forsøg, men tænkte: saa maa jeg see, at klare de Ting selv. Han vilde trodse Aarenes Magt og arbeidede over sine Kræfter, ikke sjelden hele Natten før Referatsdagen. Herved og da han forsmaaede baade Lægens Raad, og sine Nærmestes Bønner om en forandret Levemaade tog hans Svaghed hurtig til. Han blev efterhaanden nerveus og irriteret, han leed af et Slags iracunda morbosa, som var hans indre Væsen fremmed, thi vel kunde han ogsaa i yngre Dage engang imellem blive heftig, men ligesom han havde et kjærligt Hjerte, saaledes var han igrunden from. Ja jeg paastaar det, han var virkelig from. Ofte har jeg været Vidne til, at han med mageløs Taalmodighed hørte paa Menigmands lange Snak og tildeels taabelige Indvendinger. Det var ikke Modstanden i og for sig som kunde gjøre ham utaalmodig. Og nu hjemme i sin Familiekreis var neppe Nogen mere eftergivende end han. Naar Talen ikke var om vigtigere Ting, og i saa Fald tænkte naturligvis ingen af os paa at gjøre Indvendinger mod den forstandige Husfaders Bud, saa kunde vi forresten faa det med ham omtrent, som vi vilde, og han spøjte selv over, at min Moder i en bebreidende Tone sagde til ham: »Men kjære Gottlieb, du forbyder da heller aldrig de Drengenoget«.

Naar han altsaa i den omhandlede Periode var, hvad man kalder urimelig, saa var dette kun Yttringer eller Virkninger af en

legemlig Sygdom, som mulig tidligere kunde have været forebygget, men nu varede til Kræfterne vare udlømte.

I Aaret 1845 maatte han endelig søge sin Afsked. Han fik en egenhændig Taksigelses Skrivelse fra Kongen for hans lange og udmærked gode Tjeneste og blev samtidig dermed udnævnt til Geheime Conferentsraad. Hans Afsked med Personalet i Rentekammeret skal have været meget bevæget. Der var i det mindste No g l e, som forstode at skatte hans Værd, og A l l e maatte de paaskjønne den Humanitet, han havde viist som deres Chef.

Han var endnu kun Medlem af en Commission, som skulde afgive Betænkning angaaende Salget af de Guineiske Besiddelser, men dette var et meget utaknemmeligt Arbeide, eftersom Salget allerede var besluttet paa højere Steder af Mænd, som intet Begreb havde om bemeldte Colonier.

I Aaret 1847 d. 12. Mai — hans Bryllupsdag — døde hans kjære E n g e l. Han fulgte hende vel selv til Jorden, men jeg troer, at han allerede dengang var for svag til, at han tilfulde eller længe skulde have følt sit store Savn. Han blev nu mere og mere affældig, saa at han næsten tabte Hukommelsen for den nærmest foregaaende Tid, medens han godt kunde mindes 50 Aar tilbage.

Der er, kjære Børn! unægtelig noget trykkende, noget for den menneskelige Aands Værdighed ydmygende i, at se saadan en herlig, ædel og kraftig Aand knuget af Støvets Lænker. Men — skulde dette ikke netop paamine os om, at vor Tilværelse ikke er bunden til dette Liv, men skal fortsættes d e r, hvor saadanne Lænker ikke kunne naae os.

1850 den 11te April, min Broders Fødselsdag, hensov han blidelig i sit 78 Aar.

Længe ventede jeg forgjæves, at hans Liv og Virken skulde blive beskrevet af en Kyndigere, navnlig af En, som forstod at fremstille Schönheyders store Fortjenester af Bankbestyrelsen, rimeligviis den Deel af hans Embedsvirksomhed, som har gjort de største Fordringer til hans store Aandsevner. — Da min Forventning skuffedes, saa maa I nu kjære Børn! tage tiltakke med den lille Skizze, som dog — jeg haaber det — vil være tilstrækkelig til at I efter Gjennemlæsningen ville sige med mig:

Velsignet være hans Minde!

Noter.

¹⁾ Søren Monrad, 1744—84, Rektor i Trondhjem 1789—98. ²⁾ Christian Hornemann, 1759—93, (Biogr. Leks.). ³⁾ Engelke Marie Smith, 1770—1847. D. af Sognepræst til Ringsted og Benløse, Stiftsprovst, Dr. theol. Morten S. og Mette Kirstine Petersen. Om en Del af dette Ægtepars Børn

se: Fr. Johnstrup: *Stamt. o. Fam. Petri*. Kbh. 1883 S. 23 f. ⁴⁾ Martin Reinhard Krüger Ursin, 1795—1855, 1833 Sognepræst til Viborg Sortebrødre K., 1843 til Domkirken. Forf. af »Stiftsstadens Viborg«. (Erslew.). ⁵⁾ Georg Frederik Krüger Ursin, 1797—1849, De. phil., Inspektør ved Kunstakademiet og Slotsforvalter ved Charlottenborg. *Astronomisk Forf.*, (Erslew.). ⁶⁾ Peder Mandrup Lem, 1758—1828, Violinvirtuos. (*Biogr. Leks.*). ⁷⁾ Johan Carl Frederik Hellfried, 1729—1810, Konferensraad, Medlem af Generalpostdirektionen, g. m. Frederikke Vilhelmine v. Jessen. (*Biogr. Leks.*). ⁸⁾ Johan Friderich Bardenfleth, 1772—1833, Kammerherre, karakt. Kontradmiraal, 1822—27 Guvernør i Vestindien, Ordensceremonimester, Ordensskatmester, 1810 Hofchef hos Prins Ferdinand, 1813 Opdrager for Prins Frederik (Fr. VII), g. m. Augusta Vilhelmine Hellfried. (Th. A. Topsøe-Jensen: *Det danske Søofficerskorps* S. 17 f.). ⁹⁾ Prins Frederik. ¹⁰⁾ Johan Friderich Wilhelm Schlegel, 1765—1836, Konferensraad, Prof. jur., g. m. Marie Elisabeth Hellfried. (Erslew, *Biogr. Leks.*). ¹¹⁾ Herman Henrik Kønnemann, 1747—1822, Etatsraad, fhv. Justitssekretær i Højesteret. (*Richter: Juridisk Stat*, 1888). ¹²⁾ Christian Carl Schönheyder, † 5, Juli 1831 s. cand. jur. ¹³⁾ Ildebranden 1795. Det var iøvrigt ikke denne, men den store Brand 1728, der, efter C. F. Reisers Skrift: »Historiske Beskrivelse over den mærkværdige og meget fyrgterlige Ildebrand 1728 etc.», fik den i Biografien nævnte Betegnelse. ¹⁴⁾ Michael Leigh Smith, 1777—1843, Justitsraad, Ejer af Bækkeskov. ¹⁵⁾ Conrad Hinrich Donner, 1774—1854, Konferensraad, Bankier i Altona. (*Museum*, 1891, II. 161—70). ¹⁶⁾ Georg Frederik Krogh, 1777—1826, Oberst, Kammerjunker, Fabrikejer, g. m. Henriette Schönheyder, 1781—1809. ¹⁷⁾ S. s. Forgænger i Embedet var Emanuel Blom, 1747—1826. Han havde været Officer, omend ikke i Garden. Ved sin Entledigelse 1820, efter at have virket i Statens Tjeneste i mere end 60 Aar, erholdt han, som Anerkendelse af sin Energi og Dygtighed, en forholdsvis betydelig Pension. ¹⁸⁾ Niels Sehested til Rydhave, Kammerherre, Stiftamtmand i Viborg 1789—1813. (Bloch: *Stiftamtmand og Amtmænd i Kongeriget Danmark og Island*. 1660—1848, S. 101). ¹⁹⁾ Forf. af Biografien, Frederik August Schönheyder, var 1825—32 surnumerair Assessor i Viborg Landsoverret. ²⁰⁾ Engelke Marie Smiths ældre Søster Johanne Margrethe 1758—1822 g. m. Rentekammerdirektørens Farbroder Johan Martin Schönheyder 1752—1831, Højesterets- og Kammeradvocat, extraordn. Højesteretsassessor, Conferensraad. ²¹⁾ If. *Stamt. o. Fam. Kielland* var Provst Morten Smith Søn af Storkøbmand, Overraadmand i Stavanger Lauritz Andersen Smith, 1680—1758, hvis Fader var indvandret fra Skotland, og Johanne Margaretha Leigh, 1691—1766. ²²⁾ Wulf Henning Ernst Wilhelm Rumohr, 1814—62, blev 11. Aug. 1845 surnumerair Kommmitteret i Rentekammeret, men allerede 7. Septbr. Aaret efter Raad i den slesvig-holstenske Regering paa Gottorp. (*Biogr. Leks.*, Den civile Centraladministrations Embedsetat 1660—1848 S. 191).

Uddrag af Biskop Jens Bircherods Dagbøger 1658—1708.

Ved **H. Hjorth-Nielsen.**

(Fortsat).

1695.

- 3.(13.) Januar. Om Natten døde Hr. Tyge Claussøn¹⁾, Sognepræst i Hiortals udi Vesterhanherrid i Vendelbo Stift, der hand hafde levet i 85 Aar og vaaren Præst paa det 45de Aar.
- Døde i Odense Maren Hansdatter, Sal. Hendric Jørgensen Rosenvinges Efterleverske, anno ætatis 76, viduitatis 22.
- *) Hafde Greve Friderich von Ahlefeld Bryllup i Kiøbenhafn med sin anden Gemahl Frøiken Armgaard af Reventlov, Grev Reventlovs, Kongl. Geheime Raads og Principal Ministri Datter, udi Kongens, Dronningens, Prindsernes og Printzessens Nærværelse.
- 6.(16.) Januar. *) Døde i Kiøbenhafn af Smaakopper Velbr. Christian von Ahlefeld til Glorup, afgangne Hans von Ahlefelds, Kongl. Mayts. Geheime Raads, og Fru Anne Rumohrs eeniste Søn, an. ætatis 22. Vaar en af de riigiste Herremend i Danmark.
10. Januar. Om Morgenen døde udi Aalborg Johanna Hendricsdatter de Hemmer, Sal. Peder Hoffmands, Assessors i Commerci-Collegio, efterlatte Enke, anno ætatis suæ 51.
- I Odense bleff Maren Hansdatter, Sal. Hendric Jørgensen Rosenvinges, forðum Raadmands ibid., effterlatte Enke, begrafven. Hun vaar en af huusgeraadig Tienstagtighed sær berømt Qvinde og i mange Aar, baade udi Sorrigs og i Glædis Færd, Mater consilii for den gandske Stad.
- 13.(23.) Januar. *) Om Efftermiddagen Kl. ... døde i Kiøbenhafn Velbr. Jens Rosenkrandtzt til Faurskov og Qvidtzousholm, Kongl. Mayts. Estats-, Justitz- og Camer-Raad.
- 16.(26.) Januar. M. Peder Lafridsen Skive, Sognepræst til Fuur Menighed (liggendis i Limfjorden og under Viborg Stift) døde i sin Præstegaard an. ætat. 65. minist....
21. Januar. Om Aftenen Kl. 7 døde i Aarhus Hr. Christen Friis, Sognepræst til Boddum, Ydbye og Hurup Meenigheder i Thy og Provst i Refsherrid, en meget skikkelig og vacker Mand, aff et ulykkelig Slag og Beenbrud, som hand 19 Uger tilforn fick, da hand strax uden for samme Aarhus By veltede i en Vogn og skiebrede sit Been neden ved Ankelkoden, hvor effter hand siden i saa lang Tiid laa valetudinarius ibidem, indtil det bleff hans Død.

¹⁾ Tolstrup.

1695.

30. Januar (9. Febr.). Indviiede jeg udi Herrens Nafn i St. Botulphi Kirke trende hæderlige Præstmænd, nemlig: Hr. Claus Michelsen¹⁾, Sognepræst i Hiortels²⁾ udi Vesterhanherrid, Hr. Christopher Hansen Stub, Sognepræst paa Øland i Østerhanherrid, og Hr. Christen Thomæssøn Hec, Capellan i Stæby.
31. Januar (10. Febr.). Blef Sal. Madame Johanne de Hemmers, Assessor Hofmands Enkis Liig udi Vor Frue Kirke i Aalborg, i en anseelig og fornemme Forsamling begravet.
- 1.(11.) Februar. I Domkirken i Riibe indviedis af Biscop Ankersen disse tvende Præster: Hr. Peder Christensen Giørding, Sognepræst til Giørding og Veyrup Sogner, og Hr. Carsten Als, Sognepræst til Hiortlund og Kalslund Meenigheder.
- 6.(16.) Februar. Døde i Understed i Vendsyssel Hr. Anthonius Marcussen Bering, Medtiener og Designatus Pastor til samme Understed og Karop Meenigheder, anno ætat. 45, minister. 10.
Samme Dag døde paa Waar i Jylland Hans Thøgersen Lassen, Herre til Widstedgaard, Doct. Matthiæ Fossii, fordum Episcopi Alburgensis, Svoger-Søn, af en langvarig Vattersøet.
21. Februar. Om Formiddagen Klok. 10 bleff Admiral Hr. Henric Spans Liig, ved alde Klokkers Liud, med stor Pomp udført af Kiøbenhafn og til hans Begravelsis Sted udi Hørby Kirke i Selland henført.
25. Februar. Om Aftenen blef den riige Adelsmands, Christian von Ahlefelds Liig udi den tydske St. Peders Kirke i Kiøbenhafn med prægtig Færd begravet.
26. Februar. Stod jeg i St. Botulphi Kirke Fadder af voris Kirkeskrivers Michel Lunges liden Daatter Bodild.
- 2.(12.) Marts. Om Aftenen døde i Kiøbenhafn afgangne Titi Bullichii³⁾, fordum Kongl. Justitz- og Commerci-Raads, Assessoris i Høyeste Ret og Borgemesters i den kongl. Residentz Stad, hans efferlatte Enke, Fr. Anne Laursdatter, i saa stor Armod, at hun ikke efferloed sig det, hun kunde komme i Jorden for.
- 4.(14.) Marts. Blef Sal. Hr. Estats- og Kammer-Raads Jens Rosenkrandsis Liig udi St. Nicolai Kirke i Kiøbenhafn begravet.
- 7.(17.) Marts. *) Om Aftenen sildig Kl. 11 døde paa sin Gaard Estrup i Jylland Velbr. Jørgen Skeel, Christiani F., Kongl. Kammer-Junker, som holdtis for at være paa denne Tiid den riigeste Adelsmand i Danmark.
- 13.(23.) Marts. I Viborg Donikirke blef Hr. Hans Jacobsen, Sognepræst til Ørum, Viskum og Veyrum Meenigheder, af Episcopo D. Henrico Gernerio indviet.
- 16.(26.) Marts. I det ridderlig Academie i Kiøbenhafn døde Wiglas von Schindel, Herre till . . .

1) Zimmermann.

2) Hjortdal.

3) Titus Bülche.

1695.

23. Marts (2. Apr.). Døde paa Østrupgaard i Fyen Velbr. Johan Diderich von Witberg, Kongl. Mayts. Oberst og Commandant paa Borringholm, an. ætat. 50.
25. Marts (4. Apr.). Om Aftenen døde paa sin Gaard Wang i Vendsyssel Velbyrdig Gregers Høg, anno ætatis 60.
28. Marts (7. Apr.). Om Eftermiddagen Kl. 2 døde i Kiøbenhafn Hr. Ottho Schieel til Walløe, Ridder aff Danebrogve, Kongl. Mayts. Geheime
31. Marts (10. Apr.). Om Aftenen sildig døde Hr. Morten Pedersen Hassing, Sognepræst til Hassing og Vilersleff Meenigheder i Thye, an. ætat. 46, minister. 16.
- 3.(13.) April. Creerede og constituerede jeg med en Oratione Latina i St. Botulphi Kirke Hr. Peder Nielsen¹⁾, Sognepræst i Hvidberg og Liungsøe, til Provst over Reffs Herrid. Hafde Hr. Hans Kieldsen²⁾, Sognepræst til St. Ibs Kirke i Roeskild sambt dess Annex Bierget, Bryllup i Roeskild med Bente Dalhuus, afg. M. Eskild Dalhuuses, Theolog. ibid. Lectoris, Daatter.
- Samme Dag hafde og Hr. Diderich Fester³⁾, Medtiener til Sorøe, Persborg og Kindertofft Meenigheder, Bryllup i Rachløf i Selland med Anna-Elisabeth Jensdaatter Spend.
5. April. Blev disse Præster, Hr. Niels Søfrensen Worgoed, Sognepræst til Dybeck⁴⁾, og Hr. Niels Jensøn Møller, Sognepræst til Nye- og Gammel-Sogner paa Holmsland, af Biscop Ancker Anckersen i Riibe indviede.
- 8.(18.) April. *) Blef Geheime Raad Hr. Marcus Giøe af Kongl. Maytt. beskikket og forordnet til Ober-Hofmester i det Kongl. og Ridder-Academie i Kiøbenhafn i afg. Wiglas von Schindels Sted.
- 9.(19.) April. Hafde Justitz-Raad Gødert Braëm Bryllup paa Lindholm i Selland med sin anden Hustrue.
- 11.(21.) April. Hafde Rasmus Byssing Bryllup paa Studii-gaarden i Kiøbenhafn med Maren Jensdaatter Seest, Jens Christensens, Communitatis Reg. Oeconomi [hvis designatus Successor bemelte Byssingius vaar bleven] yngste Daatter.
- Blef Conferentz- og Estats Raad Johan Hugo Lente giort af Hans Kongl. Mayestet til Ridder af Dannebrogue.
- 15.(25.) April. Ledsagede jeg om Eftermiddagen til sit Hvilested udi St. Botulphi Kirke en Pigis Liig ved Nafn Gundild Vissberg, som vaar Kammer-Raad Jens Wissbergs Søster.
- 17.(27.) April. Døde i Aalborg om Aftenen Kl. 10 Madame Maren Thøgersdatter Lassen. Christopher Hemmers till Refsnis, Assessoris udi Commercii Collegio, Hustrue, an. ætat. 34.
- Hafde Velbr. Nicolaus Mundt, kongl dansk Oberst-Lieutenant til Hest, Bryllup paa Frydendall i Selland med Jomfru Dorothea Rantzow.

¹⁾ Hvidberg ell. Juul.

²⁾ Tausen.

³⁾ Fæster.

⁴⁾ Dybe.

1695.

- 18.(28.) April. Døde om Aftenen i sin Præstegaard Hr. Bern t Danielsen Cöler, Sognepræst til Hjørnlunds Meenighed i Selland.
22. April (2. Maj). Hafde Kongens Renteskriver Liebhard Vieth Bryllup i Kiøbenhavn med Jomf. Anna Margaretha Jungen, afgangen Camer-Raad Emanuel Jungis Daatter.
23. April (3. Maj). Blef Kammer-Junker Jørgen Skeels Liig udi
26. April (6. Maj). Hafde Hr. Jens Bang, Sognepræst til Slagslund og Gangløse Meenigheder udi Selland, Bryllup udi Kiøbenhavn med M. Peder Colers¹⁾, Slodtz-Præstens, Stiffdatter, Anne Villadsdatter Qvist.
 Begavede Hans Kongl. Mayt. med Ridder-Ordenen af Dannebrogve efterfølgende 5 Herrer: Estats-Raad Caspar Schøler, Bolle Luxdorff, Envoyé extraordinaire i Sverrig, Christian Lente, Envoyé extraordinaire i Holland, General-Major Cormeillon og Hof-Marshall Johan Ottho Raabe.
27. April (7. Maj). Om Formiddagen Kl. 8 døde i sin Præstegaard Hr. Urban Pedersen Bruun, Sognepræst til Tommerby og Lild Sogner i Vester-Hanherrid i Vendelboe Stifft.
- 1.(11.) Maj. I St. Botulphi Kirke blefve disse tvende Præster af mig indvie: Hr. Saxo Hendrichsøn Ascanius, Sognepræst til Boddum, Ydbye og Hurup i Refsherrid udi Thy, og Hr. Christen Kiærgaard, Sognepræst til Dragstrup og Skallerup i Nørreherrid paa Morsø.
- 7.(17.) Maj. Udi Fru Maren Lassøns, Assessor Christopher de Hemmers Kieristis Liigbegiengelse, som i Dag holdtis i Vor Frue Kirke i Aalborg, forrettede jeg Tienisten.
- 9.(19.) Maj. *) Døde i Kiøbenhavn Kongl. Mayts. General-Bygmester Lambert von Haven, in arte pictoria den dreffeligste Mester i Dannemark.
- 10.(20.) Maj. Blef Gabriel Gyldenkrøn, som paa Academiet vaar ihjelskut, i Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn om Aftenen begravet ved sædvanlig Solennitet.
- 14.(24.) Maj. Om Aftenen hafde vi til Bords hos os Velbr. Fru K Karen Kruse, hvis Husbond, Sal. Major Frisler²⁾, som hafde Tieniste ved de danske Trouppe i Vngeren, vaar sammesteds ved Døden afgang.
- I Fraugde Kirke i Fyen indvie de Episcopus D. Kingo disse tvende Præster: Hr. Jens Hendrichsen³⁾, Sognepræst udi Frørup, og Hr. Niels Hansen⁴⁾, Sognepræst i Sønderby og Helgenes.
24. Maj (3. Juni). Indvie de Episcopus Ripensis M. Ancher Ankersen i Riber Domkirke disse tvende Præster: Hr. Jørgen Raffn, Sognepræst til Fardrup Meenighed, og Hr. Thomas Hendrichsøn Nyboe, Sognepræst til Handbiærg Meenighed.

1) Køler. Wiberg har intet om dette Ægteskab.

2) Tritschler? Findes ikke hos Hirsch.

3) Achton.

4) Ravn.

1695.

27. Maj. Hr. Vilhelm Schmit af Roesholm¹⁾ i Thye kom til mig om Formiddagen med væmodig Klagemaal ofver sin Formands Encke og en Deel af sine Herridsbrødre, som hende i sin Ondskab og Fortrædelighed imod hannem styrkede, idet hun hafde ladet sette, effter egen Tykke, en uliidelig Taxt paa Præstegaarden, som hand hende skulde afkiøbe, og der hand hende icke nu saa hastig kunde betale, hafde hun, uden nogen forregaaende lovlig Process eller Dom, ladet (ved en sær voldelig Medfart), tage Udleg i hans Bøe og Mobilier²⁾.
28. Maj (7. Juni). Kom Hr. Christen Nyborg, forrige Feltpræst ved de danske Troupper i Irland, til mig med Kongl. Mayts. Vocations-Bref til Hassinge og Villerslef Præstekald i Thye.
7. Juni. Døde i sin Præstegaard Mag. Peder Zachariassen Nachskou³⁾, Sognepræst til Skødstrup og Eldsted Meenigheder og Proust i Øster-Liisbjerg-Herrid i Jylland udi Aarhus Stiftt, anno ætat. 63.
- 13.(23.) Juni. Om Formiddagen Kl. 8 blef Forpagteren paa Hostrupgaard i Vendsyssel, Hans Pedersøn, i sin egen Stue voldeligen ihjelskut af Capitain Christian Sporman.
23. Juni (3. Juli). Døde i Kiøbenhafn, effter en langvarig udstanden Svaghed, Thomas Jensøn Daabelstein, anseelig Kiøb- og Handelsmand sammesteds.
27. Juni (7. Juli). Døde paa sin Reyse, udi den Keiserlige Rigsstad Ulm i Tydskland, Hans Printzelige Høyhed Hr. Christian, Danmarckis og Norges Arve-Printdtz, der hand hafde levet i 20 Aar 3 Maaneder og 2 Dage.
- 5.(15.) Juli. Indvies udi Ribe af Episcopo Dn. Anchario disse 2 Præster: Hr. Lambert Nielsen⁴⁾, Sognepræst til Møeborg og Nees Sogner, og Hr. Lafridtz Lassen, Sognepræst til Ikast Meenighed.
- 10.(20.) Juli. Døde Hr. Christian Jacobsen Erich, forrige Sognepræst til Dragstrup og Skallerup paa Morsøe, 3 Maaneder effterat han samme sit Kald for sin Successore Hr. Christen Kiergaard hafde afstaaen.
- 12.(22.) Juli. Hafde Hr. Hans Jacobsen, Sognepræst til Ørum, Viskum og Veyrum Meenigheder i Jylland, Bryllup i Kiøbenhafn med Augusta Magdalena Frandsdaatter.
22. Juli (1. Aug.). Paa Grevens Venge, en Herregaard i Selland, hafde Wolff Friderich Leesten⁵⁾, Capitain-Lieutenant ved Kongens Lifgvarde til Hest, Bryllup med Jomf. Sophia Amalia Steensen.
23. Juli. Vdi Kiøbenhafns Universitet creerede Facultatis Philosophiæ Decanus Mag. Johan Bircherod 147 Studiosis, blant

1) Harring og Stagstrup Sogne. Han boede i Rosholm.

2) Om Vilhelm Schmidt se iøvrigt Molbechs Uddrag, Røgistret. Bircherod og han kom efterhaanden til at staa i et meget skarpt Modsætningsforhold, og S. skal kort forinden sin Død have støvnet B. til inden Aar og Dag at møde ham for Guds Domstol.

3) Naschou.

4) Holm.

5) Lehsten.

1695.

- hvilke vaar Martinus Casparus Wolfburg, Hr. Jochum Friderich Wolfburgs, Pastoris Fielstadiensis in Fionia, hans Søn, som ichun vaar 9 Aar og 2 Maaneder gammel.
- 2.(12.) August. *) Tildrog sig en stor Ulyche i Øresund strax ved Skovshovet, idet at en Hører af Friderichsstad Skole i Norge, ved Nafn Nicolaj Christophersen Malmøe, som hafde stollen 700 Rdl. fra Henric Augustinissøn Rothmand, Skolemester sammesteds, og derfor nu bleff til Skibs nedført at gaa paa Bremerholm i Jernsin.Lifs Tiid, hand sneeg sig til og gaf bemelte Hendr. Rothmann, som vaar inden Skibsborde med sig, udi Brystet et Par dødelig Knifslag og sig self strax derpaa ud i Hafvet styrtede, da Skibet gick for sine fulde Seyl.
- 6.(26.) August. Hafde Hr. Niels Friis, Sognepræst til Mørke og Vildsager Meenigheder i Aarhus Stift, Bryllup hiemme hos sig self med Birgitte Sommer, hans Antecessoris Hr. Søren Sommers Daatter.
- 15.(25.) August. Vd paa Aftenen døde i sin Præstegaard Mag. Hans Bang, Sognepræst i Steenløse Kald i Selland, af en heftig Phrenesi, hvoraf hand i nogle Dags Tiid vaar betagen.
23. August (2. Sept.). Tvende Præstmænd, Hr. Bagge Christophersen Castanæus¹⁾ og Hr. Peder Bertelsen Friede, den første til Thorstrup og Horne, den anden til Erstrup²⁾ og Jorderup, i Riber Domkirke af Biscop Anker Ankersen indviede.
24. August (3. Sept.). Stod jeg tilligemed Sr. Hans Bentzon af Sohngaardsholm Fadder i St. Botulphi Kircke af Christopher de Hemmers liden Datter, Karen de Hemmer, som blef døbt af vor Sognepr. M. Peder Rheenberg.
- 4.(14.) Septbr. I Viborg Domkirke indviede Episcopus D. Henricus Gerner Dn. Abrahamum Lucæ Calovium til Sognepræst i Romdrup og Klarup.
- 11.(21.) Septbr. Blef Prindtz Christians Liig, som for nogle Dage siden vaar ind i Isseflorden for Roskild til Skibs ankommen, derfra med Process til Domkirken opført og i den kongelig Begrafvelse udi Choret nedsat.
24. Septbr. Blef Capitain Christian Spormand for det Manddrabs Skyld, som hand for 15 Uger siden hafde begaen, i Fladstrand arqvebuseret.
26. Septbr. Hafde Mag. Christen Borch, Sognepræst i Fridericia, Bryllup i Riibe med Episcopi Ripensis M. Ancker Ankersens yngste Daatter.
28. Septbr. (8. Okt.). Confirmerede jeg Jochum Bergen, Theologiæ Studiosum, til Wreilef og Hestrup Deigne-Kald, hvortil hand af Patronessen, Velbr. Fr. Oberstinde Helvig Krabbe, vaar voceret.
29. Septbr. Iver Caspersen Schøller, Borgemester paa Christianshafn, døde sammesteds, anno ætatis . . .

¹⁾ Carstensen.

²⁾ Leirskov.

1695.

30. Septbr. (10. Okt.). Gaf jeg Sognepræsten til Wreilef Hr. Christen Spliid min skriftlig Tilladelse, at hand motte i en af sine Sognekirker til publicam absolutionem antage Jens Worm, Foget paa Wreilef Kloster, som af et Qvindfolk i Hasseriis ved Aalborg vaar forleeden Vinter for Barnefader udlagt.
9. Oktober. Hafde Hr. Claus Michelsen¹⁾, Sognepræst til Hiortals Meenighed i Vendsyssel, Bryllup i Dronninglunds Præstegaard med Kirsten Olufsdatter, filia Dn. Olai Kragii, Pastoris Vrenstadiensis.
10. Oktober. Hafde Hr. Jacob Ersleb, Sognepræst til Alsted og Biergeby Meenigheder paa Morsøe, Bryllup med
- 13.(23.) Oktober. Der Sognepræstens til Mariager Meenighed, M. Johan Hyphofs, Personal-Capellan, Hr. Philip Mogenssen, vilde i Sem Kirke |: som er Annex til Mariager :| Guds-tieniste forrette og hafde ladet sig for Alteret sine Messeklæder iføre, segnede hand sammesteds in ipso functione ned til Jorden og døde paa Steden.
- 14.(24.) Oktober. Hafde M. Johan Eiler Schmit, Diaconus til den Tydske St. Peders Kirke i Kiøbenhafn, Bryllup med Anna Catharinæ Kellinghusen, Andreas Kellinghusens (fornemme Kiøbmands der i Staden) Datter.
- 16.(26.) Oktober. Blef Borgmester Ivar Caspersen Schiøllers Liig begravete i
20. Oktober. Vaar jeg om Efftermiddagen udi Assessor Hofmands Huus og paa min kiere Fetters, M. Johan Birchero ds, Philosophiæ Professoris Regii og Assessoris in Consistoriali Collegio, hans Vegne bekom Tilsagn og Ja paa den sal. Mands Stifdatter, Mademoiselle Karen Margrete Hansdatter.
22. Oktober. Der Klocken vaar 2 om Natten døde paa Kockedal i Hanherrid udi Barnsnød Velbr. Fru Ingeborg Seefeld, som først hafde haft til Egte: Palle Rantzow²⁾ og siden Diderich Christian Braes³⁾, anno ætat. 42.
23. Oktober. Hafde Claus Rask, Regius Consiliarius, Politimester, Assessor i Høyeste Rett og Consul Hafniensis, Bryllup i Kiøbenhafn med sin anden Hustrue, Anna Margreta Lorentz.
30. Oktober. Blef afgangne Justitz- og Kammer-Raads samt General-Told-Inspecteurs Edvard Krusis Liig udi St. Nicolai Kirke i Kiøbenhafn om Aftenen begravet.
- 2.(12.) November. Tilbringis mig Skrivelse fra Hr. Hans Spielderup, Sognepræst til Skinnerup og Capellan i Thysted, hvorudi hand søger at excusere sig for de hannem tillagte Excesser og beder, at hand fremdelis ved sit Kald og Brød maa forblive og lover, at ingen Klagemaal fremdelis over hannem skal foris.

1) Zimmermann.

2) Palle Rantzau til Bratskov. D. Adels Aarb. XXXI, S. 463.

3) Justitsraad Diderik Chr. Braës. D. Adels Aarb. XXXI, S. 463.

1695.

- 6.(16.) November. Indviede Episcopus Hafniensis Doct. Hendric Bornemann i Vor Frue Kirke Mag. Lafridtz Thure¹⁾ til Sognepræst til den hollandske-lutherske Meenighed i Kiøbenhafn.
9. November. Om Aftenen Kl. 9 døde Mag. Niels Jørgensen Seerup, fordum Sognepræst til Them og siden til Houbro og Skiellerup Meenigheder i Jylland, anno ætatis 92, ministerii 56.
- 12.(22.) November. Ledsagede jeg Velbr. Fru Ingeborg Seefelds Liig udi en fornemme Comitatus fra Kockedall til Torslef Kirke, hvor jeg og Liigprædiken over hende holdte. I Odense hafde Hr. Peder Winther, Sognepræst till Føns og Ørslef Meenigheder i Fyen, Bryllup med sin anden Hustrue, Euphrusina Lujæ, Dr. Christian Hendric Lujæ, Medici practici sammesteds og Assessor i Consistorial-Collegio, hans Daatter.
14. November. Om Eftermiddagen kom jeg hiem til Aalborg igien, hvor jeg fant for mig Hr. Christen Splids, Pastoris Wreileviensis, Skrifvelse, i hvilken mig tilkiendegivis den forargelige Enormitet, som Sognepræsten i Ugilt Sogn, Hr. Pors Hammer, d. 6. hujus haver i sin Kirke begangen. Døde i sin Præstegaard Hr. Jacob Burchart²⁾, Sognepræst til Alsted.
- 19.(29.) November. Udstædte jeg skriftlig Ordre til Provsten i Venneberg Herrid, Hr. Peder Christensen i Ruberg, at hand Hr. Pors Hammer i Ugilt til Spørsmaal og Vidnisbyrds Paahørelse skulde for sig indkalde, anlangendis den forargelig Gierning, som af hannem for kort Tiid siden ved Skriftestolen er begaaen, saa og paa mine Vegne forkynde hannem en Suspension ab officio indtil Sagens Uddrag³⁾.
- *) Døde i Kiøbenhafn Velbr. Holger Tott, Kongl. Estats-Raad, an. ætatis 49. Hafde i forrige Tiider været en Mand af store Midler, men endte sit Lefnet i en arm Tilstand.
22. November (2. Decbr.). Ordinerer Biscop Ankersen i Riibe disse trej Præster: Hr. Thomas Henningsen Marigaer, Sognepræst til Bording Sogner, Hr. Hans Terpager Wandel⁴⁾, Sognepræst i Fouling og Holsted, Hr. Christian Engelstofft, Sognepræst til Synderhoe Meenigheder.
27. November (7. Decbr.). Ordinerede jeg i Herrens Nafn udi St. Botulphi Kirke trende hæderlige Præstmend, som vaare disse: Hr. Jens Andersen⁵⁾, Pastor adjunctus til Understed og Karop Meenigheder i Børsumherr., Hr. Moridtz Andersen Nors, Pastor adjunctus til Synder-

1) Thura.

2) Borchardsen ell. Borch.

3) 24. November var Hammer hos B. »med ydmyg Sollicitation om Perdon for sin Forseelse«. 11. December blev der afsagt Dom over Hammer, at hans Provst paa hans Vegne skulde Menigheden »publice deprecere« og at H. skulde betale 50 Rdl. i Mulkt.

4) Johan Wandal Nielsen Terpager.

5) Sneebang.

1695.

haa og Hørsted Meenigheder i Hassingherrid udi Thy, og Hr. Hans Søfrensen Faber, Medtiener til Harredslef, Seyelstrup og Racheby Meenigheder i Vendsyssel.

Ledsagede jeg om Eftermiddagen til sit Leyersted i vor Sognekirke Christopher Friedenreichs Liig, som vaar Apotekerens i Viborg, Daniel Friedenreichs Søn og Aalborg Skole freqventerede, og vaar hand for 8 Dage siden i sin Morbroders Mag. Søfren Wares Huus af Smaapokker hendød.

4. December. I Odense hafde Claus¹⁾, Kongl. bestalter Stads-Apotheker sammesteds, Bryllup med Cathrine Becker, Jacob Gottfried Bechers Datter.
- 5.(15.) December. Hr. Hans Thomassen Bondum, Sognepræst til Harredslef, Racheby og Segelstrup Meenigheder i Vendsyssel, døde efter en langvarig Siugdøm om Formiddagen Kl. 7.
- 9.(19.) December. Stod jeg, tilligemed Borgemester Hermand Verkmester og Byfogden Lafridtz Svendsen, Fadder i St. Botulphi Kirke af Hospitalsforstanderens Matthias Juuls liden Søn, Christian Juul.
25. December (4. Jan.). Fortehrede Dr. Henric Christian Lujja, Assessor i Consistorial-Collegio og Medicus Practicus i Fyen, til St. Knuds Kirkes Alter i Odense et skjønt Par store Sølf-Liusestager 500 Daller Værd.
- I Riibe døde Provstens og Sognepræstens til Domkirken sammesteds Mag. Severini Serupii Hustrue, Dorte Margrethe Terpæger.
26. December (5. Jan.). Døde i Korsør Matthias Valentin von Wedel, Kongl. Oberst Lieutenant og Commandant paa Korsør Slot, anno ætatis 67.

1696.

- 8.(18.) Januar. I Viborg Domkirke bleve disse tvende Præster, Hr. Zacharias Jacobsen Baudelin, Præst i Wroe og Sønder-Resen, og Hr. Hendric Christensen Mørsing, Sognepræst i Hierth og Harre, af Biscoppen Dr. Gerner indviæde.
- 9.(19.) Januar. Døde i Kiøbenhavn Clemens Succow, Kongl. Mayestets Krigs-Commissarius og Cammer-Advocat, anno ætatis 52.
17. Januar. Døde i sin Præstegaard Hr. Mouridtz Jensen, Sognepræst til Birkerøds Meenighed i Selland, af en pleuritide.
- Blef Sognepræsten til Worbasse og Greene Sogner, Hr. Jørgen Jørgensen Bang, i Ribber Domkirke af Biscoppen Ancker Anckersen ordineret.
- 19.(29.) Januar. Efter Sognepræstens Hr. Melchior Hiarde-mails Recommendation bevilgede jeg Niels Muus, Ludi-rectori Sæbyensi, at antage til Collegam eller Hører i samme Skole en Studiosum, der i Byen fød, nafnlig Hans Ferslev, udi Sebald Bilefelds Sted, som udi disse Dage hafde resigneret.

¹⁾ Oldenborg.

1696.

- 20.(30.) Januar. Døde i Kiøbenhafn Jens Christensen, Oeconomus udi det kongl. Communitet sammesteds, anno ætatis . . . , der hand bemelte Oeconomie paa trettende Aar hafde administreret.
30. Januar. Blef General-Major Rantzow¹⁾ Frues, Fru. Reichaus Liig i dend tydske St. Peders Kirke hæderligen begravet.
- 11.(21.) Februar. Om Aftenen døde i Helsingør Mag. Iver Grøngaard, Sognepræst til den danske Meenighed sammesteds og Proust over Cronborg-Lynge Herrid. Hands Død forarsagedis af en uylkelig Hendelse, at hand nogle Uger tilforn faldt af en Vogn og brød sit Been.
- 12.(22.) Februar. Døde i Kiøbenhafn Diderich Drejer, Prior eller Forstander i Wartou sammesteds.
13. Februar. Den velbedagede Matrone, Margrete Cheitum, Sal. Christen Andersen Dverrigs, fordum kongl. Cancelli-Raads, Assessors i Høyeste-Rett og Borgemesters i Kiøbenhafn, efterlatte Enke, døde paa sin Gaard Kornerup i Selland om Middagen, anno ætat. 74.
15. Februar. Efter kongl. Forordnings Tilhold giver Sognepræsten i Mosbjerg mig tilkiende, at Forlovelse og Ja-Ord er for nogen Tiid siden skiedt udi hans Sogn imellem Cancelli-Raad Jespersens Søn af Aalborg, Mons. Jesper Nielsen, og Eiler Eilersens Daatter paa Eskær, Karen Eilersdaatter Holm.
- 19.(29.) Februar. Hafde Hr. Jens Andersen²⁾, Sognepræst i Understed og Karop i Vendsyssel, Bryllup med Hr. Anthonii Marcussens [olim Symmystæ ibid.] efterlatte Enke.
21. Februar (2. Marts). Indviede Episcopus Ripensis udi sin Domkirke Peder Claussøn Montoppidan³⁾ til Sognepræst udi Weirsø⁴⁾ Meenighed.
26. Februar (7. Marts). Om Natten døde i Kiøbenhafn Karen Eskildsdatter, forrige Communitatis Regiæ Oeconomi Sal. Jens Christensens efterlatte Encke, 5 Uger efter bemelte sin Hosbonds dødelig Afgang.
27. Februar (8. Marts). Forrettede jeg om Middagen min Fetters Mag. Johan Bircherods, Philosophiæ Professoris Regii, et Collegii Consistorialis Assessoris, og hans Kieristis, Karen Margrethe Hansdatters, Brudevise i hendis sal. Forældris Gaard.
- Om Morgen en døde Hr. Ove Christensøn Montoppidan, Sognepræst til Skallerup og Venneberg Meenigheder i Vendsyssel, efter en langvarig Siugdøm, anno æt. 56, Ministerii
- 1.(11.) Marts. Døde Hr. Friderich Kock, Sognepræst i Vissby i Jylland udi Riber Stift og Proust i
- 5.(15.) Marts. Hafde Hr. Hans Faber, Sognepræst til Harredslef, Seyelstrup og Racheby Meenigheder i Vendsyssel,

1) Ditlev Rantzau til Vinderslevgaard. g. m. Anna Sofie Reichow.

2) Sneebang.

3) Biergbye.

4) Vedersø.

1696.

Bryllup med Birgitte Pedersdatter, hans Antecessoris penultimi, Sal. Hr. Peder Povelsens Enke.

- 11.(21.) Marts. Fra Mons. Hans Skadde, M. Peder Skades, Scholæ Rectoris Roeschildensis Søn, nu i Amsterdam i Holland vaanende, bekom jeg Skrivelse d. 3. Martij St. n. daterit, hvordudi hand inviterer mig til sit Bryllup, som skal holdis inden denne Maanets Udgang med Cancelli-Raads Marcus Maybooms Daatter, Jomf. Cathrina Maybom i Amsterdam. Men saa lang en Bryllupsreys tager jeg mig neppelig paa.

I Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn indvies af Biscopen Dr. Henric Bornemann disse 8 Præster: Hr. Frideric Christian Bircherod, Sognepræst til Birkrods Meenighed i Chronborgherrid, Hr. Rasmus Horne, Sognepræst til Kallelave i Borseherrid, Hr. Rasmus Dumetius¹⁾, Sognepræst til Toxverd i Hammersherr., Hr. Peder Top, Sognepræst til Karlebo i Kronborgherrid, Hr. Claus Carstensen²⁾, Sognepræst til Førsløf i Vesterflakkebergherr., Hr. Laurids Sonne³⁾, Sognepræst til Porskier paa Bornholm, Hr. Waldemar⁴⁾ Dankel, Medtiener til Trinitatis K. Hafniæ, Hr. Ephraim Rensborg, Præst i Vestindien.

Blef afgangne Hr. Jørgen Bielkes, Ridders og Vice-Statholders etc., Liig fra Landet i Kiøbenhafn indført og der i Hellig Trefoldigheds Kirke om Aftenen ved en høyanseenlig Comitæt begravet.

- 15.(25.) Marts. I Unløse i Selland afbrente om Formiddagen, tilligemed nogle andre Bøndergaarde, Capellanen Hr. Oluf Bagges Huus med aldt hvis hand eyede, der hand stod og forrettede Communionen for Alteret.
- 17.(27.) Marts. Bevilgede jeg Jørgen Christensen Leggaard, efter hans skriftlig Annodning samt Sognepræstens Hr. Frideric Blockis Intercession, at hand ene maa holde dansk og tysk Læse- og Skriver-Skole i Halss By for Børnene sammesteds.
28. Marts. *) Paa den Sædegaard Bierre i Aarhus Stift i Jylland tildrog sig en stor Ulycke, i det at en ung Adelsmand, sammesteds boendis, ved Nafn Johan Jürge n Unger, blef om Aftenen sildig, der hand hafde lagt sig paa sin Seng at sove, af sin egen Tiener forsetligviis ihjelskut.
2. April. Hafde Kammer-Raad Jens Vissing Bryllup paa Waaer [en Herregaard i Viborg Stift i Jylland] med Ingeborg Foss, Matthiæ Filia, afgangne Hans Thøgersen Lassens Enke.
- 6.(16.) April. Døde paa Nygaard i Jylland i Riber Stift Rasmus Bassc, Kongl. Mayts. af Dannemark Oberst til Hest.
- 8.(18.) April. Indviede jeg i St. Botulphi Kirke Sognepræsten til Skallerup og Wenneberg Meenigheder i Vendsyssel, Hr. Jens Christensen Elling.

¹⁾ Dumetrius.

²⁾ Carstens.

³⁾ Maa være: Oluf Olufsen Sonne til Pedersker.

⁴⁾ Folkmar.

1696.

17. April. Døde i Viborg Hr. C h r i s t e n K i æ r g a a r d, Sognepræst til Dragstrup og Skallerup Meenigheder paa Morsøe, anno Ministerii primo.
- 20.(30.) April. Fulgte jeg om Middagen M. S ø f r e n W a r e s, Scholæ Rectoris Søn, H e n d r i c h W a r e, et 8 Uger gammelt Barn, dets Liig til sin Hvilested udi St. Botulphi Kirke.
25. April. Hr. P e d e r L u n d, Sognepræst i Skyum udi Thy, indgaf til mig et skriftlig Klagemaal over Landsdommer H e l v e r s k o v s Frue paa Irup, H e l v i g I t z e n, at hun sidst afviget Dominica Qvasimodogeniti hafde i Kirken, mit under Prædike-Tienistens Forretning, en sær Enormitet begaaen¹).
28. April (8. Maj). I Hjøring udi Vendsyssel døde om Aftenen Hr. L a f r i d t z P e d e r s e n, fordum Sognepræst til St. Catharinæ, St. Hans og St. Olufs Kirker sammesteds, hvilket sit Præstekald hand dog for 3 Aar siden hafde til Hr. J ø r g e n F i n k e n h o f afstaaen.
29. April (9. Maj). I Viborg Domkirke bleff Hr. N i e l s J a c o b s e n U l d e n i u s²) af Biscop Gerner ordinerit Sognepræst til Gundested og Ulstrup, hvilket Kald hand erlangede ved den gamle Præstes godvillige Afstaaelse.
Døde i Thisted Hr. L a f r i d t z M o u r i d t s e n W i l b t o f f t³), Medtiener til St. Catharinæ, St. Hansis og St. Olufs Kirker i Hjøring, og Skolemester ibid., anno ætatis, Ministerii secundo, der hand i langsømmelig Tiid hafde vaaren hemiplecticus.
30. April (10. Maj). Om Formiddagen Kl. 10 døde, efter en meget langvarig Siugdøm, Hr. P e i t e r T h e s s, Præst i Øster- og Vester-Hassing Meenigheder udi Vendsyssel.
- 1.(11.) Maj. Om Eftermiddagen Kl. . . . døde i Aaby Præstegaard i Vendsyssel Hr. H a n s T a n c k e, Sognepræst til bemelte Aaby og Biersted Meenigheder, Vir gravis, potens et eruditus, anno ætat. . . .
- 6.(16.) Maj. Blef Hr. O t t h e J ø r g e n s e n⁴), hid indtil Huus-Kapellan hos Sognepræsten til Botulphi Kirke Mag. Rheenberg, af Stifts-Befalningsmanden Hr. Henning Mejercon [cujus nomine literis vocationis subscripsit Nicolaus Jesper-sonius] og mig, efter det os udi Aalborg Skoles Fundatz forleenet Jus patronatus, kaldet og beskikket til at være Præst udi Vester- og Øster-Hassing Sogner i Vendsyssel i afgangne Hr. Peter Thessis Sted.
- 11.(21.) Maj. Tog jeg om Morgenen gandske tilig over til Aaby i Vendsyssel, hvor jeg udi en fornemme og anseelig Comitæt ledsagede Sognepræstens ibid. Sal. Hr. H a n s P o v e l s e n T a n k e s Liig til sit Hvilested udi samme sin Sognekirke og self, efter Vennernes Begiering, forrettede Liig-Prædiken over hannem.
- 14.(24.) Maj. Fick Hr. J e n s V i n t h e r, hactenus Comminister Ecclesiarum Aaby et Biersted, min Collatz og Forskrivelse

¹) Se videre horom Molbechs Uddr. S. 318.

²) Ullitz.

³) Widsted.

⁴) Steenløse.

1696.

til bemelte tvende Meenigheder, saavel som Herrids-Prousten Hr. Hans Rosenbergs, for at vorde dennem førstkommende Søndag som ret Sognepræst forrestillet i afgangne Hr. Hans Tankis Sted.

- 19.(29.) Maj. Stod jeg Fadder af Cancelli-Raad Niels Jespersens liden Daatter Anne-Margrete, som blev i St. Botulphi Kirke døbt af Hr. Otthe Jørgensen.
23. Maj (2. Juni). Om Formiddagen Kl. 8 døde Hr. Mogens Gundessøn¹⁾, Sognepræst i Nykiøbing paa Morss og til de annexerede Løderup og Elsøe Meenigheder, der hand hafde vaaren Præst først i Skaane udi . . . Aar, siden i Viborg Stift i . . . Aar, og endelig i benefnte Nykiøbings By paa det fiortende Aar.
24. Maj (3. Juni). Døde i Kiøbenhafn, efter en meget langvarig Svaghed, Fr. Anne Margrete Iisenberg²⁾, Estats-Raad Albert Gyldenspars Frue, an. ætat. 46.
26. Maj (5. Juni). Bekom Hr. Niels Lafridtzen Holm min Collatz og Forskrivelse til Meenighederné i Nykiøbing, Løderup og Elsøe, samt til Prousten i Sønder Morsøe, Hr. Madtz Skytte, for at vorde i samme Sogner som ret Sognepræst indsat udi afgangne Hr. Mogens Gundesens Sted, efterat hand nu paa trettede Aars Tiid hafde vaaren Medtiener sammesteds.

Tog min Fetter M. Johan Bircherød og hans Kieriste om Eftermiddagen Kl. 3 fra Aalborg (hvor de, siden deris Bryllup, snart i 13 Uger sig for deris Skiftes Skyld hafde opholdt), og begaf sig nu paa Hiemreysen til Kiøbenhafn.

29. Maj. Kaldede og beskikkede jeg Olaum Michaëlis Weschefeld, secundæ Classis Collegam in Schola Alburgensi et Philosoph. Baccalaureum, til at være Degn i Vester- og Øster Hassinge Sogner udi Vendsyssel i afgangne . . .
30. Maj. Døde i Ringsted Kirsten Christensdatter, Sognepræstens ibidem og Proustens i Ringstedherrid Mag. Christen Blichfelds Hustrue.
31. Maj (10. Juni). Døde i Farum Præstegaard i Sædland Hr. Niels Nielsen Gullandsfar³⁾, Pastor emeritus til samme Farum Sogn, som hand førend sin dødelig Afgang for sin Svoger-Søn Hr. Hermand Vinding hafde afstaaen.

*) I Græsted Kirke i Selland tildrog sig en stær forargelig abus, i det Sognepræsten Hr. Christian Giersing⁴⁾, fordi hand var vred paa Capellanen sammesteds, Hr. Christopher Lucassen⁵⁾, og intet Offer undte hannem, viisde den gandske Meenighed, der 2 eller 3 hafde ofret, ned fra Alteret og forbød dem hverken at ofre ham selv eller Capellanen, men sagde, at de kunde ofre Capellanen i Krohuset og ham self hiemme.

1) Helsingborg.

2) Iserberg.

3) Gottlænder.

4) Giessing.

5) Friis. Efterfulgte 1698 Giessing i Embedet.

1696.

- 1.(11.) Juni. Holdte Mag. Anders Brun, Sognepræst til Christianshafns Meenighed, sin Afskieds Prædiken i Vor Frelseris Kirke sammesteds, efterat hand af Kongl. Mayt. vaar kaldet der fra til at være Sognepræst ved Domkirken i Bergen.
- 3.(13.) Juni. Gaf jeg min Tienere Johande Rhode, der hand paa tredie Aar hafde vaaren i mit Brød, sin Afskied og antog i hans Sted Moridtz Jacobsen Borchost, Sal. Hr. Jacob Borchostis [qvondam Pastoris Broustensis et Hannomarchiæ Orientalis Præpositi] Søn.
Om Morgenen døde i sin Præstegaard Hr. Frandtztz Hanssen Hagedorn, Sognepræst til Soelbierg og Sundby Mecnigheder paa Mørsøe, an. ætat.
- 4.(11.) Juni. Kaldede og beskichede jeg Lavridtz Wæbo, en velbereyst Studiosum, til at være Degn udi Rheer, Handstedt og Wixøe Sogner i Thye udi afgangne Børgesøfrensens Sted og lod hannem sit Juramentum for mig derpaa aflegge.
- 7.(17.) Juni. Hafde jeg Scholæ Alburgensis Rectorem Mag. Søfren Ware hos mig og lod hannem viide, at jeg til den (ved Ola Michælidis Bortkomst) vacerende anden Leitzis Pladtz gierne vilde have befordret Christophoro Mumiū, Philos. Baccalaureum, som paa 2 Aars Tiid hafde vaaren Collega Scholæ Tistadiensis.
- 9.(19.) Juni. Hafde Capitain Hans Pedersen Normann til Gierumsgaard Bryllup i Ellinge udi Vendsyssel med Else Christensdatter, Sal. Hr. Christen
- 10.(20.) Juni. Hafde Hr. Johan Ocksen, Præst til St. Mariæ Kirke i Flensburg, Bryllup i Kiøbenhafn med Anna Peters
- 17.(27.) Juni. Døde Mag. Oluff Jacobsen Borchmann, Sognepræst til Domkirken i Trundhiem saa og Dom-Proust og Canonicus ibidem.
In Synodo Roëschildensi constituerede Biscop Bornemann disse 3 Prouster: Mag. Jens Skielderup, Sognepræst paa Sorøe, til Proust i, M. Lauridtz Aagaard i Helsingør til Proust i Cronborg-Liunge Herrid og M. Lauritz Gregersen Wellejum i Hammer til Proust i Hammerherrid.
23. Juni. Claus Tausan, Secreterer, døde i Kiøbenhafn, an. ætat. 59.
24. Juni (4. Juli). *) Friderich, Greve af Laurwigen, Kongl. Mayts. af Dannemark Kammerherre og hans høye Excellentzis Statholder Hr. Ulrich Frideric Gyldenløves eldste Søn, en velartende ung Herre, om hvilken der var braf Forhaabning, døde hasteligen af et Slagflod til Kølñ am Rhein, paa sin Udenlandsreyse, anno ætat.
25. Juni (5. Juli). Hafde Ambt-Skriveren ofver Koldinghuus Ambt, Peder Pedersen, Bryllup i Kiøbenhafn med Anna Catharina Petersdatter Møller.
28. Juni (8. Juli). Døde paa St. Knuds Kloster i Odense Niels Lassen, forðum Præsident udi Nyborg, af Steen og Podagra med stor Piine.

1) Alsted Herred.

1696.

29. Juni (9. Juli). Om Natten imellem Søndag og Mandag døde paa Holkenhaun udi Fyen Velbaarne Hr. Eiler Holck, Friherre af Holkenhafn, Ridder af Dannebrogue, Kongl. Mayts. Geheime
30. Juni (10. Juli). Hafde Anders Kellinghusen, en af Kiøbenhafns fornemmeste Kiøbmænd, Bryllup i Kiøge med Abigail Riber, afgangne Hans Mortensens, incluti qvondam Mercatoris ibidem, efterlatte Enke.
- 8.(18.) Juli. Hafde Hr. Willum Stenblok, Sognepræst til Høyslef, Lundøe og Dommerby Meenigheder i Viborg Stift, Bryllup paa Gjøll, et lidet Eiland i Limfiorden, med sin anden Hustru
- 9.(19.) Juli. Blef afgangne Estats-Raad Albert Gyldenspars Liig om Aftenen begravet i
- 15.(25.) Juli. Hafde Johan Friderich Bartholin, Mathematicum inferiorum Professor i det kongl. Kiøbenhafns Universitet, Bryllup paa Lindholm i Selland med
22. Juli. *) Hr. Hans Frideric Levetzou til Oxholm og Restrup, Ridder af Dannebrogue, Kongl. Mayts. af Danmark Geheime Raad og General-Lieutenant til Hest, døde paa Oxholm i Jylland om Morgenen Kl.
I Egersund Kirke i Norge ordinerede Episcopus Stavangriensis M. Hans Munck Sognepræsten i Norstrand udi Ryefolcke Prousti Hr. Hans Søfrensen Godsen.
30. Juli. Døde i Thisted Hr. Hans Jacobsen Spielderup, Medtiener til Thisted og Tilsted Meenigheder og Præst til Skinderup.
- 1.(11.) August. Blef Conferentz-Raad Hr. Detlef Reventlov, saa og Conferentz-Raad Hr. Johan Hugo von Lenten af Rege Daniæ beskickedede til at være Hans Mayestets Geheime-Raad.
3. August. Tilbragdis mig Kongl. Mayts. allernaadigst Bref og Befaling af d. 28. hujus (!), som formelder, at efterdi Elias Hanssøn haver icke, den Tiid hand Kongebref paa Dragstrup og Skallerup Præstekald bekom, ladet sig merke, at hand tilforn Leyermaal haver begaaen, skal jeg samme Kaldsbref strax igien fra hannem lade affordre og i Cancelliet til Cassering indsende. Jeg efterkom samme Tiime Hans Mayestets Villie, kaldede bem. Studiosum for mig og hannem denne uangenehm Tiidende bebudede, annammede derhos Kongens Vocationsbref af ham og det nestfølgende Postdag til Cancelliet overskickedede.
4. August. Skref jeg om Morgenen tilig fra Øsløs Præstegaard til Justitz-Raad Povel Vinding i Kiøbenhafn og hannem mine skriftlige Besværing og Beskyldninger imod Mag. Oluf Biørns mangfoldige Formastelser tilskickedede, paa det mand udi Kongens Cancelli motte erfahre, viide og see, hvad Føye og Skæl jeg hafde hannem paa sit Embede at tiltale.
- 5.(15.) August. I Viborg Domkirke tvende Præster af Biscop Gerner indviiede, nemlig Hr. Iver Envoldsen Burgallaⁿ), Medtiener til Strandby, Biørnsholm og Malle Sogner,

¹⁾ Wagaard.

1696.

- og Hr. P e d e r C h r i s t e n s e n W o r g o d, Medtiener til Nørby, Sønderby og Lesten Meenigheder.
10. August. *) Bekom jeg Kongl. Mayts. allernaadigst Befaling og Skrivelse d. 1. August, Hafniæ daterit, hvorved jeg befahlis Mag. O l u f B i ø r n, Sognepræst i Thisted, fra sit Embede, (saa fremt det icke allerede vaar skied,) strax at suspendere.
12. August. Stod jeg i Vor Frue Kirke Fadder af Hr. P o v e l M ø r k i s, Capellanens ibid., liden Daatter K i r s t i n e, som blef døbt af Sognepræsten M. Jacob Langebeck.
14. August. Hr. J ø r g e n P r a h l, Sognepræst for Skudenæs Præstegield udi Carmsunds Prousti i Norge, blef i Christianssands Kirke af Episcopo loci Johanne Munchio indviet.
15. August. Om Morgenen Kl. halfg. 5 døde i sin Præstegaard Hr. N i e l s S t e n s t r u p, Sognepræst til Øsløs, Vesløs og Arup Meenigheder og Proust i Vesterhanherrid i Vendelbo Stift, an. ætat. 52, ministerii 23.
16. August. Døde i Kiøbenhafn Velbr. C h r i s t i a n F r i d e r i c h K r a g, Oberst Palle Krag's til Katholm og Friherinde Hille Trolles Søn, et 5 Aar gammelt Barn.
21. August. Prædikede jeg udi Øsløs Kirke Liigprædiken over Proustens i Vester Hanherrid Sal. Hr. N i e l s S t e n s t r u p s Liig.
- 2.(12.) Septbr. Hafde F r a n d t z A d o l p h W a l t e r, Kongl. Taxateur ved Kiøbenhafns Tolbod, Bryllup Hafniæ med G i e r t r u d B r u n s.
- 11.(21.) Septbr. Om Formiddagen Kl. 6 døde i Aalborg D. N i e l s J e s p e r s ø n, fordem Medicus Practicus sammesteds, nu Kongl. Cancelli-Raad og Assessor i Consistorial-Collegio, an. ætat. 58.
13. Septbr. Intercederede en god Ven hos mig paa den nederste Hørers i Aalborg Skole, J e n s S k o t t e n b u r g s Vegne med Begiering, at det motte hannem tilladis sig i Egte-standen at begive og dog ved Skolebestillingen at forblive.
15. Septbr. Hafde Hr. S ø f r e n B i e, Sognepræst til Nykirke og Foborg Meenigheder i Riber Stift, og A g n e s H e d e v i g M a r g r a v i n, Christian Margravs [qvondam apud Ducem Holsaticum lin. Glücksburg. Secretarii] Daatter, Bryllup tilhobe udi Hadersleb.
- Døde i Tinggaard Hr. M ø g e n s P o v e l s e n Ø s t e r g a a r d, Sognepræst til Vestervig og Agger Meenigheder i Thy, anno ætatis 33, ministerii qvinto.
- 16.(26.) Septbr. Stod O l u f J u d i c h e r s, Kongl. Equipage-Mesters paa Holmen, og E l s e S c a v e n i æ F o s s i s, Mag. Petri Fossii, Scholæ Metropolitanæ Rectoris Daatters, Bryllup i Kiøbenhafn.
- Blef Hr. M a t t h i a s S ø f r e n s e n C o r m o n t a n u s, Capellan til Laastrup og Skals Meenigheder, ordinert i Viborg Domkirke af Biscopen sammesteds, Dr. Gerner.
- 18.(28.) Septbr. Confirmerede jeg J e n s B ø d k e r, Studiosum, til Vestervig og Agger Sogners Degnekald, hvor til hand af Patronessen, Fru Cornelia Bicher, afgangne Joachim Irgens, vaar kaldet og beskicket i afgangne L a f r i d t z T r a n s i s S t e d.

1696.

23. Septbr. Døde i Aalborg J o h a n S t e n b e c k, fordum Borge-
mester i Randers, men nu paa nogle Aars Tiid emeritus,
anno ætat. 63.
Om Aftenen blef den unge Greve af D a n n e s k i o l d
og L a u r v i g e n, Hr. F r i d e r i c h C h r i s t i a n s [som
for 3 Maaneder siden vaar død i Tydskland,] hans Liig i
Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn pregtig begravet og i hans
Faders Statholder Gyldenløves Graf nedsat.
Hafde Hr. H a n s T o x v e r d, Medtiener til Vor Frue
Kirke i Aarhus og Hospitalspræst ibidem, Bryllup i samme
Stad med A n n a C h r i s t i n a P o n t o p p i d a n.
24. Septbr. Hafde M. F r i d e r i c C h r i s t i a n B i r c h e r o d,
Sognepræst til Birkerøds Meenighed i Selland, Bryllup i
Kiøge med J o h a n n a G o n z a g e r, Proustens i Jellinge
i Jylland, M. L a w r i d t z G o n z a g e r s Daatter.
25. Septbr. Døde i Ramløse Præstegaard i Selland K i r s t e n
J e n s d a t t e r B i r c h e r o d, Sal. M. H a n s K y s e s,
fordum Sognepræstis til Ramløse og Annise Meenigheder
og Proustis i Holbo-Herrid, efterlatte Enke, anno ætat.
29. Septbr. (9. Okt.). Stod Velbr. T a g e T o t t s, Kongl. Estats-
Raads, Ambtmands over Holbechs Amt og Landsdommer
i Sælland, Bryllup i Kiøge med Jomfru P e t r a S o p h i a
R e e t z, Sal. Hr. P e t e r R e e t s i s, fordum Kongl. Mayts.
Gross-Cancellers Daatter.
30. Septbr. (10. Okt.). Ledsagede jeg udi en fornemme Comitæt
Sal. Cancelli-Raad N i e l s J e s p e r s e n s Liig til sit
Hvilested i Vor Frue Kirke i Aalborg og forrettede self
Tienisten med Jords Paakastelse og Liig-Prædiken over
hannem.
13. Oktober. Døde i Wissby Præstegaard udi Thy Hr. E r i c h
H o l m, Sognepræst til samme Vissby og Heltborg Meenig-
heder, anno ætat.
- 14.(24.) Oktober. Indviede Episcopus Fioniæ D. Thomas Kingo i
St. Knuds Kirke i Odense disse 6¹⁾ Præster: Hr. P e d e r
H a a r, Sognepræst til Langaa og Øxendrup, Hr. T h o m a s
R o s t r u p til²⁾, Hr. P e d e r B e l l i n g e,
Sogne-Capellan til Assens Meenighed, Hr. J e n s
R o s t r u p, Medtiener i Nykiøbing udi Falster, Hr. P e d e r
F r a n d t z e n³⁾, personal Capellan i Foborg.
- 18.(28.) Oktober. Døde i Kiøbenhafn om Aftenen P e d e r K y l l i n g,
Botanicus Regius.
21. Oktober. I vor Sognekirke indviede jeg i den hellige Trefold-
digheds Nafn disse 3 hæderl. Præstmænd: Hr. M i c h e l
F r a n d s e n⁴⁾, Sognepræst til Øsløs, Vesløs og Arup Mee-
nigheder i Hanherrid, Hr. J o h a n T o r s o n, Medtiener til
Thisted, Tilsted og Skinnerup Sogner udi Thy, og Hr.
M a d s M o g e n s e n, Personal-Capellan hos M. P e d e r
Rheenberg i Aalborg.
22. Oktober. I Kiøbenhafn hafde Hr. H a n s N i e l s e n, Sogne-
præst til paa Møen, Bryllup med A n n a M a r

1) 5.

2) Rostorph til Vaalse.

3) Rauberg.

4) Vogelius.

1696.

- greta Kølischen, Sal. Doct. Caspar Kølischens, for-
dum Stads-Physici Hafniensis Daatter, udi hendis Mor-
broders Biscop Bornemanns Huus.
23. Oktober. Indviøde Biscop Hans Munck i Christianssands Kirke
Hr. Ansteen Olufsen Fleckerøe til Sognepræs-
stens ibid. Medtiener ved Festningerne og Annexerne.
24. Oktober. Døde paa Frydendall i Selland Fru Sophia A m a-
l i a F r i i s, Velbr. J o h a n R a n t z o u s til Frydendall,
Kongl. Brigadiers Frue.
27. Oktober. Holdte den eldste af Kongens naturlige Sønner, Hans
Høye Excellentz Hr. Christian Gyldenløve, sit Bilager
i Kiøbenhafn med Hans Høye Excellentzis, Statholder og
Generalfeltmarskals Hr. Ulric Frideric Gyldenløves Datter,
Frøiken Charlotta Amalia. Hans Kongl. Mayt.
fremlidde self Bruden til Copulationen, som blef paa Dansk
forrettet af Hr. Christian Rudolph Müller, SS. Theol. Prof.
i det ridderlig Academie og kongl. Tydsk Hofprædikant.
NB. Hæc referantur ad diem 27. Novembris.
28. Oktober (7. Nov.). Hafde den fornemmeste Kiøbmand i Nest-
ved Hans Hornemann Bryllup i Nysted i Lolland
med Margrethe Suhr.
31. Oktober (10. Nov.). Justus Daniel Stemann, Medi-
cinæ Doctor, som paa nogen Tiid hafver practicerit udi Itze-
hoe i Holsten, besøger mig om Formiddagen med denne
Begiering, at jeg vil hos gode Venner her i Byen, og særdeelis
hos Geistligheden, hielpe til, at hand maa som Stads-Physicus
bekomme en aarlig Pension til sin Underholdning, saa vil
hand sette sig ned her og practicere hos os. Jeg demonstrer
hannem den Difficultet, som her udi vil falde i dette for
ham at negotiere, lover dog at tentere paa hans Vegne, hvad
mueligt kan være.
- 1.(11.) November. Døde i Kierteminde J o h a n G l y s e n, Borge-
mester sammesteds, en formuende Mand, som hafde førend
sin Død legerit til Byens Kirke og Præster, item til inden-
byes og udenbyes fattige, henved 5000 Rixdlrs. Capitaler.
6. November. Om Middagen ledsagede jeg, udi en høyfornemme
og adelig Comitæ, Hans Excellentzis Hr. H a n s F r i d e-
r i c L e v e t z a w s, Ridders, Kongl. Mayts. Geheime Raads
og General-Lieutenants Liig, til sin Hvilested udi Oxholms
Kirke, kastede Jord paa det og forrettede siden Liigprædiken.
7. November. Ved Middagstiider døde udi Foborg i Fyen M. M i-
c h e l H ø y e l s e, Sognepræst sammesteds, efter en lang
udstanden Svaghed.
14. November. Demonstrerede jeg for Doct. S t e m a n d, at det
icke letteligen vilde lade sig gjøre at skaffe hannem Medici
Practici Spartam hos os efter de Conditioner og Postulata,
som hand hafde fremført. Hvorudofver hand resolverede
sig til at reyse sin Vey bort igien.
15. November. Fra Rheer Sogn i Thy refereris mig adskilligt om
Sognepræstens Hr. J e n s P o u l s t r u p s uskikkelige For-
hold, baade i hans Huus og i hans Embede.
- *) Døde paa Boltinggaard udi Fyen Velbr. H e n d r i c
G y l d e n s t i e r n, kongl. Cancelli-Raad og Prousti-Herre
udi Morss og Hanherid i Vendelbo Stift.

1696.

16. November. Blef Sognepræsten i Foborg M. Michel Høyelse begravet.
25. November (5. Decbr.). *) Om Aftenen døde paa Birkelse i Vendsyssel Velbr. Otthe Skeel, Herre til Birkelse, Hammelmose, Hiermidlefgaard, Ræfkier og Dybvad, Kongl. Mayts. Estats- og Commerce-Raad, saa og Amtmand over Børglum, Aastrup og Segelstrup Ampter, anno ætatis 61.
Hafde M. Johan Clemendsen Barscher, Sognepræst til St. Peders Kirke i Slagelse, Bryllup ibidem med sin Formands, Sal. M. Matthias Cassels Enke, Anne Friderichsdatter Eisenberg.
28. November (8. Decbr.). *) Constituerede og beskikkede jeg Ernst Ramel til at være latinsk Skolemester i Skagen og lod hannem derpaa sit juramentum for mig aflægge, saasom hand derforuden vaar af Kongl. Mayt. kaldet til Capellaniet sammesteds.
30. November. Hafde Velbyrd. Woldemar Reetz, Kongl. Mayts. Major over Marinerne, Bryllup i Kiøbenhafn med Jomfru Dorothea Trolle.
- 2.(12.) December. Hafde M. Christopher Dideric Friedenreich, Sognepræst i Kalslund i Selland, Bryllup i Kiøbenhafn med Catharina Giertrud Sangeloe¹).
- 4.(14.) December. Forretter jeg om Formiddagen i Botulphi Kirke Præsteordination og indvier til Embedet disse tvende hæderlige Mænd: Hr. Peder Henriksen Goische, Sognepræst til Westervig og Ager Meenigheder udi Refsherrid i Thy, og Hr. Ernst Ramel, Medtiener til Skagens Meenighed i Hornsherrid.
6. December. Om Morgenen døde paa sin Gaard Sandagergaard i Fyen Hans Knudsen Viborg, Assessor i Admiralitets-Collegio, efter en meget langvarig Svaghed.
- 8.(18.) December. Vaar jeg til Hans Jochum Bruns, Mercatoris Aalburgensis Bryllup med Anna Margareta Rabacophsky, som blef holden i hendes Systemands Hr. Mogens Dyres, ad Div. Botulphum Comministri Huus.
- 17.(27.) December. Om Aftenen Kl. 7 parenterede jeg i Vor Frue Kirke i Aalborg udi Chors-Dørrer over Velbaarne Sal. Hr. Estats-Raad Otthe Skiels Liig, der jeg først hafde kast Jord paa det.
- 20.(30.) December. Døde i Kiøbenhafn Catharina Fisker, Frands von Hagens, kongl. Assessors og Secreterers i det Tydske Cancelli sammesteds, hans Frue.
24. December. Velbr. Jørgen Skeel Otthesen, Herre til Broholm og Arreskov i Fyen, Kongl. Estats- og Cancellie-Raad, døde paa Birkelse i Vendsyssel.
28. December (7. Jan.). Blef Assessor Hans Knudsen Viborgs Liig i Kirke i Fyen begravet, og prædikede over det Biscopen Doct. Thomas Kingo.
Døde i Helsingør Godske Christensdatter, afg. Mag. David Christensens, fordem Sognepræst til St. Olai Kirke sammesteds og Proust over Kronborg-Liungeherr., hans efterlatte Encke²).

¹) Langelo.

²) Samme Indførsel under 29. s. M.

1696.

29. December (8. Jan.). Døde i sin Præstegaard Hr. H a n s B a n g, Sognepræst til Særsløf Meenighed i Fyen og Proust i Skoubyherrid, anno Ministerii 31.
31. December (10. Jan.). Døde i Kiøbenhafn efter en langvarig Svaghed Doct. P e d e r S c h v e n d i E b e l i n g, Medicus practicus et provincialis ibidem, anno ætatis 40.

1697.

- 5.(15.) Januar. Hr. J e n s P e d e r s e n B i r c h e r o d, Sognepræst i Værløse i Selland, døde ibidem om Aftenen Kl. . . . , anno Ministerii 14, ætatis autem. . . .
Samme Aften Kl. 6 døde i Kiøbenhafn Hr. P o v e l A n d e r s e n¹⁾, Medtiener i Ordet til Trinitatis Kirke sammesteds.
- 7.(17.) Januar. Døde i Nackskou udi Lolland E l s e M u u l e, M. F r a n d s T h e s t r u p s, ibidem Pastoris et Præpositi, Hustrue, anno ætatis 39, conjug. 15.
Eodem die Kl. imellem 4 og 5 Form. døde i Horsens J ø r g e n H a n s s e n H ø x b r o e, forðum Borgemester sammesteds, hvilken sin Øfrigheds Bestilling hand 14 Aar ante obitum sponte hafde resignerit.
- 8.(18.) Januar. Om Morgenen døde i sin Præstegaard Lejrups i Vendelboe Stift Hr. J o h a n n e s H o r n e m a n n, Sognepræst til Lejerup og Tranum Meenigheder.
- 15.(25.) Januar. Confirmerede jeg A n d e r s P e d e r s e n til Ulsted Deignekald i Kiærherrid, hvor til hand af Patronen, Velbr. Fru Christina Bech paa Wraa, var vocerit.
Blev afg. Borgemester J ø r g e n H a n s s e n H ø x b r o e s Liig i Horsens Kirke begravet, hvor Episcopus Aarhusiensis Dr. Joh. Braëm holdte Liig-Prædicken over hannem.
- 16.(26.) Januar. Paa den Herregaard Woergaard i Vendsyssel tildrog sig denne Ulycke, at en ung Person, Forpagterens P e d e r J e n s ø n s Søster-Søn med en Bysse, hand icke vidste at være ladt, af Vaade og Uagtsomhed ihjelskød en Adel-Knabe, som sammesteds gick med hannem i Skole, ved Nafn H e n r i c V i n d, Sal. Joachim Frideric Winds, forðum Stift-Ambtmænd udi Trundhiem, hans Søn, saa at hand døde paa Stæden.
- 21.(31.) Januar. Hafde J ø r g e n L u n d, kongl. Capitain ved det Schackiske Regiment, Bryllup i Kiøbenhafn med M e t t e C h r i s t i n e H a n s d a t t e r.
24. Januar (3. Febr.). Døde til Flensburg M a r t i n J e s s e n, Borgemester udi samme Stad.
- 5.(15.) Februar. Om Aftenen Kl. 10 døde i Kiøbenhafn M a g. E s a i a s F l e i s c h e r, Sogneherre til Hellig Geistes Kirke sammesteds, anno ætatis 64, ministerii 32.
- 10.(20.) Februar. I Nykiøbing paa Morsø døde hasteligen Hr. N i e l s L a u r i d t z e n H o l m, Sognepræst til meerbem. Nykiøbing samt de annexerede Løderup og Elsø Meenigheder anno ætatis 40.

¹⁾ Holm.

1697.

- 13.(23.) Februar. Stod jeg Fadder af Borgemester Herman d Werkmesters liden Daatter Johanna Maria, som udi St. Botulphi Kirke blef døbt.
- 18.(28.) Februar. Hafde Sal. Cancelli-Raads Niels Jespersens Søn, Jesper Nielsen til Widstedgaard, Bryllup paa Eskier i Vendsyssel med Karen Eilers daatter Holm, Eiler Eilersens til Eskier Daatter.
Samme Dag hafde Hr. Moridtz Andersen Nors, Sognepræst i Synderhaa udi Thy, Bryllup ibidem med sin Antecessoris Hr. Niels Hegelunds Daatter Mette Hegelund.
19. Februar. Hafde Hr. Peder Haar, Sognepræst til Langaae og Øxendrup Meenigheder i Fyen, Bryllup i Kiøbenhafn med Maren Povelsdatter Esdrup.
23. Februar. I Kiøbenhafn hafde Hr. Peder Willadsen Qvist, Sognepræst til Giørlund Meenighed i Selland, Bryllup med Helene Andersdatter.
25. Februar. *) Døde i Kiøbenhafn Hr. Echar d Christopher von Knuth, Ridder af Dannebrogue, Kongl. Mayts. Geheime Raad og Amtmand ofver Friderichsborg Lehn, anno ætatis 55.
26. Februar. Blef Sognepræstens til Hellig Geistis Kirke i Kiøbenhafn, Sal. M. Esaiæ Fleischers Liig i samme Kirke hæderlig begravet, og prædikede over det Prousten M. Johan Adolph Bornemann.
1. Marts. Resignerede Scholæ Soranæ Sub-Rector, Olaus Henri ci Bornemann, med en Oratione valedictoria samme sin Skole-Bestilling, hvilcken hand paa ... Aar hafde be-tient.
Blef Capitain Christian Winds Fruis, Sal. Fru Anne Cathrine Valchendorphs Liig udi Roeskild Domkirke om Aftenen begravet.
9. Marts. Ledsagede jeg om Eftermiddagen Sal. Rasmus Hornemands, Mercatoris Aalburgensis Liig til sit Hvilested i St. Botulphi Kirke.
11. Marts. Døde i Kiøbenhafn Kl. mellem 9 og 10 Formiddag Eleonora Hedevig Mejer, Mag. Christian Bræmers, Sognepræstis til den tyske Meenighed samme-steds, hans Hustrue, anno ætatis 50.
- 15.(25.) Marts. Biscopen over Skalhols Stift paa Island, Mag. Theodorus Thorlacius, en fornemme lærd Mand, døde efter en langvarig Svaghed udi bcn. sin Bispe-Resi-dentz Skalholt anno ætatis 59.
- 18.(28.) Marts. I Kiøbenhafn hafde Hr. Peiter Torrup, Sogne-præst til Jyderup og Holmstrup Meenigheder i Selland, Bryllup med Magdalena Dønnick.
23. Marts (2. Apr.). Hafde Niels Birck, Islands Kiøbmand, Bryllup i Kiøbenhafn med Margareta Resen, Sal. M. Frideric Resens, forðum Sognepræst til Viborg Domkircke, hans Daatter.
24. Marts (3. Apr.). Biscopen i Viborg, Doct. Hendric Gerner, ordi-nerede udi Domkirken sammesteds Hr. Anders Niel-sen Skyum, Capellan til Meenighederne paa Lessøe.

1697.

29. Marts. Monsieur Diderich Braës af Kockedall besøgte mig om Formiddagen med adskillige Klagemaal over hans Sognepræst Hr. Jørgen Hansøn Horne, Hannomarchiæ Orientalis Præposito, særdeelis at hand for nogen Tiid siden skal hafve, ved sin Nedstigelse af Prædickestolen, en hans Tiener med mange Skiendsord, foruden Skyld og Brøde, overfaldet.
30. Marts. Døde i sin Præstegaard Lærskov i Riber Stift Mag. Niels Kragelund, Sognepræst til meerbem. Lærskov og dends annexerit Meenighed, anno ætatis
- 1.(11.) April. Blef Mag. Johan Dorschæus, hactenus Pastor Coldingensis, indsat i Hellig Geistis Kirke i Kiøbenhafn af Præposito M. Joh. Adolpho Bornemanno til at være Sognepræst sammesteds, hvortil hand af Kongl. Mayt. vaar kalden i afgangne Mag. Fleischers Sted.
- 8.(18.) April. *) Overtalte jeg de fornemmiste iblant Geistligheden i Aalborg til at contribuere, en hver for sig, noget til et viss og aarlig Salarium for Doct. Niels Grimberg, som hafver resolverit sig til at være residerende Medicus practicus hos os i Aalborg. Jeg for min Person og Familie forskref mig til at give aarligen tolf Rix.dlr. i tvende Terminer, den halve Deel til Michelsdag og den halve Deel til Paaske.
Om Middagen Kl. 11 døde i Kiøbenhafn den nafnkundige danske Søe-Helt Hr. Niels Juel, Herre til Thorsing, Erichsholm og Totterupsholm, Ridder af Elephanten, Kongl. Maytts. Geheime-Raad, General-Admiral-Lieutenant og Præsident i Admiralitets-Collegio.
14. April. Hafde Hr. Jens Vinter, Sognepræst til Aaby og Biersted Meenigheder i Vendsyssel, Bryllup med sin Formands, Sal. Hr. Hans Tankes Enke Bodild Hansdatter.
15. April. *) Om Natten Kl. 2 døde i Aalborg en gammel Adelsmand, Henning Sparre, i sit Alders 80 Aar. Hand vaar den sidste Mand her i Riget af de Sparrers eldgamle Stamme, hafde i sine unge Aar betient anseelige Krigs-charger og vaar da in re lauta, men paa sin Alderdom kom hand til Armod og achters¹⁾.
- 17.(27.) April. Reyste Mag. Peder Skaddes Daatter, Margrete Lisbeth, hiem igien fra os til sine Foreldre, efter at hun hafde vaaren hos mig og min Kieriste i voris Huus paa fierde Aar.
- 18.(28.) April. Om Formiddagen Kl. 7 døde i Aalborg Mogens Willumsen til Nøfling, Assessor i Commerce-Collegio, efter en meget langvarig og smertefuld Siugdøm, anno ætatis 65.
23. April. Indviiede jeg i den hellige Trefoldigheds Nafn hor. et loc. sol. disse tvende hæderlige Præstmænd Hr. Christian Melchiorson Meldal, Sognepræst til Nykiøbing, Elsøe og Løderup Meenigheder i Morsøe, og Hr. Hans Thønnissen Lessøe²⁾, Sognepræst til Lejerup og Tranum Sogner i Øster-Hanherrid.

¹⁾ til agters = komme tilbage, gaa i Armod ell. lign. Om Henning Sparres Fattigdom se iøvrigt Molbechs Noter S. 324, 335.

²⁾ Lessow.

1697.

25. April. *) Blef Sal. Hr. Echar d Christopher von Knudth til Aasmark og Meltz, Ridder, Kongl. Geheime-, Conferentz-, Estats- og Land-Raad saa og Amtmand over Friderichsborg og Kronborg-Ambter, hans Liig om Aftenen med adelig Liigbegiengelse bortført fra Kiøbenhafn til hans Begravelse-Sted ved Aasmark i Lolland.
28. April. Lod jeg Velbr. Sal. Henning Sparris Liig i St. Botulphi Kirke i Aalborg hæderligen begrave, saa at, omendskiønt hand døde i Armod, fick hand dog, ved min Forsorg, saa smuck og skickelig en Jordefærd, som nogen Adelsmand af fuld gode Midler kunde ønske sig.
Hafde Stephan Kinckel, antehac Professor Academiæ Eqvestris Hafniensis, nu kongl. Cancellie-Raad og designerit Told-Directeur i Øresund, Bryllup i Kiøbenhafn med Birgitte Catharina Hartvigs.
29. April. Døde i Aarhus meget hastelig Kammer-Raad Jens Wissing, der hand ickun paa andet Aar hafde levet i sit Egteskab med Ingeborg Foss.
- 2.(12.) Maj. Døde i Ringsted Madtz Lafridsen Engelholm, Borgemester sammesteds, efter en langvarig Siugdom.
7. Maj. Om Eftermiddagen Kl. mell. 2 og 3 døde i Ribe Sal. Doct. Peder Kragelunds, forðum Episcopi Ripensis, efterlatte Enke, Fr. Lene Thomasdaatter, anno ætatis 84, Viduit. 16.
- 10.(20.) Maj. Prædikede jeg Liigprædiken over Sal. Assessor Mogens Willumsen udi Vor Frue Kirke i Aalborg.
Stod Broder Landorphs, Assessors i Hof-Retten, Bryllup i Odense med afgangne Assessor Hans Knudsen Viborgs Daatter.
- 11.(21.) Maj. I Kiøbenhafn hafde Mag. Peder Nielsøn Warberg, Sognepræst til Knæbel og Røelse Meenigheder paa Mols i Jylland, Bryllup med Anne Andersdatter Eltang.
- 12.(22.) Maj. Morten Nielsen, Raadmand i den kongl. Residentz-Stad Kiøbenhafn, døde ibidem om Aftenen Kl. halvg. 7 meget hasteligen, (der hand samme Dag hafde siddet Raadstu-Retten,) anno ætatis 63.
- 20.(30.) Maj. Blef Enke-Bispinden i Ribe, Fru Lene, Sal. Doct. Peder Kragelunds, i Ribes Domkirke begravet.
- 21.(31.) Maj. Fra min Moder og Broder Mag. Thoma Brodero Skrivelser bekomne, hvorudi de blant andet lader mig viide, at Estats-Raad Reinhold Mejer vaar d. 8. hujus strax uden for Odense, (der hand udi Kongens Svite vilde reyse derfra til Medelfar,) veltet i sin Vogn og hafde slaget sig meget ilde, saa hand blef ført tilbage til Byen for et halvdødt Menniske og lod sig nestfølgende Nat berette paa Sengen af M. Ludvig Stoud.
28. Maj (7. Juni). Om Aftenen Kl. 6 døde i Kiøbenhafn Johan Drøge, Raadmand i samme kongl. Residentz-Stad, completo anno ætatis 77.
30. Maj (9. Juni). Døde i Kiøbenhafn Reinhold Wordeman, nafnkundig Advocat ved den Høyeste Ret, efter en langvarig Svagthed.

1697.

1. Juni. I Søen, lidet fra Gildeleye i Selland, forgick et Skiberum, en Borger i Kiøbenhafn, nafnl. *This Jacobsen*, tilhørende, hvor hand og self, tilligemed sin Søn og en Deel af Folket, druknede.
- 11.(21.) Juni. Døde udi sin Præstegaard Mag. *Eric Olufsen Sletting*, Proust paa Samsøe og Sognepræst i Onsberg og Besser sammesteds, anno ætatis . . . , Ministerii autem . . .
- 15.(25.) Juni. Døde paa Wreylef-Kloster i Vendsyssel Velbr. Fru *Helvig Krabbe*, afgangne Oberst *Peder Juels* efterlatte Vidue, en meget gudfrygtig og imod de fattige saavel som Guds Ords Tienere gafmild Fru.
- 17.(27.) Juni. I Thisted hafde Hr. *Jens Ifversen Holst*, Sognepræst til Veyersleb og Blistrup Meenigheder paa Morsø, Bryllup med *Anne Hansdatter*, Amtsforvalterens ibidem *Jens Hanssens* Søster.
Blef Sal. Hr. *Niels Juels*, Kongl. Geheime-Raads og General-Admiral-Lieutenants Liig udi Holmens Kirke i Kiøbenhafn med pregtig Process begravet. Liigrædicken over hannem holdtis af Kongens Confessionario og Hof-Prædikant Doct. *Peter Jespersen*.
- 20.(30.) Juni. Indviiede jeg udi Boddum Kirke Hr. *Henric Reutze*, Medtiener udi Ordet til bem. Boddum, Hurup og Ydby Meenigheder.
21. Juni (1. Juli). I Torkildstrup Præstegaard i Falster hafde Hr. *Abraham Mortensen Schrøder*, Sognepræst til Torchildstrup og Lillebrænde Meenigheder, Bryllup med sin Formands, afgangne Hr. *Christopher Kaalunds* Efterleverske, *Karen Lafridsdatter*.
29. Juni (9. Juli). Hafde Hr. *Niels Ifversen*¹⁾, Sognepræst til Tolstrup og Stenum i Vendsyssel, Bryllup i Wrensted med sin anden Hustrue , Hr. *Frandtz Lafridsens*, Pastoris Vrenstadiensis, Daatter.
Samme Dag stod *M. Christen Blichfelds*, Sognepræstis udi Ringsted og Proustis i Ringstedherrid, Bryllup i Slangerup med *Johanne Munkgaard*, Sal. *Karsten Hanssøn Atches*²⁾ Efterleverske.
- 14.(24.) Juli. Hafde Hr. *Peder Kirfulsøer*³⁾, Sognepræst til Skammelstrup og Frydendal i Selland og Proust i Tudtze-Herrid, Bryllup i bem. Skammelstrup med *Anna Margreta Bruun*, Sal. Hr. *Johannis Hornemands*, Sognepræstis til Leerup og Tranum i Vendsyssel, Efterleverske.
Samme Dag stod *Key Hartmands*, Kongl. Mayts. Fiskmesters, Bryllup i Kiøbenhafn med *Dorothea Henningsdaatter*.
- 21.(31.) Juli. Hafde Hr. *Anders Hutfeld*, Sognepræst til Braband og Kasted Meenigheder, Bryllup i Tyrsted med *Karen Bentzon*, Sal. Mag. *Arild Bentzons*, olim Pastoris Tyrstadiensis Daatter. *Episcopus Aarhusiensis* og jeg gik baade til og fra Kirken hos Brudgommen, men Biskop Ankersen af Ribe forrettede Copulationen. Der vi hafde

1) Ærøe eller Aarøe.

2) Achton.

3) Peder Arrildsen Friis. (Wiberg).

1697.

ofret med Brudefolkene, og Tienisten i Kirken vaar forrettet, continuerede vi udi Præstegaarden i en meget stor og hæderlig Forsamling Festivitatem nuptialem til noget ud paa Natten.

27. Juli (6. Aug.). Hafde Hr. Jens Elling, Sognepræst til Skallerup og Wenneberg Sogner i Vendsyssel, Bryllup i hem. Skallerup Præstegaard med Karen Tøgersdaatter Rosenberg.

28. Juli (7. Aug.). Døde i Horsens Jørgen Blymester, Borgemester sammesteds, anno ætatis . . . , Consulatus autem . . .

Hafde Hr. Alexander Jenssøn Borch, Pastor til Agerøens Sogn udi Romsdalen, Bryllup med Karen Hansdatter Breyer.

5.(15.) August. Døde i Kiøbenhafn Bartholomæus Jenssøn, øverst Borgemester i samme kongl. Residentz-Stad og derforuden kongl. Justitz- og Cancelli-Raad saa og Assessor i Høyeste Rett, om Morgenen Kl. 5, an. ætat. 74.

11.(21.) August. Om Morgenen døde i Roskild Hans Brochmand, Sal. M. Erasmi Brochmanns [qvondam Theologiæ in Academia Hafn. Professoris] Søn, som hafde for nogle Aar siden vaaren Borgemester udi Christianssand i Norge, men levet derefter en Tiid lang privatus.

18. August. Hr. Peder Nielsen Trochiscus, Sognepræst til Asmindrup og Grandløse Sogner i Selland, hafde Bryllup i Kiøbenhafn med Karen Hansdatter Skrøder.

I Viborg Domkirke bleve disse tvende Præster, Hr. Morten Christensen Gessmand, Sognepræst i Hiermind, Lee og Hiorthed, og Hr. Jesper Lund, Præst til Hosum Meenighed, af Biscopem Dr. Gerner indviede.

25. August (4. Sept.). Blef Sal. Borgemester Bartholomæus Jenssens Liig om Aftenen i St. Nicolaj Kirke i Kiøbenhafn begravet.

Stod Sognepræstens til Tønning og Trædens Meenighed, Hr. Jørgen Hiorts, Bryllup i Wordingborg med Maren Aagaard.

5.(15.) September. Døde i Slagelse Mag. Peter Møller, Sognepræst til St. Michels Kirke sammesteds, anno ætatis . . .

6. September. Døde i Nyborg Øllegaard Paulsdaatter Foss, Paul Zachariasøn Grønnevalds, Assessor i Kammer-Collegio, saa og Ambts- og Proviantforvalter i Nyborg, hans Hustrue.

7.(17.) September. Tog jeg med min Kieriste igien til Roskild¹⁾, hvor jeg om Aftenen vaar til Mons. Christian Nolds og Bodild Sophie Skaddis Bryllup, som holdtis i hendis Faders M. Peder Schaddes Huus.

*) Kongl. Mayestets af Dannemarck Geheime Raad og Statholder i Holstein Greve Ditloff Randtzov af Breidenborg døde i Hamborg udi sit Alders . . . Aar.

8.(18.) September. Indviede Episcopus Sellandiæ Dr. Henric Bornemann i Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn disse . . . Præster: M. Johan Ernst Wandel, Sognepræst til St. Peters Kirke i Nestved,

¹⁾ Bircherod opholdt sig i denne Tid paa et Besøg i København.

1697.

- 16.(26.) September. Hafde Hr. Jacob Madsen Scarscövius¹⁾, Sognepræst til Sevel i Jylland, Bryllup i Kiøbenhafn med Johanne Nielsdatter.
20. September. Stod Hr. Foch Jacobsen Ørstedes,²⁾
22. September (2. Okt.). Hafde M. Lauridtz Thura, Sognepræst til den hollandske lutherske Meenighed i Kiøbenhafn, Bryllup ibidem med Lene Cathrine With, M. Albert Fochsen Wittls, til Trinitatis Kirke, Sognepræstis Daatter.
26. September (6. Okt.). Døde i Kiøbenhafn Gerhard Nebe, Kongl. Secreterer udi Krigs-Collegio.
- 1.(11.) Oktober. Indviiede Episcopus Viburgensis Dr. Henric Gerner udi sin Domkirke disse tvende Præster: Hr. Hans Pedersen Mule, Sognepræst i Nessborg, Salling og Oudrup, og Hr. Peder Søfrensen Tuxen, Sognepræst til Kvornum og Løgsted Meenigheder.
- 3.(13.) Oktober. Døde paa Agershuus i Norge min Faders Syster Lisbeth Jensdatter Birkerød, som hafde vaaren 3 Gange gift, nemlig først med Hr. Jens Jensen³⁾, Sognepræst i Melby i Selland, siden med Hr. Niels Qvist, hans Successore i samme Kald og omsider med Lorendtz Michelsen.
- 6.(16.) Oktober. Hafde Michaël Friderich Thomsen, kongl. Secreterer i det tydske Cancellie, Bryllup i Kiøbenhafn med Charlotta Amalia von Hagen, Assessor Frandtzt von Hagens Daatter.
- 19.(29.) Oktober. Hafde Lafridtz Luja, Philosophiæ Professor in Regio Gymnasio Otheniano, Bryllup i Odense med Sognepræstens til St. Knuds Kirke ibidem, M. Ludvig Stouds Daatter, Catharina Stoud.
23. Oktober (2. Novbr.). *) Døde i Kiøbenhafn Fru Ingeborg Beata Moth, Sal. Estats-Raads Holger Parsbergs efterlatte Encke, anno ætatis 52, viduitatis 6. Hun vaar Søster til Grefinden af Samsøe og Geheime-Raad Moth.
25. Oktober. *) Om Morgenen blev Major Martin Ernst Leschle⁴⁾ i Windinge i Fyen ihjelskudt af Ritmester Bibo⁵⁾, der han vilde gaa ud af det Kammer, hvor hand tillige med samme Ritmester om Natten hafde logerit, anno ætatis 53.
- 4.(14.) November. Christopher Lindenou til Friisholt, Kongl. Maytts. Estats-Raad og Amtmand over Dronningborg Ambt, døde paa bemelte sin Gaard Friisholt i Nørre-Jylland, anno ætatis suæ 59.
- 5.(15.) November. Hafde Sognepræsten til Allesløf Meenighed i Selland, Hr. Hans Seyer, Bryllup i Skelskiør med Anne Margrete Pedersdatter.
11. November. Hafde Mag. Wichmand Olufsen HasebARTH, Sognepræst til Tykiøbs og Hornbechs Meenigheder

¹⁾ Scharschou.

²⁾ Sognepr. t. Sønder Vissing og Voerladegaard. Den ufuldstændigo Indførsel maa antagelig gælde hans Bryllup m. Karen Pedersdatter Nørholm. Wiberg kender ikke Dato og Aar for Vielsen.

³⁾ Formentl. den af Wiberg anførte Jens Hansen Meelbye.

⁴⁾ Leschly.

⁵⁾ Joh. Fr. Bülow.

1697.

- i Sielland, Bryllup i Tykiøb med Birgitta Bentsdatter.
12. November. Om Aftenen blev Fru Beata Ingeborg, Sal. Holger Parsbergs i St. Nicolai Kirke i Kiøbenhafn begravet.
- Døde i Odense Barbara Hansdatter Landdorph, Mag. Eliæ Naur's, Lingvæ Græcæ in Regio Gymnasio Otheniensi Professoris Hustrue.
17. November. Frandtztrojels, Kongl. Mayts. Søe-Capitains, Bryllup i Kiøbenhafn med Capitain Lorcks Daatter, Jomf. Alhed Lorck.
24. November (4. Decbr.). Indviede Episcopus Sellandiæ Dr. Henric Bornemann i Vor Frue Kirke Hafniæ disse fire Præster: Mag. Peder Paulin, Sognepræst til St. Peders Kirke i Slagelse, Hr. Hans Clausen Høyels til Snoldelev og Tune, Hr. Johan Tuscherus¹⁾ til Meelbye, Hr. Jørgen Axelsen Sandbye²⁾ til Røe paa Borringsholm.
25. November (5. Decbr.). Hafde Christopher Zoega, Raadmand i Roeskild, Bryllup sammesteds med Lene Funch.
- 2.(12.) December. Om Morgenen blev Ritmester Bülow, som hafde for . . . Uger siden begangen det Mord paa . . .³⁾
6. December. Om Morgenen døde i Kiøbenhafns Kastell Jørgen Helt, Proviand- og Ammunitions-Forvalter sammesteds. Hvis Successor blev, et Par Dage derefter, Ove Meyer Nidrosiensis.
7. December. *) Blev Hr. Friderich Greve af Ahlefeldt forordnet og beskicket af Hans Kongl. Mayestæt til at være Statholder i Førstendommene Slesvig og Holstein udi afgangne Greve Rantzous Sted.
14. December. Døde i sin Præstegaard Hr. Anders Jensen Wind, Sognepræst til Ousted Meenighed i Selland, anno ministerii . . . , ætatis vero . . .
- 16.(26.) December. Hafde M. Jens Kaalund, Sognepræst til Jersie og
- 18.(28.) December. Paa Holmegaard i Viborg Stift udi Jylland døde Bente Maria de Hemmer, Doct. Frandtzt Reenberg's, Medici Practici Hustrue.
26. December (5. Jan.). I Frauede Præstegaard i Fyen døde Hr. Clavs Lafridsen Barfod, Sognepræst til samme Fraugde Meenighed og Proust i Aasumherrid, anno ministerii 38.
28. December. *) Døde i Kiøbenhafn Kongl. Mayts. og Universitets Bogtrycker Johan Philip Bockenhoffer, en hos alle afholden Mand, hvis prælum typographicum har gifvet os mange nyttige Bøger ud for Liuset.
29. December. I Wang Præstegaard udi Aalborg Stift døde efter en langvarig Svaghed Hr. Willads Olufsen Svale⁴⁾, Sognepræst til bemelte Wang og Tvorup Sogner.

¹⁾ Tuscer.

²⁾ Klømensker.

³⁾ se ovenf. 25. Okt.. B. blev henrettet.

⁴⁾ Wisbye ell. Svale.

1698.

- 3.(13.) Januar. *) Noget efter Midnat døde paa Sæbygaard i Vendssyssel Velbr. *Holger Pachts*, Herre til samme Sæbygaard og Bonderup, og blef med hannem nedlagt paa Sverdsiden de Pachters adelig Familie her i Riget.
4. Januar. Blef den curieus Antiquarius *Johan Laverentzen* ved Kongens Bref beskicket til at være Typographus Regius i afgangne *Joh. Philip Bockenhoffers* Sted.
- 10.(20.) Januar. *) En af Kongens Militair Betiente, *Morten Berntsen Muhl¹⁾*, Major ved Artilleriet, der hand nogle Gange hafde hos *Hans Mayestet* forgiefvis giort Ansøgning om Tilladelse at faa sin afdøde Hustruis Søster til egte, tog hand med hende i Dag tilig hen til Tykiøb og loed sig der sammesteds af Sognepræsten *M. Wichmand Hasebarth* til hende copulere; dog bemelte Præst uviidendis, at det med deris Affinitet saaledis hengde tilsammen, saasom mand, formedelst et Par falske Forlovere hannem for ald Ulempe gvaranterede.
- 21.(31.) Januar. *Mag. Oluf Erichsen Torm*, Slotz- og Sognepræst til Friderichsborg og Proust i Lyng-Herrid, døde i Friderichsborg By, som ellers kaldis Hillerød, anno ætatis, ministerii, og sich til Successorem sin forhen beskicket Adjunctum *M. Peder Lange*.
27. Januar. Døde i Kiøbenhavn *Mag. Friderich Kolding*, anno ætatis 39, som, siden hand (for 10 Aar siden) tog supremos Philosophiæ honores, hafde levet her i Staden privatus hos sin Moder *Anne Doct. Hans Lethis*.
- 6.(16.) Februar. Om Aftenen Kl. inell. 9 og 10 døde i Kiøbenhavn *Fr. Kirsten Aagaard*, Hr. *Matthias Moths*, Ridders, Kongl. Geheime-Raads og Ober-Secreters Fru.
- 8.(18.) Februar. Blef Sognepræstens i Friderichsborg *M. Oluff Torms Liig* sammesteds begravnen, og prædikede ofver det Kongens Hof-Prædikant *Dr. Peter Jespersen*.
- 9.(19.) Februar. Hafde Velbr. *Axel Rosenkrands* til Langting Bryllup i Viborg med Jomfru *Karen Redtz*, afgangne Hr. *Peter Redtzis*, fordum Kongl. Mayts. af Danmark Gross-Cancellers Daatter. Copulationen forrettede Biscopen ibid. *Dr. Henric Gerner*.
- 16.(26.) Februar. Døde Hr. *Peder Vogelius*, Sognepræst til Helligsøe og Gietterup Meenigheder i Thye udi Vendelboe Stift.
23. Februar. Indviiede Episcopus Selandiæ *Dr. Henrich Bornemann* i Vor Frue Kirke Hafniæ disse trej Præster: Hr. *Jacob Krag*, Sognepræst til Ousted og dets Annex, Hr. *Niels Loumand*, Sognepræst til Wallensbech, og Hr. *Oluf Bagger*, Medtiener til Friderichsborg Slots-Kirke og Hillerøds Meenighed.
- *) Efter Prædiken vaar bem. Biscop Bornemann med 8 Prouster, efter kongl. Befalning, paa Consistorio og der dømbte Sognepræsten udi Thikiøb *M. Wichmand Hase-*

¹⁾ *Maul*. Bruden var *Dorothea Wilster*. Ægteskabet blev erklæret ugyldigt og hun forvist til Bornholm. Hun ægtede to Aar senere Kaptajn i Artilleriet *Hans Andreas Dilleben*. (Hirsch).

1698.

- barth fra sit Kald formedelst hans Ubesindighed i at copulere Major Maul til sin Svogerske.
26. Februar. Om Aftenen Kl. 10 døde i sin Præstegaard Hr. Hermand Vinding, Sognepræst til Farum og Wærløse Meenigheder i Selland.
- 2.(12.) Marts. Døde i Roeskild om Aftenen Klokken henved 7 slet Karen Bartholin, Mag. Peder Skaddis, Scholæ Rectoris sammesteds, saa og Capituli Canonici et Notarii, Hustrue anno ætatis
- 8.(18.) Marts. Om Aftenen Kl. 3 Qvarteer til 8 døde i Kiøbenhafn af en hidsig Sprinkelfeber Mag. Johan Adolph Bornemann, Sognepræst til Vor Frue Kirke sammesteds og Prøust i Sochelunds Herrid, anno ætatis
- Fire Tiimer derefter, eller henimod Midnat, døde i Slagelse Michael Soel, Raadmand i samme Slagelse Bye.
- Ved samme Tiid om Natten døde i Kierteminde i Fyen Hr. Bent Top, Sognepræst til St. Lafridsis Kirke ibidem; der hand hafde betient benefnte Kierteminde Meenighed i Aar.
- 10.(20.) Marts. Om Aftenen Klokken 11 døde udi Slagelse i Selland Mogens Jacobsen, Borgemeester sammesteds.
- 14.(24.) Marts. Hørde jeg om Morgenen i St. Michels Kirke i Slagelse Passions-Prædiken, som blef holdt af Capellanen i Korsøer Hr. Peder Høst, en meget behagelig og sær udvaldt Prædikant, hvilken mand, tam propter meditationum qvam methodi elegantiam, med ald Billighed maa berømme.
- 18.(28.) Marts. Blef M. Peder Schades Hustrues, Sal. Karen Bartholins Liig udi Roeskild Domkirke hæderlig begravet.
- 21.(31.) Marts. Døde i Kiøbenhafn, der Kl. vaar halvg. 12 ud paa Natten, Johan Diderichsen, kongl. Secreterer i Cancellie-Collegio, anno ætatis 68. Førend sin dødelig Afgang legerede hand til Wartous fattige 1800 Rix Dirs. Capital, til Hellig Trefoldigheds Kirche sammesteds 500 Rix Dlr. og til Collegium Medicum sit Bibliothecque.
23. Marts (2. Apr.). Blef Sal. Mag. Johan Adolph Bornemanns Liig udi Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn begravet.
24. Marts (4. Apr.). Paa den Herregaard Grundit udi Riiber Stift i Jylland døde, efter en meget langvarig Svaghed, Otho Friderich Gam, Kongl. Mayts. General-Major og Oberst, anno ætatis 58.
28. Marts (7. Apr.). Min Broder Christian Broderus Birchero, designatus Pastor Sersloviensis, overtalde mig til at giøre hannem og flere gode Venner Sælskab nestfølgende Dag ud til Særsløf Præstegaard for at være overværendes til hans offentlig Forlovelse og Ja-Ord med sin Kieriste, Sal. Hr. Hans Bangs Daatter, og bad hand mig, at jeg vilde (efter Landsens Skick) Ordet paa hans Vegne til hendes paarørende Venner fremføre. Hvorudi jeg hannem og min Tieniste tilsagde.
29. Marts (8. Apr.). Om Natten Kl. . . . døde i Kiøbenhafn Mag. Peder Foss, Rector Scholæ Metropolitanæ sammesteds.
- 6.(16.) April. Døde i Kiøbenhafn Fru Anna Schiøller, Estats-Raad Hr. Caspar Schiøllers Daatter og

1698.

Justitz-Raad Paul Eggers Hustrue, anno ætatis 24, conjugii autem 8.

Om Aftenen blef Geheime-Raad Moths Fruis Kirstine Aagaards Liig udi Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn begravet.

- 7.(17.) April. Blef Secreterer Johan Diderichsens Liig udi Trinitatis Kirke i Kiøbenhafn om Aftenen begravet.
- 8.(18.) April. Der jeg hafde vaaren i Kirken og hørt M. Peder Reenberg's Prædiken, gick jeg hen og besøgte Hr. Anders Matthiasen¹⁾, Sognepræst til den Hellig Aands Klosters Meenighed her i Aalborg, som siden den 17. December sidst afvigt hafde vaaren siug og nu disse 5 sidste Uger ligget stedse, saasom in agone, med iidelige Convulsioner etc. og imidlertid, saa ofte hand vaar sui compos, hafde med megen Forlængsel spurt efter min Ankomst. Iblant anden Tale, som hand i sin store Afmegtighed hafde med mig og bliver imellem os self, bad hand mig indstændelig, at jeg vilde beviise hannem den Ære og prædike over hans Liig, hvilken Tieniste jeg hannem og tilsagde. Liuste saa Aarons Velsegnelse over hannem og gik bort, fra hvilken Tiid hand siden fuldkommelig til Døden forandredis.
- 9.(19.) April. Om Morgenen tilig døde i Aalborg Hr. Anders Matthiasen, Sognepræst til den Hellig Aands Klosters Meenighed sammesteds, anno ætatis
- 14.(24.) April. Blef afgangne Mag. Peder Fossis Liig udi Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn begravet.
- 15.(25.) April. Indviiede jeg i Herrens Nafn udi St. Botulphi Kirke til det hellige Præste-Embede disse tvende høy- og vellærde Mænd: Mag. Sixtus Aspach, Sognepræst til Thisted og Tilsted Meenigheder i Hundborgherr., og Hr. Jens Godsen, Sognepræst til Wang og Torup Meenigheder²⁾.
- I Aarhus Domkirke indviiede Biscop Braëm trende Præster, som vaare: Hr. Mads Henningsen, Sogne Præst til Hammel, Sall og Voldby, Hr. Claus Prindtzler, Sognepræst til Tvæd og Lind, og Hr. Hans Pedersen Nørholm, Sognepræst til Giøvdad og Balle.
- 18.(28.) April. Ledsagede jeg udi en fornemme Comitæ Sal. Hr. Anders Matthiesens Liig til sit Hvilested i Sanct Botulphi Kirke og holdte self (efter mit Løfte til den salig Mand) Liigprædiken ofver hannem.
21. April (1. Maj). Blef Mag. Frands Olufsen Thestrup, antehac Pastor Nachscoviensis, af Prousten i Sochelunds-herrid, M. Joh. Dorschæo, installerit og indsæt udi Hellig Geistis Kirke i Kiøbenhafn til samme Meenigheds Pastorat.
23. April (3. Maj). Ledsagede jeg om Middagen til sit Hvilested i Sanct Botulphi Kirke Scholæ Rectoris M. Søfren Wares liden Søns Hieronymi Wares Liig.
24. April (4. Maj). Døde i Hamburg Hr. Conrad von Ehrenschilt, Ridder af Dannebrogve, Kongl. Mayestets af

1) Førslev.

2) 11. April havde Bircherod Brev fra Fru Margrethe Ulfeld, Enke efter Niels Juel, hvori hun anbefalede Jens Godsen, der en Tid lang havde informeret hendes Datters Børn, til B.s Velwillie.

1698.

Dannemark Geheime-, Estats-, Justitz- og Cancelli-Raad og Land-Drost i Pinneberg.

27. April (7. Maj). Om Morgenen døde paa Eytin Slot i Holstein Fr. Christina, fød Hertuginde af Saxen, Augusti Friderici, Hertugs af Slessvig og Holstein et Lubecensis Episcopi, Gemahl.
28. April (8. Maj). *) Døde i Kiøbenhavn Hr. Marcus Giøe, Ridder af Dannebrogve, Kongl. Mayts. Geheime-, Estats-, Justitz- og Cancellie-Raad saa og Ober-Hoffmester i det Kongl. Ridderlig Academie sammesteds, anno ætatis 6 . . .
- 1.(11.) Maj. *) Blef Hr. Jonas Torchilli Widalinus udi Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn indviet til Biscop over Skalholt Stift i Island af Episcopo Sellandiæ Dr. Henrico Bornemanno.
- Døde i Randers den meget berømmelig latinsk Poët, Hr. Hans Olufsen¹⁾, Sognepræst
- 6.(16.) Maj. Indvide Episcopus Wiburgensis Dr. Hendric Gerner udi Viborg Domkirke disse 3 Præster: Hr. Niels Ursin, Sognepræst i Nørholm, Hr. Jacob Spielderup, Sognepræst i Mou, og Hr. Eric Ostensfeld, Sognepræst i Ove, Vive og Walsgaard.
- 11.(21.) Maj. Blefve Mag. Søfren Pedersen Glud og Jørgen Ursin udi Vor Frue Skole i Kiøbenhavn af Episcopo Sellandiæ Dr. Henrico Bornemanno med en Oratione publica solenniter installerede, den første til Rectoratum, den anden til Conrectoratum Scholæ ejusdem Metropolitanæ.
- 15.(25.) Maj. I St. Knuds Kirke i Odense bleve disse 2 Præster, Hr. Friderich Christian Rodrigo²⁾, Sognepræst i Nachschov udi Lolland, og Hr. Christian Broderus Bircherod, Sognepræst til Særsløf Meenighed i Fyen, frater meus dilectus, af Episcopo Fioniæ, Dr. Thoma Kingo, indviiede.
- 17.(27.) Maj. Døde i Kiøbenhavn Christen Schiøller, Estats-Raad Hr. Caspar Schiøllers Søn, anno ætatis 20.
- 18.(28.) Maj. Døde Hr. Rasmus Berthelsen, Præst til Allese og Broby Meenigheder udi Lundeherrit i Fyen, anno Ministerii 16 nuper completo.
- Om Morgenen Kl. 2 døde i Kiøbenhavn Biscopens over Sellands Stift, Dr. Hendrich Bornemands Hustrue, Fr. Anne Würger, anno ætatis 54.
- Samme Dag hor pom. døde i Kiøbenhavn udi Barselseng Fr. Anne Margrethe Bartholin, Dr. Holger Jacobæi, Assessoris i Høyeste Ret og Consistorio samt Medic. et Philosoph. Professoris Hustrue.
25. Maj. Blef Vice-Commandant og Brigadier Steen Andersen Bildes Liig udi Vor Frue Kirke i Kiøbenhavn om Aftenen begravet.
27. Maj (6. Juni). Døde i Kiøbenhavn Fru Helle Helena Rosenkrands, Sal. Hr. Mogens Skeels, Kongl. Estats-Raads og Stift-Amptmands i Viborg, efterlatte Encke.

¹⁾ Johannes Olavius. (Biogr. Lex.).

²⁾ Rodrigues.

1698.

- 3.(13.) Juni. I Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn blef Bispindens Sal. Fru Anne Würgers Liig begravet og prædikede ofver det Sognepræsten M. Johan Dorschæus.
Blefve tvende Præster, Hr. Jacob Søfrensen Skive¹⁾, Sognepræst til Helligsøe og Gielterup Sogner i Thy, og Hr. Niels Lafridsen Ruhs, Sognepræst til Hospitals Meenighed i Aalborg, af mig udi St. Botulphi Kirke indviede.
- 6.(16.) Juni. Paa den Gaard Pallestrup i Jylland døde om Eftermiddagen Kl. 3 Mette Jensdaatter Ware, Daniel Friedenreichs, Stads-Apoteker i Wiborg og Herre til bemeldte Pallestrup, hans Hustru.
Om Aftenen blef Dr. Oligeri Jacobæi Hustruis, Sal. Fr. Anne Margrete Bartholins Liig udi Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn begravet.
20. Juni. Om Eftermiddagen Klokk. 4 døde i Ølls Præstegaard i Viborg Stift Hr. Sveder.....²⁾.
22. Juni (2. Juli). I Odense hafde Hr. Christen Barfod, Sognepræst til Fravede Meenighed, Bryllup med.....
23. Juni. Sal. Hr. Anders Matthisens Hustrue Eddede Nielsdaatter, stiftede [efter Velbem. hendes salige Hosbonds yderste Villie] en Capital paa Tusind Slettedaler til tvende fattige udi Aalborg Hospital, deris aarlige Underholdning, foruden hvis hun samme Tid destinerede til Hospitals-Præstens aarlige Løns Forbædring. Og overleverede hun til mig i reede Penge bemelte 1000 Dlr. Capital med Begiering, at jeg den, de fattige til gode, paa Rente vilde udsette.
28. Juni (8. Juli). Ledsagede jeg min Naboes Sal. Jens Jochumsens Liig til sit Hviilested i Vor Frue Kirke.
Hafde Hr. Christian Broderus Bircherod, Sognepræst i Særsløf, Bryllup ibidem med sin Formands, afgangne Hr. Hans Bangs Daatter Else Cathrine Bang³⁾.
29. Juni. Hafde Sognepresten i Skeen, Mag. Peder Nyborg, Bryllup i Opslo Bispe-Residentz med Episcopi Doct. Hans Rosings Daatter, Jomf. Birgitte Rosing.
- 5.(15.) Juli. I Tofte Præstegaard udi Riiber Stift hafde Hr. Christian Meldal, Sogne-Præst til Nykiøbing og dess annexerede Meenigheder paa Mors, Bryllup med Maria Sophia Risom.
- 7.(17.) Juli. Blef Hans Høye Excell. General-Lieutenant Hr. Christian Gyldenløves Gemahl forløst i Kiøbenhafn med en ung Frøiken.
- 9.(19.) Juli. Døde i Kiøbenhafn den overmaade alderne Qvinde Liebe Lafridsdaatter, som vaar paa en Maanct nær 123 Aar gammel. Thi hun er fød i Tønsberg i Norge anno 1575 d. 10. August.

¹⁾ Schiwe.

²⁾ Sveder Jensen Thisted.

³⁾ 24. s. M. havde B. modtaget Indbydelse, dat. 18. s. M., til at overvære Brylluppet, en meget kort Tidsfrist, naar det gjaldt en Rejse fra Aalborg til Fyn.

1698.

- 14.(24.) Juli. Blef Hans Excell. Geheime-Raad Hr. Conrad Ehrenskilts Liig, (som fra Hamborg til Kiøbenhavn vaar ankommen), om Aftenen udi den tydske Kirke sammesteds med anseelig Fæhr begravet.
- 18.(28.) Juli. Hafde Peder Tøgersen Lassen til Ryslet, Assessor i Cancellie-Collegio, Bryllup paa
- 20.(30.) Juli. Ordinerede Episcopus Aarhusiensis Doct. Johan Braëm udi sin Domkirke tvende Præster: Hr. Jens Bulch, Sognepræst til Ørum og Værum Meenigheder, og Hr. Anders Kragballe, Sognepræst til Giesing og Nørager.
- 21.(31.) Juli. Døde i Sønderhaae Præstegaard i Thye Hr. Niels Hegelund, Ecclesiarum Sønderhaae et Hørsted Pastor emeritus, og fik til Successorem sin forhen ordinerit adjunctum Hr. Moridtz Andersen Nors. Hans Alder vaar 70 Aar.
25. Juli (4. Aug.). Capellanen og Rector Scholæ i Hiøring, Hr. Corfidtz Ernst Mavors, kom til mig i Ingstrup Præstegaard og gaf mig tilkiende, at den gamle Degn til St. Hans og St. Olufs Kirker sammesteds, Mads Broust, vaar nu ved Døden afgangen og bad jeg da vilde, for hans Bestillings Ringheds Skyld, bevilge hannem samme Deignekalds Intrader at nyde, naar hand Sangen i Kirkerne og hvad viidere ved Embedet kunde forrefalde ved en dygtig Person lod betiene. Jeg lovede dette udi viidere Deliberation at tage.
31. Juli (10. Aug.). Døde i Nyborg Christentze Bacher, Sal. Mag. Hans Muules, fordm Sognepræst ibidem og Proust i Vindingherrid, hans efterlatte Enke.
19. August. I Viborg Domkirke blef Hr. Peder Jensen Bering¹⁾, Præst til Gunderup og Nøflinge Meenigheder, af Biscoppen Doct. Gerner indviet.
25. August (4. Sept.). Byfogden i Aalborg Lafrids Svendsen besøgte mig om Eftermiddagen og beklagede sig over sin Søns, Abraham Hvids Vanlycke, at hand nu, (formedelst den uformodentlig Forandring og Jens Rhimands Restitution), motte sin Skoleplads igien qvittere. Jeg svarede, at hand fik med Kongl. Mayts. Villie herudinden være fornøyet. Dog lovede jeg at tage bemelte hans Søn i Consideration, om der kunde til hans Promotion en anden Tiid gifvis Leylighed.
27. August. Døde i Holstbro i Nørre Jylland Hr. Jens Thomsøn²⁾, Meenighedens Capellan sammesteds, anno ætatis 52, Ministerii 15.
- 5.(15.) September. *) Døde til Stokholm Hr. Bolle Luxdorff, Herrc til Sørup, Sandby og Rosengaard, Ridder af Dannebrogve, Kongl. Mayts. af Dannemark Ober-Secreterer, Estats- og Cancellie-Raad saa og Envoyé udi Sverrig, anno ætatis 56.
21. September. Hafde Hr. Michel Frandsen Vogelius, Sognepræst til Øsløs, Vesløs og Arup Meenigheder i Hanherrid, Bryllup ibid. med sin Antecessoris, Sal. Hr. Niels Stenstrups, Daatter.

¹⁾ Bering.

²⁾ Aalborg

1698.

26. September. *) Om Eftermiddagen Kl. 2 døde paa Taarupgaard i Jylland Fru Anne Cathrine Friis, Sal. Thønnne Juels, anno ætatis 69, viduitatis 15, berømt af sin gudelig Gafmildhed imod fattige, særdelis sine trengende paarørende af Adelstanden, til hvis Underholdning hun sine efterlatte Midler hafver testamenterit: prævia Mariti ordinatione.

Hafde Mag. Dithmar Bølc¹⁾, Sognepræst til Onsberg og Bedtzer og Proust paa Samsøe, Bryllup ibidem med sin Antecessoris Enke, Anna Margreta Burennæa.

- 1.(11.) Oktober. Saasom mig fra Sæby blef refererit, at Hans Ferslef, Collega der i Skolen, hafver sig med Leyermaal forseet ok en Piige udi Albech Præstegaard besovet, skref jeg strax til Rectoren Nicolaum Musæum og lod ham viide, at Personen fick, indtil viidere ab officio at være suspenderit.
3. Oktober. Vaar jeg til Niels Lafridsens og Morten Hendrichsøns, begge fornemme Kiøbmænds udi Aalborg, deris Bryllup med tvende Søstre, Bodild Andersdatter og Jde Andersdatter, som holdtis i en fornemme og folkeriig Forsamling udi Brudenis Faders Anders Jensen Høgs Huus.
- 13.(23.) Oktober. Blef afgangne Hr. Marcus Giøis Liig fra Kiøbenhafn til hans Begravelse-Sted i Herlufsholms Kirke med Solennitet bortført.
30. Oktober. Døde i Christiania i Norge Mag. Peder Jacobsen Holm, Lector Theologiæ sammesteds og Canonicus saa og Assessor i Consistorial-Collegio.
3. November. Forandrede jeg Hans Ferslevs, Scholæ Sæbyensis Collégæ, Suspension til en fuldkommen Remotion, der jeg fornam, at.....
5. November. Erasmus Bartholin, Kongl. Mayestets Estats-, Justitz- og Cancelli-Raad, Assessor i Høyeste Ret og Consistorial-Collegio, Medicinæ Doct. og Professor Honorarius i Kiøbenhafns Universitet, og Ordinis Professorii Senior sammesteds, døde Hafniæ.
8. November. I Odense hafde Hr. Jens Pedersen Skorup²⁾, Medtiener til Vor Frue Kirke ibidem og Sognepræst til Sæden, Bryllup med sin Antecessoris Encke, Anna Sabina Pedersdatter.
- 9.(19.) November. Afgick ved Døden Hr. Jens Michelsen Tebring³⁾, Sognepræst til Lørslef og Ørding Meenheder paa Mors.
- 16.(26.) November. Ved Middags-tiider døde i Aalborg Hr. Niels Lafridsen Rhuus, Præst til den Hellig Aands Klosters Meenighed sammesteds, anno ætatis 31, mense Ministerii sexto.
- 18.(28.) November. Indviiede Episcopus Aarhusiensis Dr. Johan Braëm udi sin Domkirke disse 2 Præster: Hr. Hendric

¹⁾ Bülch.

²⁾ Skaarup.

³⁾ Tæbring.

1698.

- Galt, Capellan til Mariager Meenighed og Sognepræst til Windblæs, og Hr. Peder Moridtz en¹⁾ til Hundslund.
21. November. Giorde jeg Hospitals-Præstens, Sal. Hr. Niels Rhusis, Liig Geleide til sit Hvilested i St. Botulphi Kirke.
23. November (3. Decbr.). I Kiøbenhafn hafde Mag. Søfren Glud, Scholæ Metropolitanæ Rector, Bryllup med Anna Leth, afgangne Doct. Hans Leths, Regii qvondam Confessionarii, Datter.
24. November (4. Decbr.). Blef Estats-Raads Erasmi Bartholini Liig udi Vor Frue Kirke i Kiøbenhafn begravet.
18. December. Udi Nyborg i Fyen døde efter en kort Svaghed Dinis Lerke, Borgemester i samme Stad, anno ætatis . . .
19. December. Confirmerede og beskikkede jeg Hans Michaël Widsted til at være Degn udi Haverslef og Beistrup Sogner i Øster-Hanherrid udi afgangne
20. December. Ledsagede jeg Peder Lafridsen Ursins, en ung Kiøbhandlers i Aalborg, Liig til sit Hvilested i Sanct Botulphi Kirke. Hand vaar Sognepræstens i Fladde, Hr. Jens Wangs Stifsøn og M. Jørgen Ursins, Scholæ Hafn. Conrectoris, eldste Broder.

¹⁾ If. Wiberg hed han Jøns Hansen Mouritsen

Architekten, Renteskriver Hans Næss.

Af Fr. Weibach.

Medens Harsdorffs Navn straalere med uformindsket Glans, er de med ham samtidige Architekter næsten fuldstændig glemte. Hvem kender Joseph Zuber¹⁾, som i en Aarrække var Harsdorffs Kollega som Hofbygmester; han var ganske vist ubetydelig som Architect, men har dog bygget eller rettere ombygget Glorup og indrettet de to Sale i Tilbygningen til det kongelige Bibliothek (nu en Del af Rigsarkivet), som med Urette gaar under Harsdorffs Navn. Eller Stadsbygmesteren Georg Erdmann Rosenber²⁾, om hvem det for faa Aar siden, da Arkivet fra Frederiksgave ved Assens blev afleveret til Landsarkivet i Odense, blev oplyst, at han har bygget denne smukke Herregaard³⁾. Endnu mere forglemt er vel Hans Næss, skønt han var den, som Harsdorff satte højest af de nævnte tre Architekter, og havde et vist Navn som Bygmester.

Hans Næss døde i 1795, og allerede i 1811, da Weinwich udgav sin lille danske Kunsthistorie, var hans Navn i den Grad gaaet i Forglemmelse, at Weinwich til sin Beklagelse maa sige, at han ikke har kunnet faa den mindste Efterretning om ham. Dette undrede dog Hans Næss' endnu levende Venner, og en af dem gjorde saa efter Hukommelsen nogle Optegnelser, som gennem Øst's »Materialier til et dansk biografisk-litterarisk Lexicon« er naaet til Efterverdenen. Øst's Materialier udkom i Aarene 1836—38, og her findes paa S. 119—20 følgende om Hans Næss.

»NÆSS (HANS), Architect. I et Exemplar af Etatsraad Weinwichs danske Kunsthistorie, som Udgiveren købte paa Bog-Auktionen efter afd. Chirurg M. Winther⁴⁾, fandt han et Silhouette af Hans Næss »Architect«, og en skreven Seddel af følgende Indhold:

Det var meget ubehageligt, at den gode Hr. Justitsraad Weinwich ikke har kunnet erholde nogen Efterretning om vor brave Landsmand, Bygmester Hans Næss, som efter Kyndiges Dom var den dueligste Mand i sit Fag, som Fædrelandet nogen Tid har eiet. Han er barnefødt i Landsbyen Næss ved Assens af Bønderfolk. Da han i sin Barndom vogtede Quæget i de Marker, der vendte mod det lille Bælt, fandt Knøsen en stor Fornøjelse i at aftegne de forbisejlende Skibe. Forældrene satte ham til Pennen, og han kom paa et Komtoir i Kjøbenhavn, hvor han fandt en ønskelig

Lejlighed til at dyrke sin Yndlings Videnskab paa det nyeligen oprettede Tegneakademie, hvor han gjorde en saa herlig Fremgang i Arkitekturen, at da Kong Friderik den Femte engang besøgte Akademiet og spurgte den daværende Professor P i l o⁵⁾, hvorledes han fandt sig fornøjet med Eleverne, svarede denne: »Meget vel; men fremfor dem alle udmærker Skriverkarlen sig ved Flid og Talent, hvorpaa Kongen klappede N æ s s paa Skulderen og sagde: »Det er mig meget kjært; vedbliv, som De har begyndt, saa skal jeg have Dem i Erindring. — N æ s s vandt begge Guldmedaillerne, reiste ikke, blev Lærer paa Tegneakademiet, informerede mange unge hjemme; der var Skotter, Tysker og Danske, der nød Undervisning i hans Huus, og det var meget sjældent, at disse jo [ikke] vandt Medailler. Alle vare enige i, hans Tegninger langt overgik Professor Harsdorffs*). Han byggede Frederikslund for Grev R a n t z a u⁶⁾ og derefter Krogsberg; han arbejdede og for Grev J. G. M o l t k e⁷⁾; tilsidst blev han Renteskriver og døde omtrent 60 Aar gammel. Han var en blid, beskeden og meget godmodig Mand, og uagtet han var udrustet med fortrinlige Legemskræfter, saa vil jeg dog ikke troe, at han endog ved de mest krænkende Fornærmelser kunde have Sind til at gøre Brug af dem. Jeg saa ham engang i et Skydeselskab paa Sølvgaden at spende Staalbuen lig hin gamle Tampeskjælv, og ikke en iblandt det talrige Selskab formaaede at efterligne ham; kun ved det dertil anvendelige Redskab var det dem muelig at bukke Staaifjeren; men han kunne uden Anstrængelse tvinge den med blotte Hænder. Skulle De blive tilsinds at give W e i n w i c h nogen Underretning om denne mærkelige Mand, ville De behage at udelade [sic!] den Charakteristik, her findes, uagtet den er tegnet med faste og sande Farver.

Dette Silhouette ligner ham som 2 Draaber Vand hinanden; han havde mørkeblaae Øine.«

I et af de følgende Numre gør Øst paa S. 135—36 en Tilføjelse til det ovenstaaende:

»NÆSS (HANS), Architect; den i dette Lexicon, S. 119, anførte Beretning om denne Mand er, som der anføres, anlediget ved afg. Etatsraad Weinwichts danske Kunsthistorie (Kbhvn. 1811), hvori siges: »Hans Næss, Bygmester; om denne Mand har jeg ei været saa lykkelig at kunne faae den mindste Efterretning.« — i W.'s sildigere »Dansk Norsk, Svensk Kunstner-Lexicon« (Kbhvn. 1829)

*) Øst føjer hertil følgende Note: »Det var meget! og formodentlig f o r meget sagt! — hvilket foranlediger mig til at efterspore Efterretninger om denne udmærkede og berømte Kunstner til Bevaring i dette Lexicon.«

meddeles følgende confuse og uidentvivil aldles feilfulde Beretning: »Han var fød i Jylland; og var Amtsforvalter, og derefter Lærer i Bygningskunsten paa Charlottenborg, tilsidst Committeret i Rentekammeret. Han har bygget Frederikslund, og Krogsberg ved Odense, hvis Architectur roses.« Et snorrigt Avancement! Amtsforvalter — Tegnelærer — Committeret! paa det af U d g. anførte Silhouette staaer Næss, ikke Ness. Han skal ogsaa have bygget det saakaldte: »Slottet i Antonistrædet«, der forhen eiedes af Hofboghandler P o u l s e n⁸⁾«.

Naturligvis har Næss hverken været Amtsforvalter eller Committeret i Rentekammeret; men det er rigtigt, at han i 1782 blev Renteskriver med en Gage af 1000 Rdl. Allerede dette er forbavsende, at en Architect i den underordnede Stilling som Informator ved Kunstakademiet kunde faa det forholdsvis høje og vel-lønnede Embede som Renteskriver, d. v. s. Kontorchef. Forklaringen faar man i en Ansøgning, hvori Næss søger om sin Afsked fra Renteskriverembedet, og hvori han giver adskillige Oplysninger om sine Livsforhold. Man ser bl. a. her, at han var gammel Kontormand, og at hans Virksomhed som Architect nærmest var en Episode i hans Liv. Naar man har troet, at han i sin Ungdom var Skriverkarl paa Kunstakademiets Kontor, er det en Misforstaaelse, som Øst's Anekdote om Frederik V's Besøg har givet Anledning til. Naar man læser hans Beretning opmærksomt, vil man ogsaa se, at der ikke staaer noget om, h v o r Hans Næss var Skriverkarl.

Hans Næss' Afskedsansøgning⁹⁾ er af 5. Juni 1792 og lyder saaledes:

»Deres Majestæt! min Vandel igiennem Verden til nu i en 69 Aars Alder har været en sammenlænket Kiede af Gienvordigheder; Thi tidlig og endnu i en spæd Ungdom midstede jeg mine Forældre, jeg maatte altsaa vandre mellem Fremmede og efter langt om længe at være bleven skriver Karl, tiende jeg atter deels som Karl, deels som Fuldmægtig ved Amtstuen i Assens i en Række af 10 Aar og indtil mit 31 Aars Alder uden endnu at see nogen Vej for mig. —

Efter forrige afdøde Stadtholder Grev R a n t z a u s Forslag og hans Recommendation til nu afdøde Grev T h o t t¹⁰⁾ reiste jeg da her til Staden, hvor alle Veje atter syntes sperret, indtil jeg omsider maatte indgaae som Volontair i det Høj Kongelige Rente Kammer, hvor jeg efter nogen Tiid fik 80 Rd. og til sidst 100 Rd. privat Gage. — saaledes hengik atter 10 andre Aar, som jeg dog i mine frie Timer benyttede saaledes, at jeg først ved det Høj Kongelige Maler Billedhugger og Bygnings Academie i Architecturen erholt den store Sølv Medaille, derefter tvende Gange den lille Guld

og endelig Academiets største Guld Præmie. Nu syntes min onde Skiebne at give efter, da Akademiet foreslog mig, enten at reise for Dets Regning paa min Videnskab eller at modtage Informator Embedet i Architecturen Geometrien og Perspectiven ved Akademiet; men i hvor stoer Lyst jeg havde til det første, maatte jeg dog i Betragtning af mit Gichtigske Tilfælde, som dengang allerede havde begyndt og siden efter har Continueret vælge det sidste. — Saaledes blev jeg nu Informator ved Akademiet, og forestod samme i 18ten Aar med 200 Rd. Aarlig Gage, indtil Deres Majestæt i Aaret 1782 allernaadigst ansatte mig som Renteskriver i Bygnings Contoiret. — I denne Række af Aar har den ene Ulykke strømmet ovenpaa den anden i min Oeconomiske Forfatning; thi først blev jeg bestiaalen for 1300 Rd.; derefter kom min Broder med 6 Børn mig til Byrde, som jeg for at de kunde nyde Livets Ophold maatte tilkiøbe en Bonde Gaard, Høveltegaard kaldet paa Hirschholms Amt i Bloustrød Sogn; Denne Gaard satte jeg i Stand, forbedret dens Eng og Tørveskier meget anseelig, foruden Grøfter, Steengierder og meere; men min Broder døde faae Aar efter fra sine 6 uopdragne Moderløse Børn, hvilke jeg maatte forsørge, foruden 4re mine egne, og da mine Creditorer bleve utaalmodige maatte jeg igien nødes til at sælge Gaarden med 1800 Rd. Tab foruden Renterne af 3000 Rd. i 8 Aar à 5 pro Cto. For nogle Aar siden og i nærværende mit Embede paalagde det Høj Kongelig Rente Kammer mig at have Opsigt med Justitz Raad og Professor Stanley¹¹⁾ ved Højstsalig Dronning Luvises Monuments Forfærdigelse — jeg efterkom denne min Pligt; men med 230 Rd.s Tab, foruden Renter og Omkostning, som jeg endnu har tilgode hos Stanley, der har givet sit Boe til Deeling mellem sine Creditorer, og hvor i ingen Skilling kan ventes udlagt, siden han intel ejer. End meere har jeg Tabt ved at bygge for mig selv og andre her i Staden formedelst Tidernes Forandring og Dødsfald mellem 1760 og 1772. —

Ulykke Sygdom og Sorg for det nødvendige til mig Kone og Børn har altsaa gjort mig unyttig til længere at kunde beoagte som jeg bør og ønsker Deres Majestæts Tieneste, som jeg hidindtil haver forrettet saaledes, at jeg efter Overbeviisning intet veed at have forsømt; Thi har jeg endog ikke selv formedelst min pinagtige Sygdom kundet til alletider været nærværende, har jeg dog saavel af Contoirets Affairer forrettet hiemme hvad jeg kunde, som og betalt af min egen Gage Contoirets Folk paa det intet af Dets Forretninger skulde blive henliggende.

Allernaadigste Konge! jeg som en af Sygdom og Sorg svækket 69 Aars gammel Betient fremstiller mig nu for Deres Majestæt, og beder ikke paa Grund af min lange Tieneste og hvad jeg har gjort til Nytte for mit Fædrene Land; Men paa Grund af Deres Majestæts

meret vilde ikke anbefale Hans Næss, men ønskede, at Peter Meyn¹⁷⁾ eller Boye Magens¹⁸⁾ som ventedes hjem fra deres Udenlandsrejse, skulde udnævnes¹⁹⁾. Resultatet blev imidlertid, at den ganske unge Architect C. F. Hansens²⁰⁾, som da først skulde til at rejse, fik Løfte paa Embedet efter udtrykkeligt Forlangende af Arveprins Frederik²¹⁾.

I 1779 indgav Hans Næss et vidtløftigt Forslag til Rentekammeret om Ansættelse af Provincial-Bygmestre, Bygningskunstens og Haandværkets Forbedring samt Tegnekunstens Udbredelse i de danske Provinser. Der blev indhentet Betænkninger fra Stiftsøvrighederne, som for største Delen gik imod Forslaget, og den 10. April resolverede Kongen, at Forslaget bliver at henlægge. Næss havde selv ønsket at blive Bygmester »i sit Føde-Land Fyen«; men dette Haab maatte han allsaa lade fare.

De Oplysninger, som Hans Næss i sin Ansøgning giver om sine tidligere Ansættelser, er ikke helt klare; men de kan suppleres ved Hjælp af et Par tidligere Ansøgninger. I en Ansøgning af 24. Juli 1784 om at faa Bestallingen som Renteskriver gratis, siger han, at han først var Skriverkarl hos Postmester Frøusings²²⁾ i Assens i 10 Aar; derefter Fuldmægtig paa Amtsstuen i Assens i 3 Aar. I Rentekammeret har han tjent i 7 Aar, og endelig har han været Informator i 18 Aar. I en anden Ansøgning fra 1762 siger han, at han har tjent under kongelige Embedsmænd i 22 Aar.

Herefter bliver de vigtigste Data i Hans Næss' Liv følgende: Han maa være født 1723; hos Postmesteren i Assens 1740—1750; paa Amtsstuen smst. i de 3 følgende Aar. Han kom til København i 1754 eller deromkring, men fik, som han selv siger, ikke straks Ansættelse. Hans Tjeneste som Volontør i Rentekammeret maa sættes til Aarene 1758—65, og han var Informator 1765—83. Han blev afskediget fra denne Post i Januar 1783, nogle Maaneder efter at han var blevet udnævnt til Renteskriver. Han gjorde nemlig et Forsøg paa at beholde Informatortjenesten; men det kunde ikke gaa. I Akademiets Protokol er under 2. December 1782 tilført: »I Anledning af Næss's jævnlige Udeblivelse fra Informationen blev besluttet at tilskrive Arveprinsen og foreslaa Lillies²³⁾ til Informator i hans Sted« (Arveprinsen var Akademiets Præsæs). Og under 6. Januar læser man: »Akademiets Forestilling af 3. December f. A. angaaende Architect Lillies Antagelse til Informator ved Bygnings-skolen i Næss's Sted var kommen tilbage med naadigst Approbation og blev i den Anledning det fornødne communiceret Næss.« Hans Næss' Ansøgning om Afsked fra Renteskriverembedet blev bevilget 27. Februar 1793. Han fik ikke den fulde Gage i Pension, men kun $\frac{2}{3}$, hvilket var det sædvanlige.

Naade, allerunderdanigst om min Afsked, samt at min Gage 1000 Rd. allernaadigst maae blive mig forundt de faae Aar, maaske kun Dage, jeg endnu har at leve udi, som en Pension bekræftet, saa og at min Kone efter min Død, paa Grund af Allernaadigste Resolution dateret 4de February 1789 maatte efter min Død nyde fra 150 Rd. til 200 Rd. aarlig — den sidste Summa Allernaadigste Konge! vil hun højlig behøve i sin Alderdom, siden jeg intet ja slet intet kan efterlade hende. Og jeg ikke kunde døe rolig naar hun, som nu er mellem 50 og 60 Aar gammel skulle savne endog det nødvendige efter min Død. End videre Ansøger jeg Allerunderdanigst at min Søn J o h a n P e t e r N æ s s¹²⁾ nu 21 Aar gammel der 4 Aar som Volontair har været ved Contoiret, og i Maler Billedhugger og Bygnings Academiet blandt 5 Concourter og ved alles Stemmer i Architecturen er tilkiendt den mindre Sølv Præmie, allernaadigst maatte blive ansat som Copiist med Kongelig Gage i den i Anledning af min Fratrædelse leedig blivende Copiist Plads. — — —«

Hans Næss havde altsaa været ansat i Rentekammeret, inden han blev Informator, og det bliver derved mere forstaaeligt, at han kunde vende tilbage dertil som Renteskriver. Man har vel ogsaa ment, at hans Uddannelse som Architect kunde komme til Nytte i hans nye Stilling. Det var jo nemlig Bygningskontoret, han skulde forestaa, et nyt Kontor, som blev oprettet 1782, efter at Bygningsdirektionen, som Struensee havde oprettet i 1771, var blevet ophævet, og Bygningsvæsenet henlagt under Rentekammeret. Det var Geheimeraad C h r. Fr. N u m s e n¹³⁾, der som 1ste Deputeret i Rentekammeret havde foreslaaet denne Ordning for at gøre Ende paa langvarige Stridigheder mellem Bygningsdirektionen og Rentekammeret og paa Harsdorffs overmægtige Indflydelse i Bygnings-sager¹⁴⁾. I den Indstilling, som han gav den 10. September 1782 og som førte til Bygningsdirektionens Ophævelse ved Reskript af 26. September s. A., skriver han tilsidst: »Der maa oprettes et nyt Kontor med en bygningskyndig Chef. Den gamle fortiente Architect Næss synes mig dertil at være skikket, da han baade skal besidde Duelighed og Redelighed, og han uden Tvivl meget ønsker engang at komme i Roelighed«.

Dette sigter til, at Hans Næss nogle Gange havde søgt Stillinger under Bygningsvæsenet, men blev forbigaaet, fordi han ikke havde rejst. I 1771 søgte han Embedet som Stadsbygmester, der var blevet ledigt ved N. B a n n e r M a t h i e s e n s Død¹⁵⁾; men Struensee vilde have, at de Architecter, som da var paa Rejse, skulde hjemkaldes, og Rosenberg fik Embedet. I Foraaret 1782 blev det bestemt, at der skulde oprettes et nyt Embede som Bygmester i Holsten, da Major M o t z¹⁶⁾, som var Bygmester i Slesvig og Holsten, ikke kunde overkomme det store Embede. Rentekam-

Mens Hans Næss endnu var Informator, havde han faaet en lille Bestilling under Bygningsvæsenet, idet han ved Resolution af 18. April 1781 blev udnævnt til Bygmester ved de kongelige Kirker i København og de 4 nordsjællandske Amter med en Gage af 200 Rdl. Men kort efter at han var bleven Renteskriver, udkom der en kgl. Resolution af 3. Oktober 1782, hvori Meyn og Magens, som nu var hjemkomne, udnævnes til Bygningsinspektører, og Kirkerne i Nordsjælland henlægges under Magens, »hvorimod den Renteskriver Næhs hidtil derfor bevilgede Gage 200 Rd. herefter aldeles bortfalder og for Vores Kasse bør spares«.

Hans Næss var 2 Gange gift. Den 16. September 1765 blev han i Kjerte paa Fyn viet til Marie Cathrine Lund²⁴). Efter hendes Død ægtede han i 1769 Margrethe Christiane Adler (f. 1743). Hans Næss døde 3. Januar 1795, Hustruen omtrent samtidig, og 10. Januar blev de begge begravet fra Nikolai Kirke. Den i Ansøgningen omtalte Søn Johan Peter fik Stillingen som Kopist i Bygningskontoret, men døde kort efter, den 25. April 1793.

Det ser mærkeligt ud, at Hans Næss ikke omtaler, hvad han har udrettet som Architect; han nævner hverken Krengerup (Frederikslund) eller Krogsberg, men omtaler kun, at han har tabt Penge ved at bygge for sig selv og andre i København. Men man maa tage i Betragtning, at det ikke er en Embedsansøgning, men en Ansøgning om Afsked, og Hans Næss fremhæver, for at opnaa det mest mulige i Pension, alle sine økonomiske Genvordigheder, men nævner ikke de Tilfælde, hvor han har tjent Penge som Bygmester for det offentlige og for private. Der kan imidlertid ad arkivalisk Vej oplyses en Del om hans Virksomhed som Bygmester i de Aar, da han var Informator ved Akademiet. Han sluttede sig i disse Aar nær til Harsdorff, som var Professor ved Akademiet, og Harsdorff gjorde, hvad han kunde for at skaffe ham noget at bestille ved Bygningsvæsenet. Der kom, som vi har set, ikke meget ud deraf, og det var et mærkeligt Spil af Skæbnen, at Bygningsdirektionens Ophævelse, som var meget imod Harsdorffs Ønske, skulde blive Anledning til at Hans Næss »kom i Rolighed« i et godt Embede.

Det første, Hans Næss har bygget, synes at være Huset i Antonistræde, som Gaden dengang hed, opført 1766. Det er Nr. 9, Matr. Nr. 237. Façaden er temmelig uforandret; den er paa en lidt naiv Maade pyntet med nogle Ornamentter, der efterligner dem, som hans Lærer N. H. Jardin²⁵) har anvendt paa det gule Palæ i Amaliegade og andetsteds. Derfor kaldte man — med en let Ironi — Huset for »Slottet i Antonistræde«. I Begyndelsen var Hans Næss sammen med Tømrmester Jens Suhr om Ejendommen; de havde købt den i 1765 (tinglæst 9/9). Men i 1770

blev Hans Næss Eneejer (^{17/12}) og han ejede Huset til sin Død. Derefter blev det solgt til Hofboghandler *Simon Poulsen* (^{13/7} 1795)²⁶).

I 1768 kom Hans Næss til at lede Opførelsen af Brødrene Petersens Jomfrukloster paa Amagertorv (Nr. 29), som blev bygget efter Harsdorffs Tegning. Harsdorff havde ikke selv noget med Opførelsen at gøre; han fik blot et Honorar for sin Tegning. Hofmurmester og Brandmajor *Platz*²⁷) tog hele Arbejdet i Entreprise, og Tilsynet med Opførelsen blev først overdraget til en »Architecteur« ved Navn *Johan August Clevetz*; men da han faa Maaneder efter meldte sig fra paa Grund af andet Arbejde, blev Hans Næss 16. Juli 1768 ansat som Tilsynsførende, formodentlig efter Anbefaling af Harsdorff²⁸).

I 1772 skulde der foretages en stor Reparation af Aarhus Domkirke. Harsdorff, som nu var Hofbygmester og Medlem af Bygningsdirektionen, fik Hans Næss sendt derover for at undersøge Kirkens Tilstand og gøre Overslag over Reparationerne. Derfor fik han et Honorar paa 400 Rdl. Men med selve Arbejdet trak det i Langdrag paa Grund af endeløse Forhandlinger mellem de forskellige Autoriteter, og imens kom *Joseph Zuber* hjem fra sin Udenlandsrejse i December 1773. Han søgte nu om at faa Ansættelse; men da der ikke var noget ledigt, tilbød Kancelliet ham Arbejdet i Aarhus med det Honorar, som var sædvanligt for Bygningsinspektører, 400 Rdl. aarlig, saalænge Arbejdet varede. Hans Næss havde forlangt 700 Rdl., og det kan altsaa ikke undre, at man i Kancelliet foretrak Zuber, som kunde faas billigere og efter sin Rejse havde et vist Krav paa at komme i Betragtning²⁹).

Nogle Aar efter, i 1780, var Hans Næss Konduktør for Harsdorff ved Indretningen af »Palæet i Horsens«. 2 russiske Prinser og 2 Prinsesser, Sødskende af den lille Barnekejser *Ioann*, som Kejsersinde *Elisabeth* i 1741 havde afsat ved en Hofrevolution, havde i mange Aar levet i et strængt Fangenskab i Byen *Cholmogory* i Nordrusland. Kejsersinde *Katharina* den anden, som nu ikke mere ansaa dem for farlige, ønskede at mildne deres Fangenskab, og henvendte sig til Enkedronning *Juliane Marie*, der var Prinsernes kødelige Tante, om at give dem Ophold i Danmark. *Guldberg*³⁰), som var barnefødt i Horsens, benyttede Lejligheden til at skaffe sin Fødeby den økonomiske Fordel, som fulgte af at have et lille Hof i Byen, og der blev købt to Gaarde paa Torvet, som af Harsdorff blev indrettet til Bolig for Prinserne. Men Harsdorff kunde paa Grund af sine Embedsforretninger ikke tilbringe flere Sommermaaneder i Horsens, han maatte have en Konduktør, og det blev altsaa Hans Næss. I 27 Aar residerede de russiske Prin-

ser og Prinsesser i Horsens; alle fire blev boende der til deres Død og ligger begravede i Klosterkirken³¹⁾.

Krengerup er ifølge en Indskrift, der er opsat over Hovedindgangsdøren, bygget i 1772. Da baade Øst og Weinwich nævner den som et Værk af Næss, maa det vel være rigtigt; ellers skulde man forsværge, at det er den samme Architect, som har bygget Huset i Antonigade. Det kan kun forklares ved at antage, at Hans Næss var blevet saa stærkt paavirket af Harsdorff, at han ganske havde antaget dennes Stil. Façaderne har en ren klassicistisk Holdning og tillige en Kraft og Myndighed, som forudsætter en betydelig Architects Medvirkning. Selv om Hans Næss har bygget Krengerup selvstændig, har han nok raadført sig med Harsdorff. Bygherren var Grev Frederik Siegfred Rantzau, en Søn af den Rantzau, som Hans Næss nævner i sin Ansøgning, Vicestatholder i Norge Christian Rantzau³²⁾. Efter den nye Hovedbygningens Opførelse fik Gaarden i 1783 sit nye Navn Frederikslund; i den nyeste Tid har den atter faaet det gamle Navn.

Med Krogsberg menes uden Tvivl Kragbjærg tæt ved Odense. Hovedbygningen er, saa vidt jeg ved, nedrevet. Naar det i Øst's Artikel hedder, at Hans Næss har arbejdet for Grev Joachim Godske Moltke, maa man vel tænke paa Einsiedelsborg, som Moltke købte i 1781; men her er i 1831 bygget en ny Hovedbygning.

Den stærke Ros, som i den hos Øst citerede Levnedbeskrivelse ydes Hans Næss som den dueligste Architect, Danmark har ejet, maa efter det her oplyste, forekomme os noget overdreven. Hans Fortrin har sandsynligvis været en stor Tegnefærdighed og en vis Evne til at tilegne sig sine Læreres, først J a r d i n s og senere H a r s d o r f f s Stil. Det er ikke sandsynligt, at han, selv om han havde haft en mere gunstig Skæbne, var bleven Harsdorffs Medbejler til Navnet som Danmarks berømteste Architect.

N o t e r.

- 1) Biogr. Lex.
- 2) Biogr. Lex. og Fr. Schiøtt i »Architekten« IV. 231 ff.
- 3) Medd. af Landsarkivar Wad.
- 4) Mathias Winther, f. 1795, død 1834, se Carøe: Det kirurgiske Akademis Matrikel 1785—1838 S. 165.
- 5) Biogr. Lex.
- 6) Grev Frederik Siegfred Rantzau, 1744—1822. Biogr. Lex.
- 7) Biogr. Lex.
- 8) Simon Peter Poulsen, 1757—1823. Biogr. Lex.
- 9) Ansøgningen er vedlagt Rentekmr. Resol. 27. Febr. 1793 Nr. 53.
- 10) Grev Otto Thott, 1703—85. Biogr. Lex.
- 11) Carl Fr. Stanley. 1738—1813. Biogr. Lex.

- ¹²⁾ f. 1771, død 1793 22 Aar gl. Nyt dansk Kunstnerlex.
- ¹³⁾ Biogr. Lex.
- ¹⁴⁾ Diverse Breve, Dokumenter og Akter det kgl. Bygningsvæsen vedk. 1680—1823. Rigsarkivet.
- ¹⁵⁾ Biogr. Lex. Nyt dansk Kunstnerlex. Ovenfor cit. Art. af Fr. Schiøtt.
- ¹⁶⁾ Major og Landbygmester J. H. Motz. Var Intendant hos Landgreve Carl af Hessen, senere kgl. Bygmester. 1799—1813 Ejer af Gaarden Buckhagen i Kappel Sogn. (Trap. Slesvig. S. 640).
- ¹⁷⁾ Nyt dansk Kunstnerlex.
- ¹⁸⁾ Nyt dansk Kunstnerlex.
- ¹⁹⁾ Rentek. tyske Forestill. 21. Dec. 1782 Nr. 274 m. Resol. 13. Jan. 1783.
- ²⁰⁾ Nyt dansk Kunstnerlex.
- ²¹⁾ Persh. T. 49, S. 49 ff.
- ²²⁾ Poul Frausing, død 1759.
- ²³⁾ Nyt dansk Kunstnerlex.
- ²⁴⁾ Medd. af Landsarkivar Wad.
- ²⁵⁾ Nyt dansk Kunstnerlex.
- ²⁶⁾ Panteregistrene i Byrettens Brevskriverkt. Brandtaksationer i Landsarkivet.
- ²⁷⁾ Erasmus Fr. Platz, død 1792.
- ²⁸⁾ Stiftelsens Arkiv, dep. i Landsarkivet.
- ²⁹⁾ Bygningsdirektionens Journal 1772—74. Chr. V. Hertel: Forsøg til en Beskr. over Aarhus Domkirke II. 3. S. 1 ff.
- ³⁰⁾ Statsminister Ove Høegh-Guldberg.
- ³¹⁾ Regnsk. f. Indretning af den fyrstelige Hofholdn. i Horsens 1780. Rigsarkivet. J. Stchelkunoff: Kejserinde Catharina II.s Breve til Juliane Marie. Kbhvn. 1914.
- ³²⁾ Biogr. Lex.
-

Anmeldelser.

Prof. Fritz Graef i Flensburg har i Festschrift des Kunstgewerbemuseums in Flensburg, Aug. 1928, meddelt en indgaaende Omtale af den fortjente Personalhistoriker og Genealog Olaus Heinrich Mollers Stambog fra dennes Studietid i Aarene 1734—37, omfattende ikke mindre end 340 Indtegninger fra Jena, Halle og Leipzig, derudover ogsaa fra hans Ophold i København 1738—40 som Lærer i Præsten ved St. Petri Kirke A. C. Rohns Hus. Blandt de sidste er ogsaa L. Holberg, der har indskrevet følgende: Egregio viro Olao Henrico Mollero eruditissimo parentis vestigia prementi fausta omnia apprecatur. 1. April 1739. Athandlingen, der ogsaa foreligger som Særtryk, fremtræder i et meget smukt typografisk Udstyr og bringer flere Facsimiler af Stambogsblade. Den giver et værdifuldt Bidrag til Oplysningen om O. H. Mollers Ungdomsaaer og Udvikling, ligesom talrige personhistoriske Anmærkninger og Henvisninger vidner om Udg.s dybtgaaende Kendskab til ikke alene den tyske, men ogsaa den danske Speciallitteratur.

L. B.

K. Knetsch: Das Haus Brabant, Genealogie der Herzoge von Brabant und der Landgrafen von Hessen. II. Die Nachkommen Philipps des Grossmütigen. 1928. Darmstadt. Im Verlag des Historischen Vereins für Hessen.

Forfatteren af nærværende Værk, Statsarkivar Dr. Knetsch i Marburg, er udover sine historiske Arbejder anset i Tyskland som en af dets mest fremtrædende Genealoger, navnlig gennem sit almen anerkendte Skrift: Goethes Ahnen, Leipzig 1908. Ved den nære Forbindelse mellem den hessiske Fyrsteslægt og det danske Kongehus gennem Kong Christian V.s Ægteskab med Charlotte Amalie af Hessen, men særlig gennem Familiealliancerne med Landgreve Carl af Hessen og hans Efterslægt, som griber ind i Tronfølgerspørgsmaalet efter den gamle Kongestammes Uddøen, har Dr. Knetsch' Arbejde Krav paa at kendes og fremtidigt at raadspørges af danske Historikere. De dybtgaaende arkivalske Forskninger, den kritisk videnskabelige Metode og Overskuelighed i Forbindelse med dets enkle og dog fornemme ydre Fremtræden, der udmærker Skriftet, lader det tillige tjene som Mønster for vore hjemlige Genealoger. Som de yderst fyldige Anmærkninger og Henvisninger godtgør, har Forf. ikke skyet nogen Umage for at fuldstændiggøre sit Arbejde i hver Retning, ikke alene hvor det gælder Prøvelsen af de rigtige Livs- og Dødsdata, men ogsaa Personalialia, saasom militære Forfremmelser i de forskellige Landes Hære, Titler og Ordener. Ogsaa Landgreverne af Hessens forbløffende talrige Kuld af naturlige Børn er optaget med fuldstændige Descendenstavler over disse. Saaledes findes opført den danske adelige Slægt von Lövenfeldt, der nedstammer fra Landgreve Frederik af Hessen († 1845) i dennes Forbindelse med Johanne Jansen fra Preetz, hvis Søn var Christian Friedrichsen, f. 29. Nov. 1803 i Moldenit ved Slesvig, optaget 1819 i Adelsstanden, † 1866 som Major og Kammerherre.

Overfor det foreliggende, fuldt lødige og alle moderne videnskabelige Krav tilfredsstillende Værk, der vil blive afsluttet endnu i Aar med en tredje Del, kan det ikke nægtes, at vi herhjemme i sørgelig Grad staar tilbage paa vore Fyrstegenealogiers Vegne. Vi er stadig henvist til at benytte J. P. F. Kønigsfeldts Genealogisk-historiske Tabeller over de nordiske Rigers Kongeslægter, 2. Udg. 1856, et for sin Tid fortjenstfuldt Arbejde, der dog udelukkende hviler paa trykte Kilder, delvis af tvivlsomt Værd, men nu selvsagt forældet for den ældste Tids Vedkommende, ufyldstgørende for den nyeste Tid, og ganske ufuldstændigt særlig med Hensyn til det gottorpske Hus og Hertugerne af Slesvig og Holsten af den yngre kongelige Linie, hvor man maa søge til Dronning Mariæ Supplementer til Hübners Stamtavler. Medvirkende i Stagnationen paa dette Forskningsomraade er, at Genealogien, i Modsætning til Tyskland, aldrig har haft Dyrkere blandt vore hjemlige Universitetshistorikere og i beklagelig Grad har maattet savne deres Interesse og Forstaaelse.

L. B.

I en Afhandling i »Tilskuerens Januarhefte (Svenskevældets Fald), rejser Underarkivar Svend Aakjær Spørgsmaalet om Opkaldelsesreglerne i nordiske Slægter i den ældste historiske Tid. Gustav Storms velkendte Afhandling om Opkaldelsessystemet (Arkiv f. nord. Filologi IX. 99 ff.), har i nyere og nyeste Tid dannet Udgangspunktet for særdeles vidtgaende Slutninger hos Genealoger og Personhistorikere, efter Aakjærs Mening uden egentlig Hjemmel. Naar Storm opstiller som urokkelig Regel, at man altid opkaldte efter afdøde Slægtninge, gælder det ikke, saasnart de historiske Kilder begynder at flyde rigeligere og stemmer ikke med den i historisk Tid fulgte Opkaldelsesskik indenfor Adels- og Bondeslægter, hvor Reglerne ellers er mest faste. Det er vel en udbredt Skik, at første Søn faar Navn efter Farfar, anden Søn efter Morfar, men det er netop Regelen, at Bedsteforældrene lever et Stykke ind i Barnets Levetid.

Om Reglerne for Opkaldelsen indenfor de holstenske Adelslægter der følger germansk Navneskik, har jeg fremsat min Opfattelse i Slægten Ahlefeldt I. (1912), S. XXIX. f.

L. B.

Smaa Meddelelser.

Om Sognepræst til Udbyneder-Kastbjerg Peter Christian Frederiksen Pipers to Hustruer.

I Wibergs Præstehistorie III. S. 421 findes nærmere omtalt Sognepræst Peter Chr. Piper, der ved Højesterets Dom i 1731 blev dømt fra Kald og Embede og som senere døde som Arrestant paa Christiansø. Der omtales bl. a., at han, efter at hans første Hustru var død, besvangrede sin Husholderske og blev derefter suspenderet. Han ægtede hende og fik senere kgl. Dispensation til at blive ved Kaldet. Navnene paa de to Hustruer nævnes derimod ikke.

I 1712 blev Piper Sognepræst i Udbyneder og i Suppliquer for 1720 I. Nr. 640 findes et Andragende fra ham, der med Pas af 2. Maj 1720 er reist til Skaane og med nyt Pas fra Commandanten i Landskrone reist til Lund,

hvor han efter Ordre skal blive, til Landshøvdingen tillader ham at reise til Smaaland, hvor der er tilfaldet ham en Arv — han mener paa 10 000 Rdr. — paa hans Hustrus Vegne efter hendes Fader, om at hans Embede maa blive passet under hans Fraværelse; han vil nemlig ogsaa reise til Stockholm for at bede Generalmajor Løvenørn om eventuelt at hjælpe ham imod hans Medarvinger, ligesom han gerne vil observere Kronings Ceremonierne — Kong Frederik I. blev i Mai 1720 kronet i Stockholm — og bese Upsal Gymnasium. Under 29. Mai blev Andragendet bevilget mod at Embedet blev passet paa hans Bekostning.

I Suppliquer for 1723 II. Nr. 470 finder vi ham igen med et Andragende om, at hans afdøde Hustrues Alexandrina Kiefers Lig maa nyde en hæderlig Begravelse »som dend stand er gemæs och af hvilchen hun er fød og baaren« saa og om at det maa tillades ham at udvælge en Præst til at holde den sidste Tale over hende, naar ingen derved afgaar i sin Ret efter Loven.

Tillige (Nr. 471) andrager han om at maatte hendside i uskiftet Bo og være forskaanet for hans Hustrus Arvingers Tiltale indtil den hende i levende Live tilfaldne fædrene og mødrene Arv er fra dem indkommen i hans Bo.

Endelig nævnes den anden Hustrus Navn i Suppliquer for 1727, hvori Piper under 18. Marts andrager om og 2. Apr. faar Opreisning fordi hans Hustru Johanna Kellermann efter deres Bryllup var kommen for tidlig i Barselsseng.

Jorgen Swane.

Slægten Schulin.

Som et Supplement til den i »Danmarks Adels Aarbog« 1929, Tillæget S. 627, meddelte Stamrække for Grevelægten Schulin vil sikkert følgende Oplysninger¹⁾ kunne paaregne Interesse:

Johannes Schulin (Schülein), født 1581 i Crailsheim i Württemberg, blev 1584 Præst i Wallmersbach og 1594 i Gnodtstadt, sydøstlig for Würzburg, var en kendt Matematiker for sin Tid, død 18. Febr. 1606 i Gnodtstadt, hvor hans Epitaf findes; gift med Catharina Dentzer, Datter af Sognepræst Dentzer (fra 1524 i Kaubenheim, 1556 i Ipsheim, hvor han døde 19. Febr. 1586). Børn A)—F):

A) Anna Schulin, født 27. Oktbr. 1586 i Wallmersbach.

B) Barbara Schulin, født 20. Maj 1588 ssts.

C) Johannes Nicolaus Schulin, født 8. Decbr. 1589 i Wallmersbach, blev 1619 Student i Wittenberg, 1620 Rektor i Ansbach, 1625 ved Gymnasiet i Heilsbrunn, 1632 Diakon i Lehrberg; ved Krigsurolighederne begav han sig til Ansbach og erholdt senere en herskabelig Anordning om at bosætte sig i Leutershausen, derefter var han i mange Aar Diakon i Schwabach, død 1658 ssts., begr. 7. Septbr.; gift med Catharina Oeffelin. Børn a)—c):

¹⁾ Henvisninger: Kbg. for Wallmersbach, Gnodtstadt og Ansbach; Georgi, Uffenheimischer Neben-Stunden, II. (Münchener Statsbibliothek, H. misc. 117), S. 247; Joh. L. Hocker, Heilsbronnische Antiquitätenschatz, S. 193, 1731; Chronik der Pfarrei Lehrberg (Lehrberg Sognearkiv); Universitetsmatrikel Altdorf (Veröffentlichungen der Gesellschaft für frankische Geschichte, 4. Række, Bd. 1—2); Beschreibung der evangl. luth. Pfarrei Gnodtstadt (Gnodtstadt Sognearkiv) m. v.

- a) *Johann Caspar Schulin*, var 1658—74 Diakon og 1674—1689 Sognepræst i Dinkelsbühl. Hans Datter *Sophia Barbara Schulin* ægtede 18. Septbr. 1708 i Ansbach Byskriver *Georg Paul Pailer*.
- b) *Salomo Schulin*, født 26. Novbr. 1632 i Ansbach, 1646 og 1652 Student i Altdorf, blev 1657 Diakon i Feuchtwangen, 1664 i Ansbach, død 1706 ssts., begr. 2. Febr.; gift med *Anna Susanna Dürnbacher*, født 23. Oktbr. 1638 i Nürnberg, død 1708 i Ansbach, begr. 25. Novbr.; de havde ialt 11 Børn, bl. a. Rektor i Heilsbrunn *Johann Nicolaus Schulin* (1659—1717), Sognepræst i Weissenburg i Bayern *Johann Jacob Schulin* (1665—1743¹) Advokat *Reinhard Friedrich Schulin* (1675—?) og den ældste, Præst i Rostall og Senior for Dekanetet i Langenzell *Ernst Georg Schulin* (1658—1731), Fader til den 6. April 1731 i den danske Adelsstand optagne og den 31. Marts 1750 i lensgrevelig Stand op-højede *Johann Siegmund Schulin* (1694—1750).
- c) *Johann Lorentz Schulin*, døbt 3. Jan. 1638 i Lehrberg, fyrst. brandenburgsk Byfoged i Schwabach.
- D) *Georgius Schulin*, født 19. Juni 1593 i Wallmersbach.
- E) *Georgius Schulin*, født 29. Jan. 1595 i Gnodtstadt.
- F) *Barbara Schulin*, født 24. Maj 1599 ssts.; gift (1604) med Præst *Johann Schweiglin* i Herchsheim og Gieselstadt.

S. Otto Brenner.

Afdøde Overretssagfører *Paul Hennings* stillede mig i Efteraaret 1926 det Spørgsmaal, hvem den *Amalie Hübinett*, der blev gift med Obergerichtsadvokat i Itzchoe *Carl Friedrich Scheel* (f. 17. Oktbr. 1791 i Hamburg), var en Datter af. Først nu ser jeg mig i Stand til at besvare Spørgsmaalet.

Amalia Dorothea Hübinett var født 8. Marts 1802 i Rendsborg (Neuwerker Gemeinde) som Datter af den i nærv. Tidsskrifts Aargang 1926 S. 295—96 nævnte Sergeant *Johann Adolph H.* og *Clara Catharina f. Barth*.

H. E. E. Koch.

Forlaget Degener & Co. i Leipzig forbereder en Facsimileudgave af *Kneschkes Adelsleksikon*, der i mange Aar har været udsolgt og kun været til at faa til høje Priser i Antikvarboghandelen. Værket vil, saafremt der melder sig et tilstrækkeligt Antal Forudbestillere, udkomme med et Bind hveranden Maaned og vil koste 25 Mk. pr. Bind indbundet. Det er beregnet at blive paa 9 Bind og omfatte ca. 5760 Sider.

¹) Efterkommere lever endnu i Tyskland i ansete Stillinger (Oplysninger herom findes i Meddelelens Besiddelse).

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal.

1.

Warnstedt.

1) Magnus von Warnstedt, svensk undersåte, var 1625 och 26 i Rostock efter att sedan 1612 ha drifvit studier ved olika Universitæt. Han tillrådes där af svenska Regeringen ått søka sig i Konungens af Danmark Tjånst. Frågas: har Magnus v. W. varit i dansk tjånst 1625—1630 eller är i öfrigt något känt om honom?

2) Balzer von Warnstedt, broder till föregående, sårades och tillfångatogs vid Wittsjö 1612. Han fördes till Kronborg och dog antagl. därstädes af sina blesyrer. Önskes öfriga upplysningar om Baltzar äfven under och efter striden vid Wittsjö.

3) Hvar finnas porträtt öfver medlemmar af den danske grenen von Warnstedt?

Kammerherre Hj. v. Wernstedt.
Näs Säteri. Östra Stenby. Sverige.

2.

Mathiesen.

Vites der noget om den Jørgen Mathiesens herkomst, der ifølge H. Krog Steffens: »Linderud og Slægterne Mogensen og Mathiesen« er født ca. 1580 og som døde i København 1656 som stadskaptein og medlem av »Skydeselskabet« i ægteskap med Vendele Motzfeldt, † 1658; han deltok i hyldningerne i 1648 og 1650. — Krog Steffens mener at han er indvandret fra Nord-Tyskland, men de grunder han anfører for denne antagelse er temmelig løse. — I 1652 og 1654 lot en Hans Mathiesen 2 barn begrave i J. M.'s familiegravelse indenfor korset i St. Nicolay kirke. — En anden Jørgen Mathiesen, f. ca. 1612, vistnok i Viborg, angis av Krog Steffens at være død 1667 som sognepræst til Lyng herred i Viborg amt; dennes søgl paa den danske geistlighets hyldning (arvehyldningen 1660, nr. 11) viser imidlertid, ifølge velvillig meddelelse fra Hr. Arkivar P. B. Grandjean, en paafugl med 2 hoder og omskriften NOSCE TE IPSVM; dette er et helt forskjellig merke fra det vaaben der blev benyttet av stadskapteinens Slægt. — Idetmindste 2 av stadskaptein J. M.'s sønner, Poul og Henrik, førte saa tidlig som henholdsvis 1669 og 1657 et vaaben der viser i skjoldet en av en halvmaane omfattet stjerne, paa hjelmen en stjerne i en liggende maane, omtrent nøiagtig det samme vaaben der ifølge »Nyt dansk Adelslexikon«, blev ført av Poul Abildgaard, borgermester i Viborg 1471—89, der endnu levet 1493; den eneste forskjjel er at mens stjernerne i Poul Abildgaards vaaben er femoddete er de seksoddete i Poul Mathiesens og otteoddete i Henrik Mathiesens vaaben. —

Stadskaptein Jørgen Mathiesen og Vendele Motzfeldt hadde følgende barn:

1. Poul Mathiesen, 1632—1708, justitsraad, landsdommer over Lolland og Falster, g. m. Ida Portuan, † 1715, vistnok uten barn; ligger begravet i Kjettinge kirke hvor de eiet gravkapel. —
2. Henrik Mathiesen, 1633—68, eiet flere gaarde i København, g. m. Maria Kloumann, 1633—1718, der efter mandens død blev g.² m. Amtmand Nils Adeler til Jomfruland og Gimse Kloster. — Efter-slægt i Norge. —

3. Dorothea Mathiesen, † 1709, g. m. kommerceraad Peter Klau man † 1710. —
4. Werner Mathiesen, † 1677 som generaladjutant og stadsmajor i Landskrone; kaldes merkelig nok Hans M. da indberetning gis om hans død. — Antagelig ugift. —
5. Vendele Mathiesen, † 1695, g. m. magister Hans Christensen Helverschow, † 1668. —
6. Jørgen Mathiesen, n. 1669. —
7. Johan Mathiesen, † 1666.

Eksisterer der portrætter av nogen av disse personer?

Eidsvold Værk 5te april 1929.

Jørgen Mathiesen.

3.

Fuhrmann.

Sorenskriver paa Søndmøre Niels Rasmussen Fuhrmann hadde i sit egteskap med Cecilie Castberg sønnerne:

1. Tyge Fuhrmann, f. 1682, d. 1713 som sogneprest til Holmedal. Han hadde i egteskap med Anne Marie Bloch, f. 1682, d. 1760, 7 barn, der har efterlatt sig en meget stor efterslegt.
2. Niels Fuhrmann. Denne skal ha været amtmann paa Island i 1718 og blev dømt til at ekte Apollonia Schwartzkopf, »med hvem han hadde været forlovet i 14 aar«.

Jeg vilde være takknemmelig for å få nærmere oplysninger, om egteskap kom istand, om egtfellernes fødsels- og dødsaar samt om de har efterlatt sig nogen efterslegt.

A. St. Castberg.

Fagerborggt. 13 B, Oslo.

4.

Ahrends.

1. Hvem var Fader til Skræddermester Peter Heinrich Ahrends, der var født i København og var Fader til Sognepræst Joh. Fred. A. i Idestrup?
 2. Hvem var Fader til »Landes- und Kirchspielvolmächtig« Joh. Arens i Heide, der var g. m. Rebekka Margr. v(?) Kocken og var Fader til Overauditor Jacob Diederich A?
 3. Hvem var Fader og Farfader til Barberfrimester i Kbhvn. Frederick Gustav Ahrends, født ca. 1799, død ^{31/7} 1844?
 4. Hvor og naar døde Exam. jur. »Fuldmægtig« Wilh. Diderik Arends, født ^{13/11} 1783 og Søn af Skuespiller ved det kgl. Theater Jacob Arends?
- For Oplysning herom vilde jeg være meget taknemmelig.

Kommunelæge *Otto Fr. Arends.*

Svar.

Bahnsen.

(8. v. 239).

Slægten Bahnsen i Haderslev nedstammer fra *Hinrick Bahnsen*, der skal være Søn af en frisisk Bonde *Bahne Hansen* og være født 1633. Han fik Privilegium som Farver i Haderslev 1654, 1667 desuden ogsaa til at drive Farveri i Aabenraa. Han døde i Haderslev 1668. Af hans Børn paatræffes *Johan Bahnsen* og *Urban Bahnsen*, der fortsatte

Faderens Farveri i Haderslev. Johan Bahnsen blev begravet 22. Marts 1701 og Urban Bahnsen 7. April 1701 (samme Dag blev ogsaa hans Søster begravet, men det er neppe den senere nævnte Elisabeth). Farveriet gik da over til Johan Bahnsens Enke og til den tredje Broder, *J o a c h i m C h r i s t i a n B a h n s e n*, der døde ugift. En fjerde Broder *M a r t i n B a h n s e n* var født 1658; han overtog Farveriet i Aabenraa og blev Stamfader til Slægten Bahnsen i Aabenraa, der nu er uddød, men levede langt ned i det 19. Aarhundrede og var en af Byens mest ansætte Slægter, der tæller Raadmænd og Stænderdeputerede. Fra denne Linie af Slægten nedstammer ogsaa Historikeren *A. D. Jørgensen* (se hans »En Redegørelse«). Endelig blev en Søster *E l i s a b e t h B a h n s e n* gift med *C h r i s t o p h R u d o l f M ø l l e r* i Haderslev.

Førnævnte *J o h a n B a h n s e n* var gift 2 Gange, første Gang 1692 med *M a r e n*, Datter af Raadmand *H a n s T a y s e n* i Aabenraa og Hustru *M e t t e D u b o r g*. Hun var døbt i Aabenraa 15. Maj 1664. Johan Bahnsen blev gift 2. Gang 20. Juni 1694 med *A n n a S o p h i a K l i n g e*, Datter af Borgmester *A n t h o n K l i n g e* i Haderslev (død 15. Decbr. 1676) og Hustru *A n n a E l i s a b e t h* (død 28. Jan. 1706, 82 Aar gammel). *A n n a S o p h i a K l i n g e* var født 1664 og blev begravet 18. Decbr. 1742; efter Johan Bahnsens Død ægtede hun Farver og Raadmand *T y c h o C h r i s t e n s e n* i Haderslev (død 29. Oktbr. 1727).

Af Johan Bahnsens 4 Døtre var temlig sikkert *M e t t e H e d e v i g e n* Datter af hans første Ægteskab. Hendes Fødsel kendes ikke, men maa antagelig falde 1692 eller 1693. Hun blev gift i Haderslev 7. Juni 1725 med *E n g e l b r e c h t T e i s e n* fra Nyborg. — De 3 andre Døtre maa være af andet Ægteskab: *A n n a E l i s a b e t h* (Fødselsaar og -dag ukendt) blev gift i Haderslev samme Dag som sin Søster med *J o h a n n L u d o l p O u t z e n*, Præst i Aventoft ved Tønder fra 1724 til sin Død 1756; *M a r i a M a g d a l e n a* var gift med Præsten *P e d e r T o p* i Karlebo. Ifølge Wibergs Opgivelse blev de gifte 1718 og hvis denne Opgivelse er rigtig, er de ikke bleven gifte i Haderslev; *D o r o t h e a E l i s a b e t h* er ifølge Aastrup Kbg. døbt i Haderslev 14. Jan. 1700. 25. Novbr. 1728 blev hun gift med Farver og Apoteker *P a u l i n T o p* i Svendborg. — Samtlige disse Oplysninger har maatte hentes mange Steder fra: Kirkeregnskaber, Skifteprotokoller, Skyld- og Panteprotokoller o. a. St., og er det sket ved Hr. Underarkivar Frode Gribsvads velvillige Bistand.

S. Otto Brenner.

Samfundets Anliggender.

Nedenfor meddeles en Fortegnelse over den udenlandske Del af Samfundets Bibliotek. Bøgerne, der er opstillede i Rigsarkivets Magasiner, vil ved Henvendelse til Læsesalsinspektøren kunne benyttes paa Læsesalen. Hjemlaan kan kun finde Sted ved Henvendelse til Samfundets Sekretær. Norsk slektshistorisk Tidsskrift. 1. Bd. Oslo 1927—28.

G. Elgenstierna: Den introducerade svenska Adelns Ättertavlor. I—IV. Stockholm 1925—28.

Svenska Släktkalendern. Utg. af G. Elgenstierna. 1—9. årg. Stockholm 1912—27.

Personhistorisk Tidsskrift. XXVIII—XXIX. årg., Stockholm 1927—28.

- Der deutsche Herold. Zeitschrift für Wappen-, Siegel- und Familienkunde. 1894—1928. Mit Gesamtregister z. Jahrg. 1—26. Berlin 1894—1928.
- Der Familienforscher. 1—2. Jahrg., 1—8. H., 1924—26. Mannheim 1924—26.
- Familiengeschichtliche Blätter für Adel und Bürgerstand. 1.—26. Jahrg. Dresden u. Leipzig. 1903—28.
- Familiengeschichtliches Such- und Anzeigebblatt. 1.—4. Jahrg., Leipzig 1925—28.
- Flugschriften der Zentralstelle für deutsche Personen- und Familiengeschichte. 1.—7. Hft., Leipzig 1920—27.
- Hamburgische Geschichts- und Heimatsblätter. Nr. 1—4. Hamburg 1926.
- Jahrbuch für Genealogie, Heraldik und Sphragistik. Mitau 1907—10.
- Jahrbücher d. Vereins für mecklenburgische Geschichte und Altertumskunde. 88.—89. Jahrg., Schwerin 1924—25.
- Mitteilungen der Zentralstelle für deutsche Personen- und Familiengeschichte. 1.—37. Hft., Leipzig 1905—07.
- Vierteljahrsschrift für Wappen-, Siegel- und Familienkunde, herausgegeben vom Verein »Herold« in Berlin. 22.—58. Jahrg., Berlin 1894—1928.
- Zeitschrift d. Vereins für Hamburgische Geschichte. 25.—27. Bd., Hamburg 1917—26.
- Zeitschrift der Zentralstelle für niedersächsische Familiengeschichte. 1.—10. Jahrg., Hamburg 1919—28.
- Zeitschrift für kulturgeschichtliche und biologische Familienkunde (Kultur und Leben) herausgegeben von W. Hornschuh. 1.—4. Jahrg., Nürnberg 1924—27.

Kommunelærer H. C. Terslin, Gilleleje, tilbyder Samfundets Medlemmer den af ham udgivne Bog »Guvernør over Dansk Vestindien Gabriel Milan og hans Efterkommere i Danmark« for en Pris af 6 Kr. Bogen er i Kvartformat, 156 Sider, forsynet med adsk. Billeder og Facsimiler, er trykt i et Oplag af 275 Ekspl., af hvilke et Restoplag paa ca. 50 endnu er i Behold, og koster i Bogladepris 7 Kr. 50 Øre. Henvendelse om Køb sker til Forfatteren.

Et Antal Eksemplarer af »Studerterne fra 1869. Biografiske Oplysninger i Anledning af Studenter-Jubilæet 1894 samlede af Axel Sørensen, Adjunkt ved Metropolitanskolen«, er velvilligst af Hr. Lektor A. Wahl stillet til Samfundets Raadighed, og kan rekvireres ved Henvendelse til Samfundets Sekretær. Rekvisitionerne maa være vedlagt Porto for Fremsendelsen, 7 Øre til København, 12 Øre til Provinserne.

UNDERSØGELSER I ARKIVERNE I OSLO

foretages af

L. SOMMERFELT,

Industrigaten 30, Oslo.

Medlemmer af Samfundet kan ved direkte Henvendelse til *Kraks Legats Kontor*, Nytorv 17, Kjøbenhavn K. erholde *Kraks Blaa Bog* for 11 Kr. (halv Bogladepris).

Archivar, Dr. phil. FRIEDRICH WECKEN

Oetzsch bei Leipzig, Hauptstrasse 76. . . Postscheckkonto: Leipzig 56 034

(1913—1923 videnskabelig Leder af Zentralstelle für Deutsche Personen- und Familiengeschichte)

udfører sagkyndige genealogiske Forskninger i alle Tysklands Egne; besvarer slægtshistoriske Spørgsmaal og prøver Arbejder af denne Art. Ved første Henvendelse bedes 6 Internationale Portomærker vedlagte. Iøvrigt Honorar efter Overenskomst.

Udkommet er:

FREM RAGENDE DANSKE MÆND OG KVINDER

FØDT I TIDSRUMMET 1750—1850

SAMLET AF ANNA HARTVIGSEN

GENNEMSET AF P. A. ROSENBERG

Indeholder korte biografiske Skildringer samt Portrætter af ca. 400 kendte danske Mænd og Kvinder.

Pris: 8 Kr. — Indbundet m. Guldsnit Kr. 18,50.

Formularer til Udarbejdelse af

AHNETAVLER

FOR 16, 32 OG 64 AHNER

føres altid paa Lager.

☉ ☉ *J. H. Schultz' Forlagsboghandel* ☉ ☉

Samfundet ser sig ikke i Stand til at tilstille Bidragydere Særtryk. Hvis saadanne ønskes, maa Aftale træffes direkte med J. H. Schultz A/S Universitetsbogtrykkeri, Niels Juels-gade 12, Kjøbenhavn K., inden 14 Dage efter Hæftets Modtagelse.

AAGE FRIIS:
BERNSTORFFERNE OG DANMARK

BIDRAG TIL DEN DANSKE STATS POLITISKE
OG KULTURELLE UDVIKLINGS HISTORIE 1750—1835

I. Bind: Slægtens Traditioner og Forudsætninger. 1903. (450 Sider) (Bogladepris Kr. 7.50) forefindes endnu et mindre Restoplag. Sammen med II. Bind: Johan Hartvig Ernst Bernstorff i Frederik V's Konseil (440 Sider) 1919 (Bogladepris Kr. 18.00) kan nogle enkelte Eksemplarer faas portofrit tilsendt fra Forfatteren, Sol-sortvej 62, København F., ved Indsendelse af ialt 15 Kroner.

Ligeledes kan nogle enkelte Eksemplarer af:

BERNSTORFFSKE PAPIRER

Udvalgte Breve og Optegnelser vedrørende Familien Bernstorff
i Tiden fra 1732—35

I.—III. Bind. Bogladepris ialt 36 Kr.

faas portofrit tilsendt sammesteds ved Indsendelse af ialt 20 Kr.

Medlemmer af Samsundet kan erhverve:

DR. K. CARØE:

DEN DANSKE LÆGESTAND I—V.

I. Doktorer og Licentiat 1479—1788.

II. Kirurger. 1738—1785.

III. Den danske Lægestand 1786—1838.

IV. Den danske Lægestand.

Supplementsbind til 7. Udg. (Læger, der har taget
Eksamen efter 30. Januar 1838 og er døde inden
1. Januar 1901.)

V. Supplementsbind til I—IV.

for 8 Kr. Bind I—IV enkeltvis à 1 Kr. 50 Øre. Bind V 2 Kr.

Prisen for Ikke-Medlemmer er 12 Kr. Enkelte Bind 3 Kr.

HENRY BRUUN:

DANMARKS AMTSFORVALTERE 1660—1848

for 3 Kr. Prisen for Ikke-Medlemmer er 5 Kr.

samt

FRITZ JÜRGENSEN WEST:

DE KONGELIGE AMTMÆND I HERTUGDØMMET

SLESVIG 1660—1864

for 1 Kr. 50 Øre. Prisen for Ikke-Medlemmer er 3 Kr.

Bestillinger bedes indsendt til Sekretæren: H. Hjorth-Nielsen,
Malmøgade 5, København Ø.